Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer ʿAtsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac
קחצי וב ספוי ,ארזע ובא

Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

ז הכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767

Visual Library

ל"נ כיון דלא כתיב ברישא המקרא לימנו מן מנין זה
והוא היותר חמור מכל מה שהזכיר :

הלכה ז הדור יתבי וכו' עד
דתנן המשכ
וכו' :

תוספות המשכ וכו' ותירצו דהתם
לריבי גמלורע לתירוץ זה יש
לעיין מלי דר' חי התם כתמיד בשחט שלמי מצורע
וכו' כיון שהקושי' היתה ממצורע ולא משאר קרבנו
ומר דבקושי' הוה ק"ל דהוי מיעוט משאר קרבנות
מדכתיב זאת תהיה דהוי עכובא ומשני דאדרבה
לימא כן דאדרבה מצורע שלמי מכל לעולם דכל
הקרבנות אפשר להקריב העולה קודם החטאת
וכתירוץ הגמרא דתרין שלמי עולה וכו' נ"ל דהשתא
לא דמיין קרא דאשר לחטאת דאשונה לכנין מה
והוא בלחוד דכר דחיק לעיכוב ול"ג לפירוש הנכי
שפירשו ק"ע :

ולענין שלכה פבק הר"מכם שפ"ק מה'
מחוסרי כפורה דשעבודא דאורייתא
וכ"כ בפ"ו מהלכות מלוה :

ואת הא כפרק גט פשוט קאמר רבה
שעבודא לאו דאורייתא ופריך
והאמ' רבה גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו ומקשי
דרבה טעמא דכבי מערבה קאמר ולישנא לא ק"ל
והר"מכם כפרק נ' מהלכות נחלות כתב דכיון שגבו
קרקע בין שגבו וכו' אין לו ולכאורה דין זה הוי
כמ"ד שעבוד לאו דאורייתא לפ"ז מידי דהתם
לימא טעמא דבה דכתיב בכל אשר ימצא לו וכל
שאינו בעין לא קרינן ביה ימצא לו ולפי"ז אתי שפיר
שעבודא דאורייתא ס"ל הכא דכיון שגבו קרקע כיון
שגבו מעות אין לו ומאי דתלי בגמרא הא בהא לא
תליא מידי דמ"ס פריך דהזכי קאמר רבה שעבוד
לאו דאורייתא סרי קאמר רבה דגבו קרקע יש לו
מעות אפילו התם דקרא כתיב בכל אשר ימצא וכו'
אפ"ה כל זה אמר דיש לו מ"מ ע"כ ס"ל דשעבודא ד
אורייתא אבל מלן דס"ל דשעבודא דאורייתא מצי
אשר דכיון שגבו קרקע כיון שגבו מעות אין לו כיון דלא
אתקיש הפיר קרא דכל אשר ימצא א"ש שפיר ז"ל כתב
דבקרקע יש כיחלין דף קכ"ה טעמא דכיון שגבו קרקע
שגבו מעות דאמר לא הוו מעות דשכיח מציהן והוה ליה
כחוב וכו' והשתא כן אף על גב דשעבודא דאורייתא
לענין ירושת כבור בעי מיחוק גמור ולא יהיה רשות
לאחרים כלל .

ותמה מכעלי התוספות שכתבו
בפרק יש כיחלין דף קכ"ו ע"ב
דבר פשוט שכר הכא כיון שגבו בקרקע כיון שגבו מעות
אין לו ס"ל בפרק שעבודא לאו דאורייתא דבשלהי

גט פשוט מדמי לה להדדי דהרי ככי מה שכתבתי
במכ"ם פריך כד פרישית והוה נחות לקיים ההלכה
דשעבודא דאורייתא :

פיסקא וקונה את עצמה וכו' שלא
מיתת בעלים מכלן
מהקשה דלחמרת לאמה לא מצי לתרוץ דלא לימקש
הלא לענין שכנסו כדכתיב שם לאחרת יקח וכו' לא
לענין ירושות :

והא עריות וכו' יש לדקדק דליכא למפרך
מה לעריות שכן אפילו בגט לכתוב
ולפשר דעל פכרת דלכרה מתירה לאחרים הוא
דפריך ס"ל דליכא למיבד מיבמ' שחין לה כלי
דשם נתן לה בעלה גט לפרוש ליבם ואם מת
מותרת לו :

ס"ל סברא הוא וכו' יש לדקדק מימה
דקאמר דספר כריתות מעט הוא
בכרת דדוקא ספר כורתה ולא דבר אחר :
וקשה דלא ממעטינן מהך קרא כי אם ירושות ה
הנעשות כידי אדם דומיא דגט אך ק' דלקמן פרש"י
על מלי דקאמר לכ"ע בעשה וינתה והיתה על ידי
גרושין ולא על ידי מיתה דוסלחה לזו ולא לאחרת
וכו' הרי דקאי בגרושין וממעט מיתה וליכא למימר
דמייתרא דוסלחה דרים דהא מינטריך לכמה
דרשות כהאיש מקדש :

הא דלא פריך והא ע"ע יספחה בכיאנית
דימלן דאם לאו בעבדות לא שרי להו
מולי דעבדות שלמי דהוי מיעוטו ס"ל דאם שמיעתו ל
לגירושין וע"ע גם כן דמי לממן כתוך שם :

ודילמא אין לה כניס אם רוצה לעלמא
וכו' יש לדקדק דאם כן
לא תהיה אסת המת אחותה לאיש זר דכתי' אחותה
אין לה כניס למה לי כיון דכבר גוונא אסירא :
וקשה שכבר נתת עשה כיש לה כניס שאינו חייב על
לאו אלא דוקא כאין לה כניס :

עור קשה כהלי דפריך ואימא לכ"ג בלאו
לכולי עלמא כעשה דאם כן לא ת
תהיה אסת המת אחותה דכתב רחמנא למה לי
וקשה להטיל בו ליסור מלבד העשה ותוספי
ריש כתב ענין אחר ע"ש :

אלא מדאחר רחמנא וכו' יש לדקדק
דילמא הוי אלמנה שנחללה שחללוה
התירה הכתוב ליכנס לחלי אתה פקיעא אלמנותה
ואפי' הכי אסירה לכולי עלמא אבל לכ"ע שרי שכן
מצינו התירה מוקדשת שמו כיערכין בית חלון הנעל
כדלקמן : וקשה לאם לא ידענו דמיתה מתירתה
לא דרשינן מבית חלון הנעל מיתר חלוצה :

תוכפות אלא מתת בעלים מצא לן וכו׳
תימה וכו׳ קשה לי מה
קושיא היא זאת דע״כ הוצרכו קראי סכה והתם ד
דעריות לינטריכו דלא נימא לאקר מיתה מיסור
כרת ליכא לכל מיסור עשה ליכא דאשת איש נ״כ
לינטריך דלא נימא דהוי בעשה לאחר מיתה
ולינטר קרא להתיר לגמרי וגר דהתם קיימוהו בברכו
היקשא אלא עלה על דעתיה חילוק כין מיסור חמו
למיסור קל:

עוד קשה כמ״ש לעיל לאחרי מרלינו
וכו׳ דמ״כ היכי כריך כגמ׳
והא ערוות וכו׳ כיון דלא ידעינן ערוות אלא לאחר
מכתוב אשת איש:

וראיתי כתי כגלעון כדיכור זה דכערין
ליכ כמה קראי להתיר לאחר
מיתה ואם הכבר דהוה אקרה והוה מרתה קיימת
ע״כ לינטריך קד ערוות לכטל הקברת הוות
עהוה דפריך בגמ׳ והא ערוות ומ״ש התוס לאחרי
מרלינו וכו׳ הוא לאחר קראי הערוות:

ונראה לי עוד דליכא למידק לפי
תירוצם זל דכיון דליכא קראי
בערוות להתיר לאחר מיתה לאתוק קרא מאשת
איש וע״כ ידעינן התירו כיון דהוצרכו כמה קראי
בערוות לאתוק מכללה ולא לכתוב אלא ח׳ שא ע״כ
לית לן למימר דהוה ילפינן אשת איש דמותרת
ומשום הכי לינטריכו כללה: ונראה דלפי
היקבקא לא קשיין מידי דליכא אוס קרא מיותר
וכשאר בגמר קברת הוא אוס ק״ל דליכ אוס קרא
בערוות לאקרן לאקר מיתה אלא מקברת הוא
וגדעיכן דאקרות כין מחיים כין לאחר מיתה ולכך
פריך כגמרא להך סכרא דהוא אקרה וכו׳ והא
ערוות דאקר להו וכו׳ עד דמסיק אקר דאחרי ימות
וכו׳ ולפך מבקב הוא דדקשיון הניהו קראי דערוות
דהניהו דהתם כמי לאו דאשת כהורה הם וזה התוס׳
לאחרי מרלינו מהתיר הכתו כדדרש׳ וכו׳ דמעיקר׳
לא היה דרים להו ועוד דקדקו לומר כדלהמיין
וכו׳ לומר מלינו כי אם דהשתא כעלמא לא יתור כי
היכי דנימא כיה מדאינטריך וכו׳ וק״ל:

תוספות לכ״ע כעשה אקשה הכא
מדהר״ל מה לגט מכן מניח
כשפחה כנענית ונראה דליכא למיקם כיקם
תוכיח ומ״ש דנימא דלא עבדיגן זופיח מהכנסת
ליניהה ופרכה הוא דעבדיגן וכמ״ש התוספות לעיל
דעבדי מרכה מהכנסת ליניהה וכ״כ לקמן כד״ה
ותהא יבמה וכו׳ מכל מקום ליכא לאעבד הך ק״ו
מגופיה ומה וכם מלינו מתיר את השתו כגט לאחיו
מיתתו כמותה חוס דעלמא משתו את השתו
כגט מיבו דין מיתירנך כמיתה ואם נאמר כשפחה

כנענית תוכיח ליכא למידק מה לשפחה כנענית
שכן ליניה כקנית כביאה דמהכנסת ליניה פרכי:
לק״מ לגמגם כק״ו וזה כיון שעיקר נשואי הכא הם
להקים לאחיו שם כישראל ליכא מכרעת כלל
שלינו מתירה כגט מתירה ליכא כמתה:

והרב הנוכר תירן לקושייתו זל דמיכא
למימר מלינה תוכיח שלינה כשפחה
כנענית ומותרת כעלמא לף מני ליכא מיתה וכו׳

ויש לתמוה כדברי הרב זל כיון דהכתי
לה ידעינן דאשת איש מותרת כמיתת
הבעל שפחה כנענית נופא תיתי כק״ו מהשתא
מלינה מתירתה ולא נתבטל ק״ו זה מלא משום
דליכא כרכא דמיתת הבעל וכמ״ש התוספות לעיל
ד״ה קפר כורתה וכו׳

וזה את אחר שנעמוד כדקדוק דבריהם
שקבעו דבריהם על מלי דפריך
ומימא וכו׳ לכ״ע כעשה ורלוי היה שיעשו קושייתם
על מלי דכעי מעיקרא מיתת בעלים מנלן וכו׳

ונראה דהתם היתה התשובה כדרך
דהך ק״ו כריכא הוא דליכא
למפרך מה לגט שכן מוניא כשפחה כנענית וליכא
למימר מלינה תוכיח דליכא למי היא נופא תיתי
כדפריטית הכא ליכא למימר היא נופא תיתי כיון
דהכא קלוי ואוסר וכו׳ לכ״ע כעשה דכיון דלפיקהא
ממיתה ואוקמא מעשה הפתה ליכא למימר דמלינה
נופא דשפחה כנענית תיתי ק״ו דליכא למפרך
מה ליכמה שכן המיתה לפיקת מאיסורי כרת
תאמר כשפחה כנענית דלעולם כאיסורא עומדת
וזה כדאי להכנית הרב מוהר״כל לא היה רלוי ש
מיעלם זה מחדש נדול כמותו:

עוד זה להקשות כמלי דכתב זל מלינה
תוכיח דמלינה מתרת כשפח כנענית
ומלינה מתרת כעלמא דהא מלי דמלינו מתרת ליכא
כ״ע מלא דוקא כיבמה וק״ו הוא למעשה דעלמא:

ונראה דק״ו הוא הכי גט שלינו מתיר
כעלמא כיבם מתיר כעלמא מיתה
לא כל שכן וכו׳ ולא נוכח כענין הק״ו שום מקום
מנוחה ועכדים יוכיח מלינה דמלינה כשפח כנענית
ועם כל זה מתרת כעלמא כמק״ש היכה כגון כיבמה
אף לאחי אשתו מיתה שעם מלינה מתרת כיבמה
יתיר כעלמא כגון כיבמה ומיבא נלמוד לאחי אשתו
מגופה דעלמא מיבמה לענין מיתה זה פריך ב
כה כברה לאומרו לדעת הרב זל:

עוד יש לדקדק דליכא למפרך מה לגט
שכן מכניס ולכך מוניא ואף על גב
דפשיטא לא שייך למימר שפנס ככר פריך תלמודא
לעולם מה לכסף שכן פודין כה הקדשות מה שלן
בקבייתה וכו׳ ונראה דשפיר לק״ו של מקומות

ונימא הכי ומה מנוחתה שחוסה מותר ליבם מותר
לעלמא אלמנה שמותרת כמיתת היבם ליבמו
דין שיהא מותרת במיתת חיים דעלמא והשתא ליבם
למפרך מידי:

עור יש לדקדק מה לנו שבן מתיר לעלמא
במקום יבם תאמר מיתה שחיב מתרת
לעלמא במקום יבם: ונראה דלפסר שיתורץ
בהפיבת הקו' כדפרישית:

עור יש לדקדק למפרך דהאי ק'
לית ביה דין מה לנו חיבה מתרת
לכהן הדיוט אף מיתה לא תתיר כהן הדיוט וה
מוהריכל הקשה עוד דיש חיים כמיתה ולא יתירנה
אלא בפקיד שחין לה בנים:

ונראה דהתוב' מקשי על מהי דקאמר
בגמ' לכ"ע כשעשה דהא ליכא לכ"ע
דהא לפחות חיבה לחובתי היכא שחין לה בנים
או בשלה דברים ותעכ"ל שלא יהיה לכהן הדיוט
ודיבי קאמר בגמ' לכ"ע:

והרב מוהר"כל תירץ לקושייתו ואת
דהך ק' ליתיו אלא גילוי מלתא נלמוד
גם לקושייתי הרלשון שהקשה דמה לנו שבן מתיר
בשפחה כנעני היה מני לתרץ שחיבו אלא גילוי
מילתא בעלמא ליה לרב לתרץ כהורחה שהוא
קל וחומר:

פיסקא ודיבמה וכו': בביאת מבלן פי' מבלן
דחיבה נקבי שלא כביאה לחודה:

ואימא לכולי מלתא כחשם וקשה
דמ"ש לשתוק קרא מיבמה יבא
עליה דלמדנו ממנה כיאה ומשה נפקא לן ושטר
וביאה:

ונראה דהי יליפי מהשם היינו מה
השם אין כשף ושטר גומר ליורש
ולטעמא לה כמו קן ביבמה אין גומר ולהכי
בקנה רחמנא כיאה לו דכיאה גומרת ליורש ולטעמא
לה וכשף ושטר כי כיאה ולשון רש"י אל שכתם מה
השם וכו' צריך לפרש ע"ד זה ולפי לישנא ויבמה
ומהי דילפינן קולי מלתא כחשם היינו לן דכשף
ושטר גומר דומי דביאה דוקא מכח יתורא דויבמה
והא הקשה הקרייתא יכול בשף ושטר גומר כה
כדרך שביאה ניחרת כה יעיד על זה:

עור יש לדקדק לפי המסקנא דחמי לא
נקיט ההקש דחם ותהא נקיש בשף
ושטר וביאה ולישנא ויבמה לומר דבביאה דוקא
הוא כעי' דהכי משמע דה"ל דיבמה לומר בביאה
דוקא וק"ל:

עור יש לדקדק דהמי יבמה לישנא כיאה
דלא נילף מהשם לשתוק משם ומה

דויבמה ולא נימא הלא יבמה יבא עליה לחוד
דמשמע דבביאה דוקא קנה אבל דלשם לישנא
מיותר דלישנא לן דהוי כחשתו לכל דבר ויונחה
בנט כחשה. עוד דקדוק אחר כתבתי למעלה
בשמעת דוכעלה מלמד שנקנית בביאה ע"ש:

ואימא מהי ויבמה דכע"כ מיבם פרט
הג' דהי מבעי ליה וטעמו זל
משום דלשון ולימא היה לשון מפוקי ומשת הרבה
היה מבוררת ופשוט בברייתא בילמות ועיד דהי
להך דשמא הוה דלת' מ"כ כי מצני מ"כ לימא קרא
יבם תמי דמיבם היה שמעי' בע"כ וזה מ"ה וכרוב
הנסחאות לישנא בברייתא ביבמות ויבם ביאה
גומרת בה ויבמה בע"כ:

וקשה שלם כאן על מקצה בהקצותו
הדי מבעי ליה וכו' מכח הברייתא
דיבמו וכמו שפרש"י כדע' המקשה קשה דמה פריך
וכי נאה תחיל' הברייתא ולא רמ קופה ונר דהמקשה
לא הקשה מכח הברייתא אלא מכח הדין שהיה
מוקובל לכלו מדרש וזה דקדק רש"י כאן כדברי ה
המקשה דהכי דרשינן וכדברי המתרץ הוביל
הברייתא.

פיסקא בחליצה מבלן וכו'.
קשה מדלישנא
הנעל למעט נט כיבמה משעיקן דחליצה מתירתה
שלם חליצה לישה אלא מיבם היכי ממעט נט כמו
נעל אין מידי מחרינה לה דמשמע דמשעט נט ל
דהייבו כריתות דכורתה ומתירה ודכ ותה גריך
להיות החליצה:

ועור קשה לתכי דקאמר לעיל דהשתא
מיבם יונחה ככסף מקברת דאין
קטיגור נעשה סניגור וקדק דקבר כריתות לא ל
לישנריך אלא לחליצה דליכא לא לישנריך דלא
ממעט אלא מלתא דפירי מרם ואי חליצה לישה
מתירה אמאי לישנריך ספר כורתה לן דאין דבר
אחר פורתה. ונראה דק"ד דהחליצה היא
למנוס דלא יהבי אלא כחליצה דבר אחר ומ"ש
ספר כורתה וכו' כיון דכלא מכות חליצה לישה מ
מותרת היבמה לשוק נמצא שהחליצה היא המסייע'
בכריתות ולזה לישנריך ספר לומר שהיו כורתה
אלא ספר לחודיה מכלי שיוע דבר אחר זה כרתה
לתרץ לקושיא השניה מ"ל בספר דאתא כריתות
לדבר הכירת היבם לחליצה.

בית חלון הנעל וכו' מפיק ים נפק כמו
שפרש"י ופריך מלכתי מבעי ליה וכו'
כראה דהכי תרי קושיא הקשה אותן המקשה בבת
אחת וכוונתו היתה דהך כיצ חלון לישנריך
לדרש' דלקמן דר"ש ומכוש להקיש שם אתא לדרש'
דפיתח דין על שרחל אלא דהתלמוד הכריח אותן
ומפר

ואמר ואכתי וכו' וזה הכרח נמול לענ"ד דאל"ת
מקומי מאי כריך ולדידך מי כיחח מסיכח נפקח
דדרשח דלקמן כיון דכתיבח לך דכך קרח ליעט
לב"ד ישראל דע"כ דרשח דלקמן לי' לפסר מלח מ
מקרח דונקרח שמו כיש:

ולכאורא נראח דהוי מני לשנויי
דהכח מכית לחודיה
למיק לה ומשום דחקמכיה ליעראל שמעיכן דמותר
ליעראל לכל העיקר קרח דיש לחת לדשמואל
ונראח דפריך דאימח כוליה קרח לכך דרש לחת:

פיסקא וכמיתת היכם וכו': יש
להקשות דמדאינטריך הכעל
למעט נש כיכמח ידעינן דיונאח כמיתת היכם
דאם לח כן למחוק מיכיח דמאחר ליכח לאחויי
דליכח למפרך מה לאחר שכן יונא כמיתת הכעל
ואם נאמר שפחח כנענית תוכיח ליכ למפרך מה
לשפחח כנענית שכן נקנח כסטר תאמר כיכמח
שאין כח קנין כסטר ות"ת דהח לח שייך למימר
כיכמח דהח היכמח היונאח כחלינח חיכח נקנית
דהח מה שייך בח קניח הרי התוספות מקשים
כח"ג ד"ה ותהא יכמח וחיכח פרכח מחריתי והיל
מה לשפחח כנענית שכן יונאח ככסף וחיכח למ"ל
לאחח תוכיח:

עוד יש לדקדק כמאי דפריך להך ק"ו
מה לאחת חיש שיונאח כגט דנרצע
ומכיח שאינו יונא כגט ויונא כמיתת האדון מה ל
לנרצע שיונא כיובל לאחח תוכיח ונראח דעל חרח
מחרתי כרכי מה להכך שכן לוברן מתירן מה שאין
כן כיכמח וכדאיתח בלישא חרעתין מעיקר למפרך
ועל חדא מחדא חוא דקאמר כגמ' הא כמי לוברן
מתירן:

ומה לאחת חיש שיונאח כחנק וכו' יכמח
שהיתה בלאו לא כל שכן: יש לדקדק
דשפחח כנענית תוכיח דלף על פי שאינח כחנק
ולא בלאו אי לפחות בלאו דקדם לפילו הכי מיתת
האדון חינח מוכרתח מה לשפחח כנענית שאינח
נקנית ככיאח שאר ערוות יוכיחו שנקנות ככיאח
וחיכן יונאות כמיתת כעליח:

עוד יש לדקדק דנחוור הק"ו למקומו ונימ'
הכי ומה מומרת חנק שהחמיר כאח
חיש הקל כיכמח קולת מיתת הכעל שקבל כאחת
חיש לימרין שנקל כיכמח מאי לימרת מה לחומרת
חנק שהקל כערוות תאמר מיתת הכעל שהחמיר
כערוות כרת יוכיח שהחמיר שם והקל כיכמח וכו'
לף אכי אביא מיתת וכו':

ותהא לאחת חיש וכו' זו שיונאח כגט וכו'
חין לדק' ס"ל תוכיח דמה לשפחח
כנענית שכן חיכח יונאח כמיתת האדון וחין לומר

שאח העבריח תוכיח דכיון דאיכתי לא כמי' דלא
חיכח יונאח כחלינח חיכח למ"ל דאשה נופח תיתי
כק"ו דיונאח כחלינח דאמאי דלא יליף כאשה
שיונאח הוא משום דחיכח למ"ל לאשה תוכיח וכמ"ש
התוס' למע' כד"ה ספר כורתה:

אין לדקדק דתהא יכמח יונאח כיובל
מק"ו דנרצע שאינו יונא כחלינח ויונא
כיובל ואם נאמר מה לנרצע שנקנה כרציע שאח
תוכיח ונראח דאתרוייהו חיכח למפרך שכן יש
כהם נר עבדות:

תוספות ותהא לאחת וכו' **ויש**
לדקדק דנחוור
הק"ו למקומות וימח ואח נט שאינה מתיר כיכמח
וכו' ונראח דניחח להו לעשות הק"ו דנמרח עצמח
דמשמ"ל. ע"כ אח לנט שכן מכנים ויש כוח דחיים
והרחמן עיקר:

תוספות ותהא יכמח וכו' תימח אח
לאחת חיש שכן נקנית כשטר
וכו' אין לפ' דה"ק דיכמח הנשואח ליכם חיכח
נקני כשטר כי אם כניאח דהא אח שייך ברכח ו
ליכמח היונאח כחלינח שהרי היונאח כחלינח
חיכח ככנסת כשוס קנין והכנת התוספות היל אח
לאחת חיש שיונא' כנט שכן יש לה כיכח שהכיאח
לכך ואיל כניכתה כשטר אח שאין כן כיכמח דכיון
דהיל חיכח נכנסת כשטר לפי שאין לה קנייה א
מניאות לא יכיח לה יניאח כשטר וה"ה דהיו יכולי
להקשות מכיאח וכסף ותירץ הר"ם וכו' ויש
לדק דלפי הר"ם הדרח קושיח לדוכתח אח לאחת
יכם שיונא' כשטר שכן נקני' כניאח וקנין הכיאח
גרם לה להיות יונאח כנט אח שאין כן כיכמח ש
היונאח כחלינח: ונראח דחיכח למימר לאח
העבריח תוכיח דחיכח נקנית כניאח ויונאח כנט
אח לאחת שיונאח ככסף תוכיח:

ונקשה לפי זה דלעתוק מיכמח דמשמע
כיאח נומרת דה ואין ככסף ושטר
נומר' כה ומדאינטריך הכעל לפי המסקנא אי
ככה ועשה לכי הק"ד דלמשועינן דיכמח חיכח
נקנית כנט ואינ ידעינן דחיכח נקנית היכמח אל
כניאח דוקא דאי נקנית ככסף ושטר נמי לעתוק
מהכעל ואאשה לא נפקא ונם לא אאשת יכם דאח
לאחת יכם שכן נקנית ככסף ושטר תאמר יכמח
היונאת כחלינח שאין לה שום קנין ומדאינטריך
ככה אי הכעל למעוטי דדוקא כניאח הוא דקנית
אותה ולא ככסף ושטר.

ואפשר דהתוס' סמכו אהך ק"ו דמחזירין
אותו למקומות ומהכנסה לניניאח
לא עבדינן יוכיח מ"מ מפשר דעבדינן יוכיח מנט
עמו שהכנסה לחונאח ושם זה עלה לבעלי תירון
לקושיח

מרכז לכלם

לקיטה וכו' עם מכחמת הוה נרחה לע"ד דאין כונתם
הוה אלא להקשות מנט דמכנים והקשה מהכתם
ליזה דוקא מנט אנמו וים עוד לפרש דאי לא הוה
כתיב זוכמה הייתי אז דאתא הנעל למעט למיתת
היבמה על נב הלא ממעט קרא אלא דומיא ד
דאליגה היבו לפי החתם:

והכפות תמר קרא ככתוב וגו' וכו'
ים לדקדק למה לא הקשו
התום' קושיא זו בהחלט ולימא דכתב אתא למעט
גט ומיתת היבם דהכי משמע ככתב אל דהתוספות
כהקשותם עלו על דעתם קלת מן התירוץ דכיון ד
דאליגה הוי בידי אדם אין לחלק בין חליצה שהיא
בידי אדם לנט שהוא בידי אדם ולפי הקשו לפי
שהיבמה אמת ההלוי היא שימעט מיתה ותירצו

ובל שהשברת היא הכך וכו':
היכא דאיכא עכופה לא דרשינן ק"ו
וכו' ים לדקדק בימת דקתני דוסתאי
שהות גלי לן כעלמות בכל מקום דכל היכא דאיכא
עכופה לא דרשינן ק"ו: ונרחה דהשברת היא
דקתני ממעט ק"ו וכיון שכן לין נורך לפסוק הוא אל
פרוך הבא מכח הפקוק דמעט בפ"ק דחזלין גבי
שעורים וכו' דהוא מיותר וק"ל:

אמה קרא לה וכו' מיותר ל דקרא הוא
דנפקא לה ולהכי לא אמרינן הכא
דדרשינן ק"ו אף על גב דאיכא קרא דהכא מיותר'
דקרא הוא דדרים ליה:

וכה שמקום שלא קדם הנזכל קדם הסם
וכו' בפרק טרף בקלכידף מ"ח אמר
מר חברה מין הקוכין מתכרסות אלא בלקיטת
בעלים או בעשית כהן דרים ליה מקרא ובריך
ליה מועשלו חטאת ומשני הכי קאמר מה בשקום
שלא קדם סם גרל ולפילו בשעת עשייה קדם הסם
בשעת לקיחה וכו' מקום שקדם שלא בשעת לקיחה
ושלא בשעת עשייה אין דין שקדם הסם בשעת ל
לקיחה ובשעת עשייה וכו':

וקשה דהא איכא למימר דאיכא למפרך
היו לאוקי דינא דמה הנזכל הוי
שלא בשעת לקיחה כמו כן קרוחת סם: ונרחה
דהכא דעבדינן ק"ו ואמרינן דהנזכל דאמרים
תורה לא יעבדה לא כן אין לחלק בין שעת לקיחה
ושעיה לשלא בשעת לקיחה הלכך ליכא למימר דש
ושיר ל"ע.

תוכפות הא לאו הכי דדרשינן ק"ו והר'
רבינו שמשון וכו'
לפעת דבינו שמשון אין הוכיח מדאינטריך ווחת
וכו' דאם לא כן לפתוקי מינים ומדאינטריך ועשתו
וכו' דהא ע"כ ועשתו אינטרי לגופיה משום דפטרף
דק"ו מקיש אלובש דכתיב ויהודה דאף על גב ד

דכתיב לא מעכבת הנזכל מיהא מעכבת הלכך
ליכא למימר לפתוקי מועשתו דאי הוה פתיק מוכיח
הייתי אומר דאקה הוי עכוכה כין כאן ב
בכנים וקאי כין לגופא דהנזכל כין לאבדה הנזכל
להכי אינטריך ועשתו לגלו לאקה דלא קאי לאבדה
אלא דוקא לענין הנזכל דהכי משמע ע"ש ווכו'
כלומר דהנזכל מעכב דוקא להנזכל אבל לענין
הכדר לא מעכב ונרחה דכ"ע טרף בקלפי פליק
הן אמרת התם לאיבעית אימא ולם כוויח קמח לם
שחכי לן כין הנזכל גופא לאבדר הנזכל
עוד קשה לרעת ר"ת היכי מוכח מדאינטריך ווחת
ועשתו וכו' שמעינן דהיכא דאיכא עכוכה לא דרש
ק"ו דאתתם לא משמע מידי דאיכא למימר דומיא
פ"ש דאינטריך ועשתו שמעינן דדרשינן ק"ו
היכא דאיכא עכוכה כמו שהוכיח הוא ז"ל דאי לא
דדרשינן ק"ו למה לי ועשתו ואי לאשמעי דאקה הוא
דוקא בכנים לפתוק מוחת אלא ולאי דהייתי אומ'
כין כאחן כין בכנים ואם דאינטריך ועשתו היינו
משום דדרש' ק"ו אף על גב דאיכא עכוכה אבל
היינו קודם שיכתוב קרא דווחת אבל בתר דקאמר
רחמנא קרא דווחת לשמעינן דאקה הוי דיקא
בכנים הלא שמעינן מועשתו דאפי' היכא דאיכא
עכוכה דדרשינן ק"ו דהשתא נאמר אלא דדרש' ועשתו
אינטריך לגופיה לשמועינן דהנזכל אף על פי
שהוא כאבדי לכן כאחן מעכבת אבל לעולם
דהעלמת היכא דאיכא עכוכה לא דרשינן ק"ו:
ונרחה להאי דשכיר דאמר רבינו שמשון ז"ל ומה
שהקשית מין נרח כדאי להקשו שכח דווחת אחת
עכבו למעט מאי דהוה ס"ל מעיקרא דהיכא דאת'
עכוכה דדרשינן ק"ו דאי ממעט' ואלכבה אמאי
לאכך דווחת לגופיה דוקא ס"ת דאחת דאקה הא
כבנים ד' קא ואמבר כמקומה עומדת הא לאו הכי
דדרשינן ק"ו נר' דאיכא למאי הכא כדדרש' אקה
דאקה אחת למאי מילי כמו כן ס"ל כעכוכה דכתב
בלשון דבר אחת ולאכי לא שכי אמרת התם דדרש'
ק"ו אף על גב דאיכא עכוכה משום דאיכא עלייהו
אחרים כבכרשה אתם אקי:

ואידך לא ילא לה ולאחרתה וכו' הא
דלא קאמר אלא נרחה דאשמועי
קאמ' נמי ממיל מדרשה דכתב וכן בדיליף מהא
דהנעל כלהו תלתא אינטריכו לכך ולהכי ניחא לי
מה שפרש' ברים פרקין כשעשה ק' חיכיה שלא
ונחה כגט כתב זל דילפינן לקמן בהאי פרקין
כתיב לה ולא ליבמה ולכלול נר' מהכתוב דמהא
דהנעל נפקא ולמאי דפרים ת"ש:

ואיפא לה לשמה ק' דלא הוי להקשות
כלשון וחימת שהוא לשון מכוכם
אלא ס"ל להקשות ולו שלי מכוכיה לשמה וכמו

ספרים לעולם ג"ה אלא מכעי ליה וכו' ונראה
דהמקשן הוה ס"ל דמיחד לה נפקי כולי דרשו ומסיק
פריך בלשון ואכתי וכו':

לה ולא לה ולחברתה פרש"י כ' נסים
שמותן שוים וכו' ובקמיע כתב
אם כת"פ מגרש כלונית ופלוני וכו' ויש לדקדק

נעלו מין לי וכו' ק"ל לימלי לא דרשינן
הכי דרשות ליכא ונימא דנעלו
אתא למעט נעל של כל אדם דהכי משמע נעלו
ונעל אתא לרבות לביבלו שאינו יכול להלך בו ונקטן
שאין חוקה לת רגלין והמקולים שאין לו עקב:
ונראה דוקא מין בקרת דכיון שהוא קטן לו גדול
וביונתא הוה לא מקרי נעל כלל ואין בקרת שיהא
ראוי להלוך בו:

מתניתין ע"ש נקנה בכסף וכו' מלשכ'
דמתניתין דקתני בשטר כר'
דבע"ש בשאכר ליש לישרי דקונה לותו היום בשטר:

ויש לדקדק על דברי רש"י ז"ל שכתב ז"ל
ובגרעון כסף כדכתיב והיה כסף
מכרו וכו' ולמה הכיח בסוף דכתיב נכי ע"ש ה
בשאכר לגוי ולא הכיח בסוף דוהפדה דמיב ליף
ע"ש בשאכר לישראל מסוס דאיתקש לחמה:
ונראה דרש"י ז"ל לא הכיח בסוף הוא כי אם לגלות
מהכי דמניות הגרעון היכי הוי דמוכר לא מעיין
מיניה היכי הוי אלא מכסף מכרו בשאכר משכיר
ידעינן ענין הגרעון כתכלית:

יתירה עליו לחה העבריה וכו' פרש"י
כדילפי מויגלה חיכף ולף על
גב דלעיל ילפינן לה מאין כסף דמויגלה חיכף
נפקא לן לימי בגרות ונראה שלשונו של רש"י לאינו
כדיוק ולפיכך דקרא מוזל:

גמרא ע"ש נקנה בכסף מנלן: קשה
דמקי ולפיכך
לה מקשה שאינה יונקה כמנים ויובל נקנה בכסף
ע"ש מקונה עצמו בשני ויובל לאינו דין שיהא נקנה
בכסף מה לשפחה שכן יונקה במיתת האדון שפחה
בנענית תוכיח מה לשפחה כנענית שכן נקנית כ
במשיכה ותוקה לשפחה יוכיח: ונראה דאיכא
למכרך מה לשפחה ושפחה בנענית שכן בכספן מ
מאכילתן בתרומה מה שאין כן כע"ש שאינו קנוי
קנין עולם כדאמרינן לעיל דף ד': וצריך
עיון דאיכא למימר לחה העבריה יוכיח שאין
בכסף מאכילתה ואתי מתלת: ותירוץ קושיא זו
יל כמה שאתרץ לקושיא מחרת שקשה בהא דבעי
לקמן מוכ עצמו מבלן ואמאי לא ילף ליה ממכרוהו
כ"ד וכי תקשה ותאמר מה למכרוהו כ"ד שכן הוי
בע"כ ע"ש בשאכר לגוי יוכיח מה לע"ש שאכר לגוי

שונה במיתת האדון מכדוהו כ"ד יוכיח: לכך
נראה לפרש דמק"ו לא מצינן למילף קנין מחודש
לישראל יותר מן הגוי דאמרינן בבכורות מדישראל
בחזקת אף ג' וגוי בחזקת הלוך כיון שיש קנין אחר
מצורם בו ליכא למילף קנין אחר אם לא מרבוי הכתוב
בהדיא ודכותה כתבו התוספות בסוף דיבור הוחיל
וכל קנייניו בכסף ואף על גב דהתוספות לא כתבו
זה אלא כך כיצד למילף מגוי מ"מ הכרח דמק"
ישראל בחזקת כמקומה עומדת. וכזה ניחא לו מה
שקשה לו על דברי רש"י שפ' נבי אשכחן ע"ש וכו'
הוחיל וכל קנייניו של גוי בכסף ולא במשיכה וכו'
כגר' שקושיית התלמוד היא דכיון דמצינו בהם כמה
קנין משיכה מנלן שנקנו בכסף והכי בעבדים טעמא
משיכה נקנה בכסף מקרא דוהפדה לאחיו תקנו
מנלן שלא יקנה גם כן ע"ש במשיכ' דומיא דמטלט
כיון שלא מיעטו קרא בהדיא ואין לומר דאף ש
שנקנה במשיכה מדלא קתני ליה כמתניתין ולקמן
בגמרא לא קאמר הצייר מתניתין משיכה אלא ע"כ
לית לן למימר כל כמה דלא מרכה קרא בהדיא
אין להכיא וכשלמה אם לא היה מפר בסף היתי
לימר דנקנה במשיכה אך ק' דכיון שנקנה בשטר
למה יהא קונה לותו במשיכ' ואי משום דמה שקונה
באטלטלין היה ליה כתוב בהדיא נבי ע"ש
לפי הלמת גם כן מנלן שלא יקנה ע"ש במשיכה
וע"ש:

אמר קרא והפדה מלמד שמגרעת מכדיוקא
פרש"י דאי לא קנאה כדמים אלא מגרעת
וכו' ולכאורה נר' דלאינו הכרח דהפשר שקנאה
בשטר יאחר כך נתן לו דמים ועכשיו שפיר מ
מגרעת מן הדמים שנתן בעבורה. שוב ראיתי
בהריטבא שהקשה כן לרש"י ז"ל: ותמהתי עליו
ז"ל מזוית הקושיא קיימ' על דברי בעל התלמו עצמו
שכתב בבירור בלשונו ז"ל לעיל דף ז"ח אלא דבעי ל
לתוכוחי דינר לכ"ש מקר' דוהפדה אי אמרת בשלמ'
דיהב לה דינר היינו דמגרעת ואלא מוכח מהתם
דהוי דינר לכ"ש דהפשר דקנאה בשטר ומגרעת
מהדמים שנתן בעבד דוק:

תוספות הוחיל וכל קנייניו וכו' מ"ש
התוספות דכמ"ע דמריכן
דלכולי עלמא משיכה בגוי קונה היינו דכיכמ ונם
רב אשי שהיה מסופק מעיקרא אבל ודאי לכיכא
דרים לקים דמשיכה מפורשת בישראל מן התורה
משיכה בגוי מינה קונה:

והנה עתה מחדש כאן הגאון תשובות הריכל
וכתב כזה ז"ל ותמהה דלכאורה נרא
דדברי התוספות סותרות זו לת זו דמעיקר קאמרי
דמכסף מקנינן לתת למפוקי שטר כגר' דאי לאו
משנתת כזה למדנין דב"ש שטר והדר קאמרי הוא

גופיה לא קני ע"ע בשטר אלא משום דאיתקש לאמה
ואמה לאחרת כנר' דאי לאו היקשא לא הוה אמרי
דישראל גופיה לא קני ע"ע בשטר עכ"ל ולי נראה
שמ"ש לאפוקי שטר היינו משום דלא מצינן יש גופיה
דקני ע"ע בשטר אלא משום דאתקש לאמ' וכו' ולפי
אמרינן דמכסף מקנתו הוי לאפוקי שטר דאם לא
כן הייתי או' ה"ה שטר:

עוד כתבו בשם ר"ת הואיל וכל קניינו
של גוי בע"ע וכו' לאפוקי שאינו קונה
בשטר וכו': וקשה כיון דדעת המקשה באו'
הואיל וכל קניינו וכו' כבר אסיק אדעתי היקשא
דע"ע לעבריה ומשום הכי קונה בשטר מה שאין לו
כן בגוי אם כן מאי בעי בסמוך אשכחן אמ' העברי
וכו' כיון דכבר אסיק אדעתי' הקשא דעבד עברי
לעבריה: ונראה דהבעיין היה יודע הדין שהיש
קונה בשטר ולא הגוי אבל לא היה יודע טעמו של
דבר מהיכן ילפינן ליה והתוספות הזכירו ההקש
משום שלפי האמת משם ילפינן לה: עוד כתבו
בשם ר"ת דאפילו בקרקעות גוי אינו קונה בשטר
ראיה מפרק ח"ה: וקשה בעיני דמההיא דחזקת
הבתים נראה דאין ראיה כלל לומ' שגוי אינו קונה
בשטר דלעולם שהגוי קונה בשטר גם כן וטעמא ד
דהתם הוי משום דכיון שהגוי אנס וידו תקיפ' ויד
כשקבל הכסף מסתלק עצמו ואינו ממתין לכתיבת
השטר אבל הישראל הקונה לא סמכא דעתי' מימר
אמר כיון שהגוי אנס יבטל מכירתו אבל בכתיבת
השטר סמכא דעתיה וכיון שכן אין הכרח משם ד
דאין קנין שטר לגוי ואף על פי שאמרוהו התוספות
בלשון משמע עם כל זה נראה דאין משם משמעות
כלל:

עוד כתבו וא"ת דק"ו מגוי וכו' אין להק'
מה לע"ע הנמכר לגוי שכן יוצא במיתת
האדון דשפחה כנענית תוכיח וכו':

עוד קשה דאיכא למפרך מה לגוי שקונה
ע"ע בכסף שכן קונה מטלט' במשיכה
תאמר בישראל שאין לו קנין זה ג"כ בע"ע לא יהיה
לו קנין בכסף ודוחק לומר דלא פרכינן אלא פרכא
השייכא בע"ע לא פרכא דמעלמא:

ונראה דישראל הקונה אמה העבריה
יוכיח שעם שאין לו קנין משיכה
במטלטלין קונה האמה בכסף כמו כן הכא בע"ע
והוי יוכיח מבחוץ הביאוהו התוס' בחולין רמזתיהו
למעלה בדיבור ספר כורתה: ואי נמי לא היה לנו
שום פרכא בק"ו זה נראה דכונת התוספות היא
להקשות בלשון הגמרא דאמר אשכחן ע"ע הנמכר
לגוי הואיל וכל קניינו בכסף וכו' כנר' שמטעם
שקניינו בכסף ולא בשטר קונה בכסף אבל הישראל
מקונה בשטר לא יקנה בכסף ולבך הוקשה להו ד

דזהו טעם לפגם שאין טעם קניית השטר לשלא
יקנה בכסף והדברים ק"ו ומה גוי וכו':

ולענין מסקנא דמלתא נרא דהכי הויא
דאמה העבריה יוצאה בכסף
מדכתיב והפדה וע"ע יליף מאמה בהקשא והיינו
מכרוהו בית דין ומוכר עצמו יליף ש"ש:

ותמהתי מכל מה שרתב הר"מכם בפי
המשנה הפלא ופלא הוא זל
כתב שע"ע נקנה בכסף מדכתיב מכסף מקנתו
ואמה יליף מע"ע שהיא נקנית בכסף כמותו וכיון
דלענין גרעון כת' שיליף ע"ע מאמה הא מהך קרא
גופיה ילפינן דאמה נקנית בכסף כדאיתא בגמרא
עוד כתב בסמוך ודע שע"ע כשמכ' הוא עצמו מפני
העניות הוא שנא' בתורה כי ימכר לך וכו' ע"כ והוא
הפך שמעתין דמלשון כי ימכר נפיק מכרוהו ב"ד
ודבר יו"ל צל"ע:

אשכחן מכרוהו ב"ד וכו' פרשי' דין הוא
שיהא נקנה בכסף בלא חזקה
לא ידעתי מאן דבר שמיה דחזקה דמיעוט חזקה
לא נפקא לן מהכא אלא מקרא דוהתנחלתם אותם
לבניכם דדרשינן אותם בחזקה ולא אחר וכו':

למאן דלא יליף שכיר וכו' קשה מאן
דלא יליף ש"ש מנלי' במוכר עצמו
שנקנה בשטר דהא שטר ילפינן בע"ע מדאיתקש
לאמה העבריה ואמה העבריה לאחרת אבל מוכר
עצמו לא איתקש: ונראה דכיון דטעמא דאיצט
קרא לקני' בכסף היינו משום דממכרוהו בית דין לא
נפקא משום דנמכר בע"כ וכיון שנתמעט סברא זו
בכסף שהרי מוכר עצמו נקנה בכסף אף על גב ד
דאינו נמכר בע"כ ממילא רבינן ביה שטר וילפינן
ממכרוהו בית דין ואין לחלק ביניהם כיון שבכר נ
נתמעטה סברא דבע"כ: ומיניה ילפינן ג"כ דאינו
יוצא במיתת האדון אף על גב דמעוטא דעובד את
הבן ואינו עובד את הבת כתיב גבי מכרוהו ב"ד ד
דכתיב ביה ועבדך דדרשינן לך ולא ליורש דכיון
דסברא דבע"כ נתבטלה אין לחלק בין מכרוהו
ב"ד למוכר עצמו כל שלא בא מפורש בכתוב:

תוספות מוכר עצמו מכלן פי' נאמר
במוכר עצמו וכו' הפי' שדוחי'
התוספות הוא זה שהייתי מפ' דמאי דילפינן ש"ש
שכיר הנאמ' במוכר עצמו משכיר הנאמ' בגוי שהם
סמוכים בפרשה אלא מדאמרינן מאן תנא וכו'
לקמן כנר' דיליף מוכר עצמו ממכרוהו ב"ד:

ויש להקשות בדברי התוספות שנר' שג"ש
זו אינה מופנא ולמדין ממנה ומשיבין
דהא כתבו התוספות לקמן בד"ה מאי קאמר זל
וא"ת אכתי היכי בעי למילף ש"ש מנמכר לגוי מה
לנמכר לגוי דין הוא שיגאל באלה שכן לא יטמע

כיון דנוים ל"ל דהאי בכרח מלח ישמע לינה כתוכה
וכו' בגר שהם היתה כתוכה היינו משובין לה על
גב דהוי ג"ם בכר דאינה מוכנת דאם כן אינה
משיכין עליה וכיון שכן ליכא למפרך מה לע"ע
הנמכר ליישראל דין הוא שיקנה בכסף אבל קנין
בשטר מה שאין כן בע"ע הנמכר לגוי שאינו קונה
בשטר: ובראשה דכיון דאתריכן מה ישראל בשדה
וכו' אין לתמוה מהאי פרכא דאדרבא מטעם שאינו
קונה בשטר דין הוא שיקנה בכסף: והוא על דרך
שכתבו התוספות בר"ה הואיל וכו' ל"ג לפשר שהיה
ג"ם מוכנת ולא בראיתין אלא דוקא כי היכי דלקמן
אלא ישמע מהאי קושא דאין הכרח לומר שהיה
עיין לקמן:

עור קשה למה לה לקושא גם כן לפי' למאן
דלא יליף ג"ם לא מכסף מקנתי
לעניין קנייה דמכסף ממכרו דכתיב בעניין גרע ן
כסף דמדמגרעת אלמא נקנית בכסף כי היכי ל
דאתריכן גבי והפדה: ובראשה דאין הכרח מן
הינית דלף על גב דבינית הוא בכסף היינו משום
דסייר טעמא דלא ישמע כין הגוים אבל קנייה
ליכא למילף מינה כיון דלא סייר טעמא דלא ישמע

עור ים לדקדק למה לה הקשו התוספות
למה לי מכסף מקנתו וגם נראין
דכתיב בע"ע הנמכר לגוי וגילף ליה מע"ע הנמכר
ליישראל וע"ע מעבדיה דאית ליה גם בקנין כסף
ובראשה דנראין ככסף הינית לומעיינן
ענין הנראין אין יה יה ואינהרין לגאולת קרובים
ממנו לגרוע לו כדיוקו ולחשוב עם הגוי כבני בניו:

עור קשה למאן דלא יליף ג"ם ולא מייתר
מכסף מקנתו שאינו נקנה מתכולתו
וכלים מנא ליה ולפשר דלא דריש ליה: ולפי
המבקש ג"ם דלית שום תנא דלא יליף מכל מכור:

וצריך שתדע דלע"ד דף ח' גבי הסיע
כריותא דדרים בכסף הוא נקנה
ואינו נקנה כתבואה וכלים ובראשה. מהסיע קושיא
דע"ע נקנה כפרוטה דאמרי' התם מלא לאו דאורייתא
כהוא ס"ד ואין דלא קיני לה וכן מהסיע דקאמר
לרב נחמן לא מבעיא קאמר לא מבעיא בכסף דאו
ליתא כהוא ס"ד אין אי לא לא לכל תבואה וכלים
ליתא מדמקרבה הגאולה וכו' ולפ"ז

קשה כדברי התוס' מאי מקשי בתחילת
הדיבור למה לי קרא דמכסף מקנתו
דהא מינה דאי לא הוה מכסף מקנתו הלא היינו
למד"ל מאי ע"ע ועבדי מעבדיה הייתי אומר דלא
יהא נקנה כאות מכ' פרוטות דומיא דעבדיה אבל
קשה דכתיב מכסף מקנתו דמשמע דאפי' בפרוטה

דכסף נמי מיקרי פרוטה מעתה יליף עבדי מבות
דנקנה בפרוטה:

וכן קשה כמה שמקשים בקונט הדיבור
דאמאי לימרי' הקשה דע"ע ועבדיה
נילף ג"ם וכו' דאינה קושיא דע"ע הנמכר ליה יליף
מאמה שיהא נקנה בשתי פרוטות ואי הוה יליפנן
מינה הנמכר לגוי לא הוה נקנה אלא בפרוטה:

איברא דכפי דברי הרמ"כ ז"ל נראה
דאינו נקנה כב' פרוטות אלא
האמה לבד והרב בעל כסף משנה נדחק לפשר
טעמו: ודוחק לייחס לדעת התוס' הסוגיא דלעיל
דמשמע מינה דע"ע הנמכר לגוי נקנה בפרוטה
ולו' דפרוטה דלעיל לאו דוקא:

ולכאורא יש לייחס ולו' בהודאת
בעלמא ככסף הני בגוי
מיירתי והוה מצי למילף ליה מיום ויישראל מאמה
בהקשה ולא הקשו התוס' ליתיתוך מכסף מקנתו
וגם מינית ככסף משום דהוה סמיכין כ' פרוטות
ולא הוקשה להו אלא מכסף מקנתו דמדהוה מצין
למילף ג"כ מע"ע הנמכר לים מינית ככסף ואפ"ה
כתביה רחמנא ס"מ למיזד אתת דלא ניליף כ'
פרוטות מעבריה ולהכי כתב הינית לחלקו מסס
ומה שהקשו עו' למה לי והפדה וכו' מע"ג דהפדה
מינערין לשתי פרוטות מ"מ דלכע"ג מקשי דליף
מיהו קנין ככסף וזה לעניין ככסף: ורוב הדקדוקים
יתורצו על פיהן זה שהתוס' מקשי לפי מאי דקאי
בגמ' דקנין ככסף אלא מכסף מקנתו משמע דלקנין
אתת וכן והפדה ולכך מקשי למאי מינערין לעניין
קנין ככסף ניליף ג"ם וכו' אבל לפי האמת כל קרא
וקרא מינערין לגופיה לדין כ' פרוטות ליכרך
שהתוס' היה להם לתרץ זה לפי האמת ולא לומר
דאינערין לדרשות אחרות: אין לומר שדקדוק
דברי התוס' במ"ש בדיבור זה נקנית מקומות
אחרי' מינערין לקנין ככסף וכו' נראה שכוונו לכך
ועדיין יש לי נמנום בתירוץ זה:

והנראה דודאי כך הוא האמת שאין
נקנה בשתי פרוטות שלא אמה
העבריה אבל הע"ע אין שנמכר ליטר' כין שנמכר
לגוי אינו נקנה אלא בפרוטה ואע"ג דאיתקש
עבדי לעבדיה. ונדחק לומר לפרש טעמא דאלתא
לאחר שחזיר דברי התוספות שכתבו למעלה בד"ה
מעיקרא דדינא פרכא שהקשה הר' יעקב למה לי כי
יקח נילף מהקשה דאמה ותירצו דאי מהקש לחודיה
ה"א דלא בעי בפרוטה וה"ה שתמול תירץ כיון שלא
ידענו דאמה העבריה נקנית ככסף אלא מהקישה
הוא"ל ונוראה וכו' לא ילפי' קנין שלא לעשה
שביאתה לינה יוצאה ככסף והיה התוספות
לתירוץ זה אין עושין מצוות מכ' פרוטות כדאמרי'

דספיר הוה מני למילף קנין כסף לפי כפרושה לי
לאו דליכא יומא ככסף :

ומעמא דמלתא נרחק דהוה דדקא
כתם חמרי הכי כדיהיב טעמא
נשיל דף יב דכריך ורילמא הכי קאמר רחמנא
היכא דיהב לה בריבה תגרע עד פרוטה דיהיב
לה פרוטה לא תגרע כלל גמ' דומיא דקדושי
יעוד מה יעוד וכו' הכא נמי כל היכא דלא מני
פגרעא לא הוו ביטיה וכו' משמע דבחמה ע"כ הוו
ב' פרוטות מטעם דדמיא ליעוד הא בעלמא דליכא
למימר הכי לא וכ"ע לא ילפי מחמה אלא מניחות
הקנין מכל מה דילפי בחמה כדומיא ליעוד לא
יכלו כהקשה ולכך מקשי התום לעיל מכסף
מקנתו וכו' דלא ילפי מהקשה דחמה אלא קנין
הכסף לחודיה :

ואדרבין גריך ייעוב למה שחזרו להקשות
למה לי קרא דהספרא וכו' דהא
מינטריך לבני ברוטות דכתיב והספרא בפי
יעוד ידעו לוה דהוו ב' פרוטות מכח דדמיון ובזו
שפיר לעיל :

ואפשר היינו לא שתתום מקשי קושי
זה לכאורה דה יוקי כר יקותיאל
דלמה משמע הרשעות לאו לקדושין נתנו וגריך
שפיר שתות כיום לגרוע שיעור פרוטה מעכותה
לא שיעור הדיוטי מקנקה וכמו שפרש לקמן במשנה
ע"ב דאם לא קבלה עד בפרוטה לא שייך כסף יעוד
דבחמה מקדשה לאחר זמן ואלא נתתייה בעפרות
פיעור פרוטה ע"כ לן דלאינו קונים אותה בפחות
מב' פרוטות דקתני ים שהות ביום בעכותה
סיעור לפרוטה ומקדש בו וכלאו הספרא שמעינן ליה
כאן דע"כ אם לא בא לשלמה אם ירצה גריך שיהיה
שיעור קדושין דהיינו פרוטה אלא שק' לוה דרבי
יוסי לא גבוק הך מלתא שלא מקנה דיהספרא בהדיא
לקנין אלא גזרה ממש תירון התום דאלו דאמרת
לעולם בכסף דלכתוב ים לתמו דגרשון כסף כמו שילף
מינה הכתוב לגוי שיעשה בגרשון כסף אלא ע"כ ה
מינטריך ליה בגרשון בכסף הקנייה עצמה
והיינו שתהא בקנית בשתי פרוטות :

ראיתי בפירוש רש"י להר"ם ספרטת
משבטים העלים דברי התום
בתב ז"ל דלמה לי והספרא שיעשה בגרשון בכסף ת
קנין לא מהקשה דעבריה לעבדי מה עבדי יוצא
בגרשון בכסף כדכתיב לן מ"ש דס"ש מיוכר עצמו
לשדל דילף ממוכר עצמו לגוי מו"ח וכי תעשה
לעבדך מה עבדים יוצא בגרשון בכסף
לומר דה מינטריך והספרא להא דתניא בפ"ק ד
קדושין מפדין אותה בע"כ על מכיה תכל לישמע
מינה דמינטריך והספרא ללמוד שנקנית בכסף דמי

לא קנאה בכסף מלי יוצרע מפרוטה ליכא דמ"ל
ליתתוק קרא מיניה ותיתי מהקשה דאחרת מה ה
לאחר מקניי בכסף אף לאחר העבריה מקניי בכסף
כי היכי דלפיכן מיכא מה לאחרת בשטר אף לאחר
העבריה בשט' עכ"ל ולא ידעתי מה לו למתן דילף
ס"ם מאל וה"ו דוכי תעשה דכתיב כתיב נבי נוי
שפיר ליף יעבד מנוי ואם יאמר דלא נתקבלה ש
ס"ם דיש מיש תקשי להו לבעלי התוספות דמקשי
למה לי מכסף מקנתו נבי נוי וכו' :

ונם תיך יתכן דוהספרא מינטריך לקנין
כסף דהה מע"ע הנמכר לגוי נפקא
קנין כסף נ"כ כי היכי דילף הנרשין, ואי מהקשה
דאחרת ק' גם כן לדעתו דא"כ תאמר נקנית כפרוטו
דומיא דאחרת אם לא שיתרון דומיא דקדושי יעוד
שכתבתי למעלה בוף דבר דבריו קשים בעיני מאד
לא ירדתי לסוף דעתו :

עוד יש לדקדק היכי מצי מקשי התוספות
דלא לכתוב והספרא דא"כ הייתי אומר
דמכסף מקנתו לא אתא לאשמעינן תכולה וכלים ביון
דלא לריתר דלגופיה מינטריך לקנין כסף :
ובר דממשמעו כסף ידעינן דדוקא כסף ולא תכולה
וכלים :
ובונה מצינו נרחק בדברי התוספות
שהקשה להו מ"מ קושיות כהכרח לומר דלמתום מכסף
מקנתו בנוי ונילף מע"ע הנמכר ליעראל וע"ע
הנמכר ליעראל מחמה תו לאתום מהספרא ונילף
מע"ע הנמכר ליעראל וע"ע הנמכר ליעראל מע"ע
הנמכר לגוי מ"ש ותירנו דא"ה מסכים מיותר דכל
אחד מהסיעם מינטריך דמכסף מקנתו מינטריך
לתכולה וכלים ואי הוה אתיק מהספרא לא הוה
ידעינן גרעון כסף כן נראה לתרץ הך קושיא :

ואין להקשות לרב נחמן דתכולה וכלים
הוו פחות מפרוטה ליתתוק מיניה
ומאחר דלפיכן דכיון דהוה נקני בפחות מב' פרוטו
הוה נקנית בתכולה וכלים אף על גב דמקרכס
הנתתייהו: ונראה דשאני אחר דאפילו בפרוטו
הוה נקנית אי אתין כן בעברי וק"ל.

עוד תקשו התום אמאי מינטריך הקשה
וכו' : וקשה דהא מינטריך דע"ע
הנמכר ליעראל נקנה כשטר דומיא דאחרת דאיתקש
לאחרת ונם כתירוצם קשה יותר שלא הוכירו שטר
כלל. ונראה דטעמא שלא הזכירו שטר הוא משום
דאי ס"ד דאתא הקשה לשטר אם כן מאי בעי לקיש
דע"ע מנקנה בשטר מכלן כיון דלסוף תדעתיה
דמהקשה לפיכן ליה ולהכי מינטריך ואי טעמא
דבעי משום דס"ד דהכי הקשה להכי אתא אכל
מכלן שהאמה נקנית בשטר לא משמע הכי ליטעמא
דבשטר מכלן אלא דקאי אע"ע הכי כמתניתין אלא
ע"כ לומר דהקשה אתא ליניחת תברים

ושטר לא חזק יהא מוכח ליה ולכך הוצרכו לכתוב מגלה:

ואין להקשות לקמיה דהתוספות ליתחוק קרא מלא תגזל כנגלת העבדים דמשעבדי גלגל יונקה ברחמי מיכלים ומרלינט הקשה דעבדי לעבריה ידעינן לה דהקשה לישטבל לגמרי ונלה כפשוטו ק"ל: לפרש"י אם בחו"ל נלמוד מקרא דלא תגזל ק"ל מתשובו דריב"ל ומס נתעשר בקנת הערוך מכתבתי הניחס ג"ע והכ"ל כתבתי:

אזנו על זה ולא על מוכר: קשה להקשתוק מן הנ"ש דש"ס ומרלינטריך לגמרי למעט לוקח על מוכר ידעינן לה דלא כן מהיכא תיתי לרבויי וגרסה דלא הוה דמשעבדי לוקח לכבי על גב הוה ילפינן בחזה מיניה:

עור קשה לזה לי להעתיק קרא דלא לחמתך כילף לה מעקה מע"ש דהקשה: וגרסה דלא הוקשה חמה לעבריה שלא כעניין קניות ויגיעות שהם דבר מעובדות לא לעניין עקה ל"ב היתי ממעטה מדכתיב כמוכרו וכו' דהעניק תעניק לו לו ולא לה:

אם כן ליתא קרא לזון וכו': וקשה לימא כוליה קרא להכי הוא דאתא ואע"ג דמחזן לתרוייהו דרשינן דכתיב ונתת בחזו וכדלת דכתיב כמעשה תורה וכמו שהלכה מדכתי רעך לא תלבה אכתי תקשי דכתי האחד לזון דרשינן ולא לזונה מכל מקום דאתא לן ש"מ נמה לן למכתב לזנו לא לכתוב אלא זון דע"כ כוליה מיותר דאי אתא לגופיה ל למעוטינן דהרגישה הוא בזון הא ידעינן לה מדרבנן לדכתי לזנו דהוי כחזון ומדכתי לזנו ולא לזון ידעינן לזנו ולא לזונה: לכן נראה לפרש דאין דמשעבד תורה לגמוס דקשה לישטבל ומדרבנן לדכתי לזנו ילפינן תרוייהו מדכתיב ורעת לזון ידעינן לזנו ולא לזונה ומדלא כתיב ורעת את עבדך כמשעבדין ולא עבדך ידעינן דאתא לג"ש דהא לגבך למיכב דמלישטבל על המועטין מקום הרגישה דהא ידעינן ליה מולקחת את הנרגע וכתב כאזנו

עור יש להקשות בהא דפריך ומיהך לת"ק וכו' דהא כבר מצות חלוצה דף ק"ל גבי חלוצה כשאמאל וכו' ע"ש דרכון לאחר עולה ילפי רבל רבל דהתכלת ה"ג מלשון לוחה אחיו לרגיעה מקום לכתון היינו כאחיך כאן וכו' ומקום הבית לזון לזון מפני רבל לא מפני כלי שם מלעזר כ"ל דמוכרח מנד"ת למדים ומביכים ולכך לא ילוף ג"ש לרבל מכל ת"ק לא ס"ל הכי שלא הלזון מפיקין ולכך ילפי רבל רבל ום"ל דחלוצה בשאמאל בפולה וכיון שכן אחי כבוך הכתוב ואחיך לת"ק לחיובא ס"ל דאף על גב דלא מפני ילפינן הכ"ג: ומה דכתיב לכבי מקום דק"ל המוכרח מנד"ת למדים ומביכין כדכבי מלישטבל דהתם ואף על גב דלעניין קלבה ק"ל

התם כרתנן לקמן מעמו דס"ל לרבנן דרבל ב"כ מפקי ע"ש.

והתוספות כתבו דהך ג"ש הוי מוכחת מעוס דאיכא מ"ד מוכחת מצד אחד למדים ומביכין וק"ו דקיימי התוספות מצד אחר דבי מלעזר למה לה למימר מיכא מ"ד ולא מלרבי מלעזר נופיק דבי ס"ל כיכמות כדפרי' ושמא לחזרו דאיהו נופיק דבי ס"ל כיכמות כתבו כן כי היכי דתקשי בעה"נ אח"כ ואידך לת"ק וכריך מיכא מקרן דאמר דק"ל הכי:

אלא לו ולא לב"ח מקרן לדקדק לישטוק מקרא דאמר אתם לו מדאינטריך לו למעט ב"ח להענקה דאילו לא הוה קרא דאמר אתם לו היה דורשו לו ולא למוכר עצמו: עוד

תוספות ואידך כי"ת וכו' בי אמר היינו לומר דסתמא דתלמוד הוא דאתו בעלמא כמו לא מכירת לן כרבי נתן ולמ"ד מסתמא דתלמוד סמיכין דלית הלכתא כוותיה והתוספות פירשו דלן דקאמר כגמרא קאי ת"ק להם המדברים וכו':

עור דקדק ר"ת מפ' המומר ולכאורה יש לדקדק דמעם רחיה דהלכה כרבי שיעור דחזא היקשא לו מעם לרבי דמי שרי למכסוה ענה וכו' ותירגו רש"י והתוס' עם דחי היקשא הכי מני למכויי דמ"ל ומכיר עצמך וכרבי שלשה דאמר מוכר עצמו רבו מוכר לו מפתח כנענית וזה מוכרת עם ואפשר שדעת התוספות כאן דאקשי דהוה מצי פריך ליה הלא הכי פריך מפי וסוה תירוץ ל' מדברי התוספות לקמן בפרק המוכר את בתו וכתבו ואפשי נמי דוחק להעמיד כמותו

עור וכו' יש לדקדק בפרק כל שעה דרב נחמן אין הילוך כניסתם כלל וכל היכא שהוא עמו הוא לפעמים רבה נופיק דבי עלמו ז"ל:

עור כתבו ה"ר יהונתן וכו' לפי זה קשה מאי דקאמר בגמרא לו ולא לבנו תוכו למתוקי דר' נתן דס"ל כעלמא כשאר מכירי ואפילו הא מכיר קרוב כבנו ל"ק ואפילו הא מכיר פעולתו לב"ח אף זה פעולתו לבנו והיינו העניקה ומלי פירוש ה"ר יהונתן דקאמר דבעלה הבי ק"ל בכל מכירות היותי מזיב ולו דקרא דלא מצי כבעל ענין מכירות דדוקא כמלוה הוא דאמרינן מוציאין מהם ואותיבים לאחר מכל לפי ה"ד נתן דאמר מכירות ס"ל גם כן הכי ק' כדפרישית: ואפשר דאפי' דקאמר בגמרא מכיר קרוב רחוק היינו מכיר להבאתו ולתועלתו וכפיתנו ליורשיו תועלת הוא לו מכל נתיתיהו לב"ח אילו תזעק הוא לו ולכך אתא לו לאוקמי:

ולענין דיק מהביאת ברא שמות מוקפס
שמוניתוק מוד וכותניס לוה ולף
על נב המשמע כשמעתין מהגיתו תלויס בדפוסי מכו
חלישותה"ס לדעת רכזנו בתחלת שכתבו התוספות
מעלתם כעניין לנתה מוסיקאות והתני לוה ולף
כיון שנתלה בשאר שביעות מיכבת שמלטון הרמ"כס
נרחה הלחם ש"ס כפי ה"ר נתחלת הלף הוסיף דין ש
שבירות זה לו שמוש מפתיחתו כהרב מוסר"ף
זכ כסם כפוס מוקשבק כלפל על דברי הרמ"כס
נרחתה ממה כה מה שעשתם כהסכיו לכך קיימתי
קבהו ל' רחומים לפי שמחק ע"ם.

תוספות כי עכלו עמקו ה"ר מכרהם
גרים וכו' לכל בפפני לשון
לכל קצה להלמני ומרחה דה פ דכגמרא נפקא
מפי שנה לו שיוך וכפ"ב בהדיא בל קרלי דת"כ לא
נפקא לוה מהכא דמיהך שיעמם לחודא לא היה מ
ישמח הוא להרבה הלשמה הכיון דקלי דת"כ
קרוף לה מיהם לכך מיהו מכל נפקרי פי שנפקרי
מס ק שנה תורה דהיינו מן ההאי לדרוש פקוק
פי ט ק לו ענך נתמיה מאי דורשו ע"כ ל' הלקרא
קבשלים כתוב בתוך לכך הוכרח לגרום מותו
בפנוף כתוב גופו. ועם לה קרא דלפי דכתיב
קנוה לכ"ע בדוקה בעבד עברי מיירי דכתיב
לומר הבי מעמה שכה מפיר מיירי למוכר לו בפחה
בגעלת מה בכה מע"ע עומד בזוקיום וכין בלא
וגם שלחו יהשבר מפלמ"ו כתוב כתוב דלעולם לעובד
לין בזום כין בלילה דשמי מוכר עצמו דלא עבה
לקבוקת ומשום הכי כתוב כיה כתיב כתוב ר
דלעולם עמו כמחכם ומשתיה לכל לעולם דמכרוהו
כ"ד שוקד כין כזום ובין בלילה ולעולם המשנה סביר
לה כרבי שכתוב לומר דבר שכה לו שפחה כנענית:
וגמלים דהך בבהה בעבד לפרוח כבר נתמעטה
כין בגלי קבם בזה מיוחד כיובל ובדחמרינן לקמן
וכן כתבו התוספות לקמן בד"ה מלי קלמר:

אלא מלי תנא ופ' ולקיח ס"ם וכו'
נקטה לדיבורו ניחא כי כמי לא
קלף לאה שמם נקלף מכרוסיב"ד ממוכ עצמו כמה
מיגוי דהלף בגמר בקמן בעי למילף כהנע מעכו והו
כ"ד ומבהוהו ב"ד מתברבש מו לאו דלחית כיה פרכה
ומאוחר תלמוד דמוכר עצמו ליכא למילף דליכא
למברהשה לפופר שמעמו שכן לא עבה לוקרת ס"כ
ש"ב חוק פלוק מהעמת הלי ברבש ומלי פריך מילף
שכר שכה: ונרחה בהוק קלוק מדעתי הלי
קלפלוסה ס"ל הלעגם מה מעטו פרכיכן לה חכלו
לא לעגין ס"ם ומכ מעמו מתרץ החמילו לקמן נמי
ליכא למכרך הלי פרכה ומעמה דמלתה דלף על
פי דהך ס"ם מוקף מוכרה מעמי מדיס ולמיון גלין
שמעון מ"מ בבה בפי בהמ"ם מעמי שלי פרכי דסוף

עוד יש להקשות היכי קלמר ולא ס"ד
וכו' ולהולך מי ניחא דלפ"ל
לא ילפי"ם שכר שכיר מ"מ הא ולא מוכר עצמו מכמ"ל
לגוי מ"ו דוכי תזיב שמוקף על עגין רלמון
פרדקמ"י לענ"ו ס"ל בלידיה כמי תקני ליה לימה לי
עד שנת היובל לענין מוכר עצמו כילף מבוי מ"ו
דוכי תזיב ולמ"ל כיון דס"ל דמוכר עצמו כיון שעבר
עצמו קנס יצא כסם וכשהניה לעבוד יותר על
סם מהכי ליה תזיב והייתי לומר דכי היכי
דמהני ליה תזיב לעגין סם מהני ליה שבי שוכא
היובל כתוך הזמן שקנה לכך ליטרוך כו יובל:

ואין להקשות כיון דילף ס"ם ליה תוך קנה
מיובל הכתוב נכי נמכר לגוי וכ"ל
ליה ממכדוהו כ"ד דלימא למימר דלי לא הוה כתב
יובל גבי גוי הייתי לו דכי היכי דלמיעט גר
מדכתיב כמלה כרחמר לקמן הכי נמי למיעוט
יובל והכי דרמי כמלה הוא נמלל ומנן נמלל כסם
ויובל:

עוד קשה למה לי קרא גבי יובל ממכרוהו
כ"ד נילף ליה מנמכר לגוי מק"ו ומה
סם שאינו מוניח בגוי מניח כיה יובל שמוניח בגוי
תינו דין שמוניח בישראל שמכרוהו כ"ד וכדרותק גר
הה"ל ממעטו מיובל מקלף דינקלגו בי היכי
דממעט קרובים:

עוד קשה בין דלימא למפרך הך פרכא
דעבד לימורת לי לא דמעטי קרא
ס"ל לעולם דילף למוכר עצמו מיוחר לו ורבו שפחה
כגעני מעכ וילף ממכרוהו כ"ד ותיובי ולמיון ליה
מה למכרוהו כ"ד דין הוא שמוקרין לו בשב קנן
עבד לימורת נבך קנסו ליה מה שיוקרין במוכר
עצמו:

ונראה דלא ה"ל קנס ולא"ג דניתנין ל
בשפחה כעכ ניחא ליה לעבד
כשפחה והוי תחילתו כתונם וסופו קרנע. ס"ג
קתר דנלי קרא שיוכל כיובל לא"ג דעבד לימורת
מוכ לא עבדי שום פרכא מה שם דעבד לימורת
וכ"כ התוס' לקמן כד"ה מלי קלמר:

עוד קשה למה לי קרא במכרוהו כ"ד
ליתני מיהת ולא לכתוב הלא קרא
דגרגע ותדר נילף מהם העבריה מה היקש דגרגע
מולף למחתך תעשה כן דמוכר נילף מיתת המשן
ועבדה והדר נילף מכרוהו כ"ד מהם העבדים
כהקש דכי ימכר לך אחיך העברי:

ואין לומר דלמ"ד יליף מהקשה מתי דלמ"ד
כתיב בהדיא בהדיא ענינא דהא
יליף עבדי מעבדיה מחיינו יונה ברחמי מכרים
כמ"ש התוס' למע"ב דדיבור מוכר עצמו מכלן לף על
גב דילפת ברחמי מכרים מלה תנא כנגד העבד
דכתיב כפ מפטטים ילפי' לה בחמה:

ונראה דמ"ד לא הוה מקשי' קרא דמכרוהו
ב"ד לא הוה מוקמי' הך קרא ה"ק
דשכתם לים בגרעון מלא במכרוהו בית דין ה"ק
הברייתא כמה הכתו' מדבר מי במכרוהו בית דין
הרי ככר לומר מסמע דמי לא היה ככר לומר
הוה שדינן ליה למכרוהו ב"ד:

אך קשה דמ"ב מכתי תקשי ליתתוק קרא
דגרעון וילף עבדי מעבדיה דהקשה דוחק לאתתך:

ונראה דכשלמא היכא דאתת היקשה
כתוש כמו הקשה דכי ימכר לך
אחיך העברי מן העבריה אתם הוה דמרי מין
הקש לאחנך ויליף עבדי מעבדיה ועבריה מעברי
אבל בהקש דוחק לאתתך תעשה כן ככר ניחר ה
הכתוב בהדיה להאמה הוה דמקש' לגרעון לא
הגרעון לאמה: ועדיין נראה שמין תירוץ זה
מכפיק והוא לאחר שנדקד עוד כהך דקשה בסמוך
ולינטריך למכתב מכרוהו בית דין ולינט למכתב
גרעון וכו' דהיכי מצי מתיק מגרעון וילף במכרוהו
דלמ"ד הוה מתיק מיניה הוה שדינן ליה לגרעון מן
להפך ולא מקיימינן קרא דלמ"ד הוה מתיק ממכרוהו
בית דין קרא דגרעון שדינן ליה למכרוהו בית דין
דהכי קאמר הכתי תא מי כגרעון שרי ככר לומר
ככר דאם לא היה ככר לומר לא הוה שדינן ליה
אלא לגרעון וכן כתיבת ברייתא ואין לומר דכוונת
התלמוד הוה דכיון דלא מקיימינן קרא מי מיירי
בגרעון או במכרוהו בית דין לימרינן דמקולי הם
ויכולו שניהם דהא מדקתרין דלמ"ד מסמעינן בגרעון
וכו' משמע דעיקר הקושיא היא דלכתוב מת מהם
ומיניה ילף החתר: ולכן נראה לפרש דהכי
קאי ליכתוב גרעון בפירוש או מכרוהו בית דין
בפירוש ומסכי ונריבא וכו': ומשתא קשה הקושיא
דלעיל ולא יפול מיתון כלל והוא דלכתוב גרעון מ
מפורש וילפינן לאמה העברי מגרעון בהיקש דוחק
לאתתך והדר ילפינן עבדי מעבדיה והשתא ליכא
למימר דהוה מיקמינן קרא במכרוהו בית דין כיון
דמפורש קרא דגרעון: ונראה כיון דהיקשא
דוחק לאתת קרא הכתוב כהדיא והוא לו דתלמוד
גרעון הייתי אומר דכולי קרא למיתת האדון
הוא דאתת ומתעשה נפקא לן ענקה אבל לא יוכל לא
שמעינן מהיקשא להכי כתב רחמנא יוכל במכרוהו
בית דין והדר ילף עבדיה מיניה בהיקשא דכי

ימכר דלמ"ד בהקש הוא כתוש ולמ"ד כיון לין
הקש למחצה:

ושבתם לים וכו' כמה דכתיב מדבר
מי במכרוהו כ"ד הרי ככר
אומר: ונקשה דע"כ לא יתכן כי אם בגרעון
מדכתיב לים בכרשה וכמו שהכריח בסמוך מכוהב
בפים ומינו מוהב בחמה: ונראה דמי לא הוה
כתוב אלא חד קרא הייתי אומר דלא מכרעה
מלתא כיון דמכירת ב"ד מינו כהנ בחמה וכמ"ש
התוספות אבל מחרי שמזכיר הכתוב שניהם שמע
מינה התלמוד מהי מסמע כלומר מה רמית דקרא
דוקא כתב הודקם לגרעון:

ואיצטריך למכתב גרעון וכו' ככר כת
למעלה כזה מן הכיחור:

ועוד קשה היכי מצי מתיק מגרעון דמי
הוה מתיק מיניה הייתי אומר דכיון
דכתיב לעולם בגרעון הוי לעולם ממש ואין לומר דאם
כן ליתתוק גם כן מלעולם דמכרוהו בית דין
מדרבנן הוה ילפינן דומיא דידיה היכא דלא עבד
אם לאבל היכא דעבד אם לא יהיה ב"ש חמור
מתחילתו ולהכי לינטריך ע"כ לעולם דאם לאבן
תקשי לך כמהי דקאמר בבמוך ולהי כתב רחמנא
לעולם הוה לחיובא לעולם ממש ואיך יתכן לומר כן
דאם כן ליתתוק קרא מיניה ומהיכא תיתי לי
מכרוהו בית דין שמהי התם דלא מטא זימניה אלא
ע"כ אית לן למימר דה"ק אבל גרעון דלא מטא
זימניה נקנה עד שיעברו עוד שם שנים לחברות ל
להכי לינטריך לעולם דניחא לעולם ממש וכיון שכן
ק"ל דלהי הוה מתיק מגרעון הייתי אומר דקרא דלעולם
מעטיה ויהיה לעולם ממש: ונראה דאם רמית
לעולם ממש קשיא דוקא היכא דלא מיכן למילף
ממכרוהו בית דין מאחר כיון דמכל מי
הוה מצינן למילף מיניה קרא דלעולם לא הייתי
דורשו לעולם ממש אלא לעולמו שכל ולינטריך
מאחר דהייתי אומר לא יהיה קופו חמור מתחלתו

עור קשה דתיפוק לי ממוכר עצמו ומגרע
דכי פרכת מה לגרעון שכן עבד שם
מוכר עצמו יוכיח מה למוכר עצמו שכן לא עבד
ליקורת גרעון יוכיח דהא גרעון גם כן עבד ליקור
דהא מכרוהו כגניבתו ואם כן למה לי קרא במכרוהו
בית דין: ונראה דליכא למפרך מה למוכר עצמו
וגרעון שכן מדעתו נמכר ומדעתו גרעון בעת
הרגישה מה שלין כן במכרוהו בית דין וכגני פרכת
ון לאחת מתרתי דפרכינן כל דהו לא סני לן
לאחת מקרא מה לגרעון שם מדעתיה:

אלא מתן תנא דלא יליף ש"ש רבי היא
וכו' ואם מי שהוא בגלל כאלא וכו'

וקשה מה לכתוב לימרו דין הוא שיצא בשם שכן נקט בסטר וכראה שכחזור הק' למקומות וכתמר ומה נחולת קרובים שהביא מוסג כע"ש המכר לישראל מוסג כע"ש המוכר לגוי ש"מ והשתא ליכא למ"ד סטר יוכיח דהכשר דמסכנקא ליניהה לה עבדינן יוכיח ולפילו תימא דלא עבדינן יוכיח מכתי ליכ למודק דמיניה למפרך מיניהה נימא דע"ש המכר לישראל יוצא בסטר מה שאין כן כע"ש המוכ לגוי וכראה דטעמא דמתניתין לקמן דע"ש יוצא בסטר היינו משום דכריך כגמרא לקמן ונימא ליה בפ' תרי זיל ומצי זכת לומרת ע"ש גוקוקנוי והגוי גם כן קונה כגופו של ישראל כראיתא כפרק הגוזל ומחכיל דף קיג ההיא דכריך לר' עקיבא גזל הגוי לחבור דקמצני כגמרא כאן בגופו כאן בהפקעת הלוואתו וכו':

ומה מי שאינו בגזל כהלכה וכו':

קשה למה לו לר' קרא דכהלכה למעט שם דקרא מדאינטריך למכתב יוכל נכרי גוי נפקא לן שאינו יוצא בשם דקרא מכך ק' דילפינן שיצא יוצא בשם ילפינן מינה מיוצא כיוכל דפנגע בתוך שם ולהכי אהדרינן קרא וכתב יוכל בע"ש המכר לגוי למעט ולימר דיצא כיוכל ולא בשם וע"ש לכל לתן להקשות הלשתוק קרא מיוכל כמיכר לגוי ומדאינטריך כהלכה למעט שם שיצאין דיוצא כיוכל דשם לאו יוצא כוכל למה לי קרא למעט שם דמיכא מיתית ליה מע"ש המכר לישראל מה לע"ש המכר לישראל שכן יוצא כיוכל מה שאין כן בע"ש המכר לגוי ומדאינטריך כהלכה למעט שיצא דיוצא כיוכל דאי קרא לא הוה קרא דיוכל הייתי אומר דקרא דבשה מיעטו כין מיוכל בין משם לעול יליף מ"ם וכו': יש לדקדק כיון דיליף מ"ם מאי קאמר ר' והלא דין הוא וכו' והיה אלו שיתמ שיכול הילף מ"ם ותפטר הכיתא ליה למעבד ק' מסברא אי נמי כל דתמועינן מגב תרתי דאין מוסג נחולת קרוב אלא כמכר לגוי מכח יגאלנו ולכך עש ק' למדרש

עור ומה מי שאינו בגזל כהלכה וכו':

יש לדקדק למה ליה לר' קרא דכשה למעט שם דהא כיון דמלן דילף מ"ם דרים ועבדך ולא למוכר עצמו כאן יתמר ועבדך ולא למכר לגוי דכ"ש הוא דמעיט ליה ותפש דס"ל בדרשת ועבדך כרבי אליעזר: ול"ל דלעיל לא מעט קרא דועבדך אלא הנ"מ דש"מ לחודא דהוה יליף מיכר עצמו ממכרוהו כ"ש מכל הכא דאיכא תרתי לטיבותא חדא הנ"מ דש"מ כ' דהוה יליף ליה בק' לא לא הוה קרא דכהלכה הייכו למדים אותו דיהא ע"ש המכר לגוי יוצא כשם ולא הוה ממעטי ליה מועבדך. עול דמועבדך הייכו ממעטי דוקא היכא דהתנא אמו לשאר שניס שלא יצא יוצא כיוכל

לכלום שם לא התנ' ודאי יהא יוצא בשם דומיא דמוכר עצמו דיוצא כשם.

עור יש להקשות למה לי קרא דוחשב עם קוכהו דממעט' ולא עם יורשי קוכהו

המשמע שהגוי יוצא כמיתת האדון דהא מדאינטרי קרא דכהלכה למעט שאינו יוצא כשם דהא למה לי קרא מהיכא תיתי מכמר ליעשר שדה אחוזה יוכיח ע"כ ג"ל דהיכא למפרך מה לשדה אחוזה שכן אינו יוצא כמיתת האדון תאמר בכמכר לגוי שיוצא כמיתת האדון וכין שכן למה לי כע"ש המכר לגוי שיוצא כמיתת האדון. וכראה דקך קושיא למאן דיליף מ"ם לא קשה ולא מידי דאינטרי קרא כי היכי דלא נילף מ"ם וכן למאן דלא יליף מ"ם אינטרי כי היכי דלא נילף עליון מתחתון ותהוי הגוי יליף ממוכר עצמו ליעשר שיוצא בשם מוע"כ וכי תשיב:

תוספות מאי קאמ' וכו' מ"ש שיהא מוכר עצמו דע כי כפי היכטת לשון הגמרא כאן ומאי קאמ' ליליף מ"ם מאי קאמ' ומה וכו' הייכו יכולין לפרש דה"ק למה ליה לכעל הברייתא למילף ליה מק' נימא דאינטרי קרא כי היכי דלא נילף ליה מ"ם וכי לא יתכן בדברי הגמרא דשם כן מאי הוי דקמצני דכ נאמין למר קרא ינלפנו מ"ם דהא הדרת הקושיא עצמה לדוכתא. והפ' שהתום' רואים להיות שכותבי כספרים דמכוך דמוכא בית הין הוא דקאמר והיו ניכולי עצמן מהקושיא שמק זום כתחילה לכל היו יכולים בקושי שמקשה לאחר כך למכרוהו ד' ולוה פ' פ' מוכר עצמו וכו' נמ"ת וכו' וקיצור דכריהם מבוארת:

וקשה לי דהיכי עביד ק' מכרוהו כ"ל דהא כיון דמוכר עצמו בגזל כהלכה מלו דוכי תשיב שם כן מכרוהו כית דין ילפינן מ מוכר עצמו במה מניכו וליכא למפרך מה למוכר עצמו שכן לא עבד ליעודה דהא התוספות כתבו כסמוך דכתר דגלי קרא שיוצא כיוכל מע"ש דיכל ליש רגל הוה כעי למילף וכו' וכראה דלא קאי הך בכהא שכתבו התוספות כסמוך כתר דגלי קרא וכו' אלא היכא דליכא ג"ש דמכר עכיר דכתי לקיש הנ"ש דש"מ מכרוהו כך נ"ש לענין ק' ומה מניכו לא מכטלינן ליה מכך טעמא ופרכינן ליה וכאמר מה למוכר עצמו שכן לא עבד ליעודה מ"ג כיון ד דיליף מוכר עצמו מלו וכי תשיב ילפינן מי כמוכ עצמו מיתת האדון כולו דוכי תשיב וכן כתב מוהר"ר אלדכי כספרו כריבור דלקמן ע"ש: והשתא פרכי מה למוכר עצמו דין הוא שיגאל בלא שכן יוצא כ במיתת האדון מה שאין כן כמכרוהו כ"ל:

אך קשה הכילף למה העבריה ממוכר עצמו במה מניכו דאמה העבריה ג"כ לא עבדה ליעודה והדר ילפינן מכרוהו כלף

מלמה העברי כקטן דכי ימכר לך לחיך העברי
לו העבריה : ונראה דהך נ"ם דהכא היינו
מוכנת מצרים נדרים וכן כתבו התוספות כפ' המקבל
נכי הא דפריך ורבי יוסי בר יהודה לית ליה ס"ם
דהך נ"ם דהכא קיימי מוכר ולית שום תנא דלית ליה ס"ם
הך נ"ם וכיון דאפילו בנ"ם הקטן התוספות ומהרי
ס"כ בהיקטן דפריכין ומהרינן מה לחמה העבריה
סכן לא עביד היכורח ואין לומר דהא קטן אין מ
מציכין על הקטן ולא פריכין שום פרכא דהא ק"כ
ק"ל דמיפטי מצרים נדרים למדין ואין מציכין ואפי'
הכי עשו התוספות פרכא וע"כ אית להן למימר דנהי
דלא פריכין מלר פריכי דקולא וחומרא מכל פריכי
דעלמא כי היכי פריכין וזהו שהתוספות לא הוקשה
להו מה לנמכר לגוי סכן יוצא כמיתת המלוין מה
שאין כן בע"ע הנמכר לישראל דפרכא כי היכי לא
פריכין אנ"ם מכל פרכא דעבד היכורא דהיינו מכח
סברא שאין רצוי מכח קבורא זו לומר שיהיה נגאל
בגלגל כיון דעבד היכורא רצוי לקוכנו ולא בלמוד
זאת ילמידה כהך ג"ם כיון דיש דרשה אחרת כה
דאינטריכא לכמה דברים וכמו כן על היקטן ג"כ
נקטה ונאמר מה לחמה העבריה סכן לא עבדה א
היכורא :

אך עדיין קטה כתירון התוספות שאמרו
דכתר דגלי קרא וכו' דכמו כן שייך
למ"ב בני לחמה דלית כה שום פרכא דאמרי סרא יכו
דכתמעט סכר זו נכי יוכל הך פרכ' דעבד היכורא
נתבטלה וכיון סכן ליכא למפרך כהני היקטן ולא
מידי :

ונראה דהייתי יכול לתר' ולו' דלא ילפי
היקטן דעבדי לעבריה מלא
מאי דכתיב כהדיא נכי לחמה מכל מה דילים לחמה
מיקום אחר לא ילים ע"ע מינה כהך היקטן :
מכל קטן לזה שהתוספות כתבו כפיוק כלא
לימר קרא יגאלנו היקטן זל ומ"מ קטן דהא לחמה
העבריה מניכו למילף מהני ק"ו דמכר לגוי וכו'
והדה מילף ע"ע הנמכר לישראל בהקטן וכו' כנר'
מדכתיכם זל דאפילו לכר דילים לחמה ממקום א
לחר ילפינן ע"ע מינה בהקטן : ונהמה דיש
למלק דדוקא מלחת דאתי לחמה העבריה בקט
ילפינן ע"ע מינה משום דהוי ככתוב בהדיא כיון
דמיותר לה כמ"ש מכל הכא מאי דילפינן לחמה
העבריה ממוכר עמנו הייכו כחה מינה דהא מק"
לא אתיא דהא מוכר עמנו ג"כ יוצא כמיתת המלוה
מו"ן וכי תעזוב וק"ו מפיימים ליכו דהמוכר עמנו
ע"כ הייכו נדול מהבית כבר קיימים פיש לן זל
למכוך את עמנו וכיון סכן לא ילים לחמה ממוכר
עמנו כי אם כחה מינה דלא הוה לה ככתוב בהדיא

כחמה ולכך לא ילפינן מכרוהו כית דין מינה :
ומ"ש דלחמה ממוכר עמנו מיכא למפרך מה למוכר
עמנו סכן נמכר מדעתו מה שאין כן כחמה העברי'
שמוכרה ב"ב : ונראה דליכו והמעמיק למעלה
דף ה כד"ה סכן יצחו כע"כ ירא דכיון דמר ע"כ מכיח
נמכרת לא מקרי כע"כ ע"ש

עוד כתבו התוספות ול"ל דכתר דגלי קרא
וכו' : וקטה ליתתוק קרא דלעיל
דומה לל מה כחתו דחויתי כמכרוהו כ"ד ומדחיכט"
קרא דינאלנו למעט הנ"ם דם"ם ידעינן ליה דהרי
יגאלנו לא מיכעי לן שלא משום דהויכו למדים נב"ם
דם"ם ולא מכרוהו כ"ד לא היה יוצא כיובל מיכא
למפרך קיימית התוספות דמלחי הכא דעבד א
מיקורא וע"כ צריך לתרץ מה שתירצו התום' דכיון
דיוצא כיובל נתבטל הך פרכ' וכיון סכן ק' כדפריס
דליתתוק קרא מיובל כמכרוהו כ"ד : ונר' דלחי הוס
שתיק קרא מייניה הייתי חומר דמכרוהו כית דין
ודלחי שלא יוצא כיובל וקרא דינאלנו מיכט למעט
מוכר עצמו דהוה ילפינן ליה כב"ם דם"ם דליכא ג
למפרך מידי דהוה שום לנמכר לגוי דלא עבר א
מיקורא מכל משום מכרוהו כ"ד לא מיכטרי דומיא
דליכא למפרך מה לנמכר לגוי סכן לא עבר מיקורא

עוד קטה דלעתוק קרא מוסב ע"ש מצפחתו
דדרשינן לעיל למכרוהו כית דין ג
שיוצא כיובל וילפינן כחמה כק' דמוכ' עצמו והדל
ילפינן לה כהקטן דמכרוהו כית דין לחמ' העבריה

ויש לומר דלחי הוה שתיק קרא דיוכל
כמכרוהו כית דין לא הוה ילפינן
כהקטן דחמה העברי' ילפינן מה לחמה סכן לא
עבד מיקורא כי היכי דפרכינן כנ"ם מף על כי ג
סהיה מוכנת מצרים נדרים : ומוהרי"ן לא זל"ה
כח"ש הכיה דכרי התוספות דלקמן וכתב שוחת
הנ"ם מיכא מוכנת ולדכרין זל קטן ואת הקושי' ומה
שכתבתי הוא העיקר :

עוד כתבו התוספות וא"ת מכתי וכו' :
וקטה דנראה דקושיא זו היא מתורצת
כמה שתירצו לקושיא הקודמת דכתר דגלי קרא
שיוצא כיובל מף על גב דעבד היקורא כמו כן
נתרץ עכשיו ונאמר דכתר דגלי קרא שיוצא כיובל
מף על גב דליכ' למימר שמא יטמע כין הנויס כמו
כן נתרץ ונאמר לענין גאולת קרובים דכתר דגלי
קרא שיוצא כיובל דין הוא למילף גאולת קרובים
מף על גב דלא שייך לא יטמע מי לא הוה קרא

ונראה דפרכה דלא יטמע תשוכה יותר
מפרכה דעבד היקורא דפרכה
דעבד היקורא היא משום קנס דנקנסה מכל פרכא
דלא יטמע היא פרכא נמורה משום דמייכא כתוך
העבדות והוה מלינ מלעיתי דמעטם זה לא ילפינן
מגוי ומש"ה הקטן התוספות קושיא זו :

ברוך דיש לחלק ולו' דדוקא כהיכא
דלעיל תירצו התוספות שפיר משום
דיוכל הוה בעינן למילף מגוי אלא משום ברכה ד
דעבד לישראל הוא דלא יליף ליה אבל הך קושיא
מהקשו התוספות דלא ישמע היא לפילו כמוכר ע
עצמו דלא כעי למילף יובל מגוי דגפרוך עליה וגם
ליתא כיה משום ברכה ובכך הקשו התום' מה שהקשו
ותירצו התוספות דהתי שכירה דלא ישמע ליכא כ
כתיבה וכו': וברוך דדוקא לעניין ג"ם לחודו
התוספו' כן אבל לעניין מה מניינו ברכינן שפיר הך
ברכה והיו שהתוספות עשו לות' כדיש ברקין כד"ה
בקרוט וכבר דמותי לותו שם בקוף דכרי על לותו
הדיבור: ולפ"ז קשה כמה ש"ה ר"ת מפיר שכתבו
התוספו' בסמוך לחמי לא יליף ק"ו מכרוזו בית דין
יהא נגזל כחלה ומה נמכר לגוי שליכו נגזל כשם
נגזל בחלה וכו' דמה לנמכר לגוי דין הוא שיגזל
בחלה משום דשייך ביה פרכ' דלא ישמע בין הגוים
דהא על מה מניינו ועל ק"ו ברכינן שך ברכה:
וברוך דנהשבון הק"ו למקומות ולאחר ומה שם שליכו
נוהג בע"ע הנמכר לגוי נוהג בע"ע הנמכר לישראל
גאולת קרובים וכו' והשתא ליכא למפרך מידי וגם
ברכה דעבד לישראל גם כן ליכא על גב דהוי ק"ו
דשייך למפרך לה וכמו שכתבתי למעלה.

תוספות אמר קרא יגאלנו הקשה ה"ר מאיר
וכו' בדברי ר"ת מאיר
תמה הרב מוהר"ן ז"ל הא כתב"ה תמיהות בתחילת כתב
שם נאמר שכוונתו היא לומר שאחר שכתב אלא
לאחי לא יליף כק"ו וכו' ומאי קושיא היא דהא"כ
ומאי קאמר ומה מי שליכו נגזל כחלה דהיינו דמי
לא כתיב כחלה הוה למיכתב הכי אבל לאחר דכתי'
כחלה לה"נ דעבדינן ק"ו וכו' ושם כוונת ה"ר מאיר
במה שהקשה היא לומ' דכיון דהוו תרי קלי וחמורי
דסתרן להדדי נימא כל אחד ואחד תיקום לדוכתיה
ולמה ליצטריך כחלה ה"ל למה לא תירצו התוספו'
הכא תירוצא דק"ק דחולין בהסיא כריתא דתניא
פרה בשחיט וכו' והקשו בתוספות וכו' ותירצו דלא
הוי הקל וחומר אלא כמו מה מניינו ע"כ:

הנה הרב מוהר"ן ז"ל ז"ל בזה נראה
אלא הסכים לתמיהות הכלל אחר
בידינו וזה לאחר שתדע שבכל מקום אחר ימצא כ
כתוב בתלמוד תרי קלי וחמורי ובעי למילף אחד
מחבירו לא מקרי תרי קלי וחמורי דסתרי להדדי
ולישנריכו קראי בכל דבר ודבר למעט דלא ניליף
במה מניינו אלא מ"מ כשעשה נדדי הק"ו הם נדחי
אחת לפי שעשה הק"ו עם הפסוק שנאמר בהפוך
ואינו מכוב במה שאומר ואוכיר לך שנים או שלשה
מהם ומשם תכין ותאכל בכל אחר תעשה.
דמשמע בפרק ברקין דבעי למילף חליצה מהא דק"ו

דיכמה וגט כיבמ' מק"ו דהא ולישנריכו תרי קראי
למעט הק"ו הא כהא דממעט חליצה מכפר כ
כורתה וכב' כיבמ' דממעט גט מדכתיב נעלו נעל
לין מידי לחריצה לא ומעיקרא דהוה יליף ק"ו ה
הק"ו שהיה עושה היה לאחת כנדדין דהא כריש
פרקין דקאמר ותהא אשה יונאה בגט מק"ו ומה
יבמה שאינה יונאה בגט וכו' הכא כשעשה נד זה
ואמר ומה יבמה שאינה יונאה בגט הוא לאחת ויניב
שאינה יונאה בגט כדדרים לקמן בממעתין וכן פ"
רמ"ז גל שם. וכן כשעשה הק"ו השני כדף יו"ד
שתהא יבמה יונאה בגט מק"ו דאשה ומה אשה ש
שאינה יונאה בחליצה יונאה בגט כן הוא לאחת
שאשה לאינה יונאה בחליצ' שכבר נתמעטה מבפר
כורתה ולאי לא הוו הכך קראי לא הוה עביד ק"ו ר
דהיכי אני למימ' ומה אשה שאינה יונאה בחליצה
דמי יאמר לי שאינה יונאה בחליצ' אבל הוה יליף
יבמה מאשה במה מניינו ולא הוה עביד ק"ו ושניכו
דאמרינן בעלמא דאי לא הוו תרי מיעוטי הוה ילפי
כמה מניינו והוא כלאה ק"ו.

המקום השני הוא בסוכת חולין כפ"ק
נכי מתניתין דכשר כתורין וכו
ובכריתא וקאמר התם ויכין תורים כשרים בקטנ
מק"ו ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים וכו' ופירש
רש"י דעבוכא דגדולים יליף לקטן וכו' וכוונתו ז"ל
מכיוצרת שכוונתו לומר דהק"ו הוא לאחת כנדדין עם
הפסוק שכבר יודע אותו שהתלמוד מכיאו לקמן.

המקום השלישי הוא ג"כ בחולין בהוהו
הכרק עימו כשר בפרק פק"ל
כיעגלה וכו' ובעי למילף שתהא פרה כשר כעריפה
מק"ו ומה עגלה שלא הוכשרה בשחיטה הוכשרה
בעריפה וכו' וכרש' שלא הוכשר וכו' כדיליף לקמן
ופשיטא שהם לא היו הכ' מיעוטים לא הוי יליף
מק"ו מכל הוה יליף במה מניינו פרה מעגל' ועגלה
מפרה. ולכך מקשים התוספות ז"ל בשם ה"ר
מאיר קושיא עצומה דהיכי קאמר ומה מי שליכו נ
נגזל כחלה כיון דלא ידעינן מיעוטא דנגלמ
והשתא הוה ב"ד לילכ"סום קרא שם כן היכי עביד
ק"ו ואו' ומה מי שליכו נגזל כחלה וכו' דכיון דליכ"
קרא דנגלמו לדרכא מניינו למילף השתא ק"ו וכתו'
דגלי קרא דכחלה למעט שם ונימא ומה מי שליכו
נגזל כשם נגזל כחלה וכו' וכוונת רבי מאיר היא
שאין הכונה בעשיית הק"ו שעשה הברייתא אם לא
דקים ליה מקודם לכן קרא דנגלמו והרב מוהר"ן
ז"ל כתב כמדומה שהכין שהוא לומרי' בעלמ'
דסמיך אחת מניינו כתרי קלי וחמורי היינו לומר
דמכלי שום מיעוט מפקוקים עבדינן ק"ו אם מאחד
ומכיון למה מניינו וזה היינו כדפריסית.
עור הקשה הרב מוהר"ן כל כמה תירצו התוספות

דאיכא למפרך מה לנמכר לגוי שכן יוצא במיתת
האדון דאיכא למימר שדה אחוזה יוכיח שאינו יוצ'
במיתת האדון ונגאל באלה ותירץ דאיכא למפרך
מה לשדה אחוזה שכן לא עביד איסורא:
ונראה דפרכ' זו אינה דהא אכתי תקשי לן דנחזור
הק"ו למקומות ונאמר ומה שם שאינו מוציא בנמכר
לגוי מוציא בנמכר לישראל גאולת קרובים שנוהג
בגוי א"ד שנוהג בישראל וכשנקשה ונאמר מיתת
האדון תוכיח שמוציא בנמכר לגוי נקשה ונאמר מה
למיתת האדון שכן אינו נוהג בשדה אחוזה תאמר
גאולת קרובים שמוציא בשדה אחוזה והשת' ליכא
למפרך מעביד איסורא ולא מידי: ואם נקשה
ונאמר חליפין יוכיחו שמוציא בשדה אחוזה ואינו
מוציא בע"ע הנמכר לישראל נשיב ונאמר מה ל
חליפין שכן אינ' מוציאין בגוי מה שאין כן בגאול'
קרובים שנוהג בע"ע הנמכר לגוי:

עוד הקשה מהרי' אדרבי במ"ש התוספות
בסמוך שדה אחוזה יוכיח וכו'. דשדה
גופיה נילף ליה בק"ו ממכרוהו ב"ד שיהא יוצא בשש

ונראה לי דאיכא למפרך מה לנמכר
לישראל שכן יפה כחו ליגאל מיד
דבב"הג פריך לקמן בקוניא דנגאל לחצאין ושדה
אחוזה הורע כחו ליגאל מיד בשנה ראשונה:
וליכא למפרך בקושיית ה"ר מאיר מה לנמכר לגוי
שכן לא שייך ביה לא יטמע בין הגוים וכו' דהא
אפשר להחזיר הק"ו למקומות וליכא למפרך ולא
מידי:

עוד הקשה הרב מוהרי' אדרבי לתירוץ
התוספות דאיכא למימר מוכר עצמו
יוכיח ותירוצו נכון דמוא"ו וכי תשיג נפקא לן גם כן
מיתת האדון:

ודע שהרב מוהרי' בל ספק בע"ע הנמכר
לגוי אי עבד איסורא או לא ובאמת
מדברי התוספות בדיבור מאי קאמר נראה דאין
ספק בדבר שהרי הקשו דגבי מכרוהו ב"ד דין הוא
דליקנסי' משום דעבד איסורא ולדעתו צ"ל דמקשי'
לעיל התוספו' דלא דמי איסורא דמכרוהו בית דין
לאיסור נמכר לגוי ודוחק: ולקמן במ"ש
התוספות שדה אחוזה יוכיח וכו' ותירצו דאיכ' למי'
מה לשדה שכן אינו יוצא במיתת האדון ואינו יוצא
בשש: ונראה דאיכא למפרך מה לנרצע שכן אינו
יוצא בגרעון בסף אך קשה דשדה אחוזה יוכיח
דיוצא בגרעון כסף ואינו יוצא בשש. ואם נקשה
ונאמר מה לנרצע דלא שייך ביה לא יטמע בין
הגוים נחזור הק"ו למקומות ולא שייך למפרך ולא
מידי. ונראה דשייך למפרך מה לשדה אחוזה שכן
הורע כחו ליגאל מיד והשתא ליכא למפרך מידי

ואם דעשו התוספות פרכא ממיתת האדון משום
דהתחילו בהך פרכא למעלה בדיבור יגאלנו קיימו
בה ואף על גב דאיכא למימר נרצע יוכיח סמכו
אהך פרכא כשנחזור להקשות מה לנרצע כדפרישי'

עוד קשה לפי' מהרי' אמאי דחיק בגמרא
למעבד ק"ו ממה שהוא שקר ולא עשה
ק"ו צודק ולימא ומה מי שאינו יוצא במיתת האדון
יוצא בשש ע"ע הנמכר לגוי שיוצא במיתת האדון
אינו דין שיגאל בשש וצ"ע:

ויש לדקדק למה לי קרא גבי ג"י לענין
יובל דמראיצטריך קרא למעט שש
ידעינן ליה דהא איכא למימר שדה אחוזה יוכיח:

רבי יוסי הגלילי סבר וכו'

וקשה כיון דפשטיה דקרא הוא דנגאל
בקרובי' הא באחר לשעבוד מוצא
בשנת היובל וכמו שכתבו התוס' אמאי איצטריך
ר' יוסי הגלילי לומר מקרא נדרש לפניו וכו' ולשתוק
ג"כ מקרא דנגאל דהוי גאולת אחרים ונר' דמ"ש
התוס' דפשטי' דקרא הוי הכי היינו בתר דכתיב
ונגאל דהוי גאולת אחרים:

עוד קשה במאי דקאמר אי לאו בשה ה"א
מקרא נדרש לפניו ולאחריו דהא
אמאי איצטריך למי' הכי לימא אי לא הוה קרא
דבאלה אלא אם לא יגאל היינו אומרים אם לא
יגאל בכל מיני גאולות בין דקרובים בין מאחרים
יצא בשנת היובל הא לאו הכי הוי לשחרור:
ונראה דאי לא הוה קרא דנדרש לפניו ולאחריו
הייתי או' דאגאולת עצמו דוקא קאי אבל גאולת
אחרים סברא הוא שיהיה לשעבוד כדי שיגאלוהו
אחרים מטעם לא יטמע בין הגוים להכי איצטריך
קרא לגאולת עצמו למשדי אלפניו ולאחריו דכלן
לשחרור:

אי הכי הדרא קושיא לדוכתא הך א"ה ה"פ
דמעיקרא הקש' באלה למה לי כלומר
דליכא למימר דאתא לדרשת רבי למעט שש ורבי
יוסי הגלילי ור"ע לא פליגי אלא אי מקר' נדרש לפניו
או לא דהרי הם הזכירו בדבריהם קרא דבאלה
ויסדו על זה הפסוק כל דבריהם ולהכי פריך א"ה
באלה למה לי ומשני אי לאו באלה וכו' השתא פרי'
א"ה כלו' אי אמרת בשלמא דלא פליגי בקרא ד
דבאלה אלא אי מקרא נדרש לפניו או לא לא קשה
הך קושיא נהי דקשה לך הברייתא שנרא' דבקרא
דבאלה פליגי אלא השתא דאמרת דבהך פליגי ק'
ודוחק: וי"ל עוד דמעיקרא קאמר דפלוגתא דהני
תנאי הוי במקרא נדרש לפניו או לאחרייו והייתי
אומר לדעת ר"ע דדחיק ליה קרא דאלה אף על גב
דה"ל למכתב אלא באלה כדי לקיים סברתו ד
דמקרא

דמקר נדרש למחריו וכו' לכל השת דאמרת דבכל
דוכתא אמרינן דמקרא נדרש לפניו ולאחריו מ"כ
הדרא הקושיא לדוכתא דלמה דחיק ר"ע כהך כ
כאלה כהך דוחקא כיון דק"ל כבעלמא דמקרא
נדרש לפניו ולאחריו לידרוש ליה כר' יוסי הגלילי
כדי לייסב יותר קרא דכאלה וכבון.

אלא בכברת קמפלגי נראה דלרבי יוסי
הגלילי לא הוצרך כגון לתת בכברת
דהא לא קשיא ליה ולא מידי אלא לישנא דקרא לומר
בכברת לרבי יוסי הגלילי כי היכי דלא תקשי ליה
בכברת ר"ע.

תוספות ורבי יוסי הגלילי וכו' ולם'
דגרסי ליה גרש להר"ם דה"פ
וכו' לפי הר"ם דלא נעי לרבי יוסי שלא מצוה דאחר
היינו כתוב בפרשה אלא כשתירץ לו דאחר ג"כ כתיב
מוצנעל מאי האי דהדר פריך מ"ה הדרא קושיא
לדוכתא דהא השתא לא קשיא ולא מידי וכתב ה
פשיט על מאי דפריך ליה. ונראה דלהך גירסא
פריך גם כן תרבי עקיבא הא כאלה למה לי
נאתרוייהו פריך ומ"ה הדרא קושיא לדוכתא דקאמ'
היינו לר"ע וק"ל.

ורבי האי ויגש וכו' לא נעי למאי אתא
ים לדקדק מה חילוק יש בין למאי
אתא למאי נקט: ועוד דכתו מבעי ליה שהיו
יוצא מתחת יד גוי כנר' דאתא לומר דלא נטעי
שיוצא קודם היובל והא ודאי הוא בגוי שישנו תחת
ידיך והיינו מומם תירוץ הגמרא לכדתניא וכו'.
והכנת דבריה כך היא דלא נעי כולה קרא למאי
אתא דהא ע"כ מינטריך קרא לומר ולא לא יגאל
כאלה ויגש דהא לרבי יוסי הגלילי דכשאר כל אדם
לשעבוד מינטריך לומר ויגש כשנת היובל לומר ס
שיתעבד האחר כו עד קודם היובל וכמו כן לרבי
כיון דכאלה ממעט שם מינטריך ויגש לומר דעד
אותו הזמן לא יוצא מ"ם התיסמו שהיו יוצא הכוב'
לומר שהיו יוצא כשם ומקרא דאלה לאודויי היכי
משמעות המיעוט כ"כ מוכן לכל יובל יתירא למאי
אתא ומסכי לבדתניא וכו' שלא יכא בעקיפין
לצאת קודם היובל אך קשה דנסי דלרבי יוסי ה
מינטריך כשנת היובל דלא נטעה כויגש דאיירי
ויגש מיד ויהיה מוכן כשאר כל אדם לשחרור לכל
לר"ע למה לי קרא דעד שנ' היובל וכי היכי דפריך
לר' ה"ל למפרך לר"ע וק"ע:

תוספות בגוי שישנו תחת ידיך וא"ת
וכו' וה"ל דאי מהתם הא בגוי
שהיו תחת ידיך וכו' ויש לדקדק דהכרייתא הכרייתא
פותרות את דברי התוספות דהכרייתא אמרה אי
הוה אלא בגוי שהיו תחת ידיך וכי מה הפשר לו
לעשות והיכי מצי לאוקמי בגוי שהיו דמ"ל מוכשב

עם קונהו לחודיה נפקא לן. ועוד היכי קאמר
וכי מה הפשר לו לעשות הא מכשר להיות שמודיעין
אותו אם ירצה לשמוע וכ"ש התוספת. ונראה
דהפשר שזה הפסוק אתא לומר שלא יצא קודם ה
היובל אם זה הוא כשהיו תחת ידיך מה הפשר לו
לעשות כשנת היובל לומר לו דמכוח ל
לשמוע דין תורה אולי יקבל מיצא כיובל אבל קוד'
היובל איך יטעו עליו שיזיהו דהיינו זה דין תור'
אלא שימתין עד היובל: ל"ג ונראה דעד שנת
היובל מינטריך לרבי יוסי ור"ע כל אחר כדאית
ליה ולסבי פריך לו היינו שלא כגוי שהיו תחת ידיך
דקרא מינטריך לדרשת רבי יוסי הגלילי ודאי דאי
כשהיו תחת ידיך מה הפשר לעשות דרוחק לומר
דאייתי קרא אם ירצה לשמוע ותדרוש דרשת רבי
יוסי הגלילי:

עור הקשו למ"ד גזל הגוי מותר וכו'.
ונקשה דאפילו למאן דאמר גזל הגוי
אסור מנו למקשויי דכפרק הגוזל ומכיל דף קי"ב
אמר רב הונא מיון לגזל הגוי שאסור שנא' ואכלת
את כל העמים אשר ה' אלהיך וכו' כזמן שאוכלין
כידך ולא כזמן שאינם אוכלין כידך נמצא דגם למ"ד
אסור היינו דוקא כזמן שאינם אוכלין כידך: וגר'
דמ"ד גזל הגוי מותר שאמרו התוספות היינו רב
הונא ומאי דמותר היינו כישנו תחת ידיך כדדריש
ליה יוחכלת ויש לי עוד מקום לעיין כזה וק"ל.

פיסקא דף יז כשהר מנלן קשה כולף
מק"ו ומשה שאינו
יוצא כשם ויובל ואפילו הכי נקנית כשהר אמה
העברי לכ"ש דהא עבדי מהכנם ליציאה וכדפריש
כרים פרקין מה לאשה שכן נקנית כביאה שפחה
כנענית תוכיח מה לשפחה כנענית שנקני' בחוקה
אשה תוכיח. ונראה דמה לתרוייהו שכן נקנים
בפרוטה מה שאין כן בשאר העבדים אבל קשה
דנילף עברי מאמי ק"ו דנקנה כפ' ושה וכמו ש
שכתבתי למעלה בדיבור מוכר עצמו מנלן:
ונראה דאי לא הוה קרא דה יקשה דאחרת הייתי
ממעט שהר כאמה מדכתיב באשה וכתב לה והוה
לאחרינן לה ולא לאמה ואף על גב דלעיל דרשינן
ואימא לה לאמה ומינטרי מיעוטא דנעלו נבי יבמה
מ"מ גבי אמה הוה ממעטינן לה משהר: עוד
נראה לתרץ תירוץ אחר עיין מה שכתבתי למעלה
בד"ה מעיקרא דדינא פרכא.

עוד קשה מאי בעי בשהר מנלן דאשה
מדמינטריך הא"ר דוכעלה למעט
באמה כאמה כדדריש לעיל דף ט' שמעינן דאמה
נקנית כשהר מהיקש דאחרת דהא לא מינטריך
ה"ל אלא כי היכי דלא מלף ליה כהיקשא דמק'
דיבמה לא תאני כדאית התם ומשה גם כן מיבא

כדכתי ע"כ ליתי לן למילף מלמה מהיקשא · וגרסי׳ ד׳לכך הוכח מכיר מיתני מהיקשא ואין לו׳ דלמתוק מהיקשא דלינו מיותר דהא רב חסדא לפי הקש׳ לא הוי דרים ליה ולרב חסדא מינטריך קרא כי היכי דלא ניליף ליה מלמה ויהיה מדון כותבו והכי מלמה תנא כנסת העבדי׳ דהוי דומיא דמוכ׳ מדהו דכעל הסדה כותבו׳ ·

בשטר מנלן קסה ליה מדמוכיח מכניס וכדאמ׳ מוכיח כמו שפרש׳ לקמן ולא גרע מעבד כנעני וכתב ב׳ כתבו התוספות למעלה דף ד׳ כתם ס״ד נתנאל דכתף בחמה ידעי׳ דבקנית הומיל ויוצאה : וגרסי׳ דהתם מלמי חתם לא קנאה בכתף מלי מינרעא ליכא וכתם לין לומר כן ולא דמי הך שטר לשך שטר :

לא תנא כנסת העבדים לכל נקנית היא וכו׳ ומיעוט יציאת רחמי מכרים כתבוהו התוספות לקמן דף כ׳ דמינטריך קרא דלא כימת דלא גרע מעבד כנעני ומיהו ל״ל מזרחי דלהכי כתבוהו לרבוי ותירץ דמק׳ דעבד כנעני אתיא : ונקשה דליכא למפרך מה לעבד כנעני שכן יוצא בחליפין וקונה כתב ל׳ דליכא לאומר למה העבריה תוכיח ולאין צריך כיון מלמה דשרים דדינא שייך למפרך שפרי התוספות בתבו לעיל דף ט׳ שעבד כנעני נקנה כחל כין גם לדעת התוספות דלקמן ק׳ כ׳ כדפרישי׳ ולכאר דס״ל לרב ל׳ דליכא יוצא בחליפין דליכא כ׳ ותקת ברכותא עלה · ליכא שהרב מוקי׳ ק׳ כתב כסף רמי לא בחליפין וכ׳ רש׳ ב׳ ס״ל ולרב קנין יסד כיולרו על דברי רש׳ ל׳ וליכא למפרך מה לעבד כנעני שכן נקנה כ בחזקה דלכאר אימא הרב ל׳ דמקנייה ליה לא ברכין לדעת רבי׳ וכן דקדקתי למעלה דף ד׳ מדברי׳ ל׳ לפי דעת התוסק׳ שכתבו כר״ה מ העיקרא דדינא פרכא דברכין מיניה להכנסה

עוד כתב הרב שם ל׳ ק׳ נימא דהיקשא לתא להקיש עברי לעבריה מה עבריה מקניה בכסף כדנפקא לן מקרא דוהפדה וכו׳ : וק״ק מלה דבכסף בעבריה לא מהיקשא דלמא נפקא לן מלא ממוכר עצמו לבוי כנ״ל דס״ל כמ״ד התוספות למעלה והוא ל׳ עצמו הק׳ לקמן בלשון השתחוי מלף הוי מכייב פדיונה ל׳ ומ״ל למה לי קרא דהפדה נלמד מיוצאה בכסף תיפוק לי מ הקישא דעבריה לעבדי מה עברי יוצא בגרעון בכסף וכו׳ ס״ק דבר דברוי נדיכין לי כיולר · ועיין מה שכתבתי לעיל בשם מתני׳ כר״ה מיכר עצמו וכו׳

אמר קרא והתנחלתם אין לדקדק לשתו קרא מלא תנא כנסת העבדים ודבר מינטריך לאותם ידש לאותם במוקף ולא לאחר

ושטר לא ממעט׳ מטעמ׳ דאמרינן שכן מוכיח כתב ושטר לא ממעט׳ מטעמ׳ שטר ומוקף דלים כן יפרעל ואין לומ׳ דהוה ממעט׳ שטר ומוקף דלים כן ליפתוק קרא מלותם ומהיכא ילפינן מי מעבד כ כנעני ליכא למכרך שכן יוצא בחליפין :

וגרסי׳ דהוה ילפינן שטר מלמה והא מלון כותבו כלמה ולהכי מינטריך קרא למעט שטר מי לא כ כתיב קרא דלא תנא כנסת העבדים לרבות שטר מי אמי קרא דוהתנחלתם אותם מינטריך להניח דלקמין אותם לבניכם ולא בנותכם לבניכם ומשו׳ לא כריך בגמר ולידך הלו׳ והתנחלתם אותם מלי עבוד ליה :

אדרבא חוקה הוי ליה לרבויי יש לדקדק דהתם לא שייך שטר דאמי הקנה ומשום הכי חוקה דוקא מהני אבל כמקום דשייך שטר לעולם דקני מידי דהוי מלמה שכן מוכיח וכו׳ : וגרסי׳ דכחוקה נמי צריך שיאמר לו לך חוק וקני וכגר לא שייך ולכ״ה מהכי כמו כן היה רחוי מלמה רבה לכתב ב לו מהני כיה לענמי בקרקע זו דמהני ולכי הכי לא מהני כיה כי אם חוקה מלמה חוקה עדיפא ק״ל :

ולעיקר מבקית הילפותא כתב הר״מכם בפירוש המשנה ז״ל ונ׳ בחמה העבריה אם לחרת יקח לו היקשא לאחרת מה לא לחרת שטר אף אמה העבריה כסט ולמוד ע״ע מלמה וכו׳ כנר מדברי׳ ז״ל דהלכה כעולא ותימה דבקונטרס כתב דסט אמה העבריה אב כותבו ברב חסדא וגרסי׳ דכלמן קנר דבר וכונתו היא מלי דמקיש במקנה להכי אקנה אם לאחרת וכו׳ עם שהוא דחוק מאד בדברי׳ ז״ל ·

בשלמא כסף וכו׳ הוה ליה לאתויי קרא דוהפדה דמיירי כיש ומיירי בינילת אלא דמיתי מהך קרא אף על גב דאיירי בנוי משום דמיניה נפקי סוף סוף בכסף וכ״ם התוספות בריש פרקין כר״ה בפרוטה :

תוספות לימא ליה וכו׳ תימה למלי פריך תלמודא וכו׳ ויפקירנו וכו׳ התם הקשו בכלן מן המקשה משום דס״ל דלימא ליה בלפי תרי זיל לאו היינו הפקר אבל כפ׳ הם לא כלפי תרי זיל היינו לו דיפקירנו והקשו דלגמ׳ ליה כלפי תרי זיל היינו לו דיפקירנו והקשו דלכתי לא מצני ולא מידי ע״ש :

ובמה שכתבו הת״ם בשמו מדלא חשיב במתני׳ שטר וכו׳ יש לדקדק דמתו׳ דתנא דמתני׳ תנא ושייר ומ״ל מלי שייר דהלי שייר שייר הפקר וכר׳ דהפקר לאו שירות הוא לפי שהפקר הוא שהאדם מסלק עצמו מן העבד וגלא דמי להנך וכן רלינו שכתבו התוספות בכורק

בחולין דף מ"ח · והשתא ניחא דפריך לקמן מאי שייר דהאי שייר · ונם לתירוץ התוס' ניח' דלא שייך לו' שייר שטר :

תוספות והרב שמחל וכו' אבל אם לא היה גופו קנוי היתה מחילה מועלת פי' בלא קנין וטעמא משום דקנין חשיב כשטר ודוק היכא דגופו קנוי בעי' שטר וב"כ התוס' בהדיא בב"מ בפ המקבל דף קי"ב :

פיסקא יתרה עליו וכו' חמר ריש לקיש וכו' קשה דוהא הבת יוצאה מרשות אביה במיתת האדון מק"ו ומה מיתת האב שאינה מוציאה מרשות האדון מוציאה מרשו' האב מיתת האדון שמוציאה מרשות האדון א"ד שיוציאנה מרשו' האב מה תאמר שש יוכיח שמוציא' מרשות האדון ואינה מוציאה מרשות האב מה לשש שכן אינו מוציא בנרצע תאמ' מיתת האדון שמוציא בנרצע וליכא למפרע דיוכל יוכיח דהיא גופא תיתי דתהא הבת יוצאה מרשות אביה מהך ק"ו עצמו · ולריש לקיש ניחא דליכא למי' ומה מיתת האב שאינה מוציאה מרשו' אדון דלדידיה מוציאה מרשו' האדון מק"ו דסימני' אב לדידן דהך ק"ו דריש לקיש פריב הוא ק' דנעביד ק"ו שיהא מוציא מיתת האדון מרשות אביה ואין לומ' דלרבנן איכ' למעבד ק"ו איפכא ונימא מיתת האדון שאינה מוציאה מרשות אביה מוציאה מרשות האדון מיתת האב שמוציאה מרשות האב א"ד שמוציאה מרשות האדון והשת' הוו תרי קלי וחמורי דסתרן אהדדי ותיקום כל חד וחד אדוכתי' דליכא למי' דילפי' חד מחברי' במה מצינו כיון שאין כל אחד סותר ק"ו של חבירו מטעמא דאמרו התוס' בפ"ק דחולין בסוגיא דכשר בפרה פסול בעגלה דכל היכא דהב' קלים וחמורי' הוו ממקומו לא אמרי' דסמיך אמה מצינו והכא נמי נימא הכי וכיון דא"א לו' סמיך אמה מצינו אמרי' תיקום כל חד וחד אדוכתי' ולא ילפי' כלל · דהא מ"מ הקושיא במקומה קיימא דהא איכא למעבד ק"ו מנושאים ונימא הכי ומה רשות האדון דמיתת האב אינו מוציאה מרשותו רשות האדון מוציאה מרשותו אביה שמתתו מוציאה מרשותו א"ד שמתת האדון תהא מוציאה מרשותו והשתא כי תחזור ותעש ק"ו מרשות האב ונימא ומה רשות האב שאין מתת האדון מוציאה ממנו מתתו מוציא' ממנו רשות האדון שמוציאה במתתו א"ד שיוציאנ' במתת האב אמרינן דילמוד סל א' מחבירו במה מצינו דהכי אמרי' בכוליה תלמודא דבהנך קלי וחמורי ילפינן במה מצינו כיון שהם קלי וחמורי של נושאים ולא קלי וחמורי של מקומות עם שבאמת אני מגמגם בכלל זה כבתוב למע' בדף ה' באופן שהקושיא לרבנן במקומה עומדת וצריבא עיון :

עוד יש לדק' דיהא מוציאה מתת האדום מרשות אביה בק"ו ומה בגרות שאינה מוציאה מרשות האדום מוציאה מרשות האב מיתת האדום שמוציאה מרשותו א"ד שיוציאנה מרשות אביה ויש לו' כיון דעי' בגרות אינה זקוקה ליבם ועל ידי מתתו נזקקת ליבם דין הוא שלא יהא מתתו מוציאה מרשות אביה כיון שעי' המתה עדין לא יצאה לגמרי מרשותו שהיא זקוקה ליבום ויש עוד קלים וחמורים ופרכות משונות לדעת ריש לקיש וקיצרתי בהם לפי שאינם לענין ההלכה :

תוספות מיתה שמוציאה וכו' וא"ת חופה תוכיח וכו' ואף על גב דהחופ' לא עביד ולא מידי אם לא נתן קודם כסף אפי"ה איכא למפרך דחופה אחר כסף אינו מוציא' באדון · ולטעם שנתנו התוספות שאם חופה קונה וכו' היינו דוקא בחופה שלא מדעת האדון שאם יהיה מדעתו ויבניסנה לחופה הוא הדין שיוציאנה מרשותו אבל חופה מדעת האב שלא מדעתו של אדון הוא דאינה מוציאה ומטעם שכתבו התוספות ומהך חופה איכא למימר חופה תוכיח שמוציאה מרשות אביה ואינה מוציאה כשיבניסנה אביה לחופה מדעת עצמו ולכך תירצו מה לחופה דהוי מדעתו של אב וכו' :

ובהך ק"ו שעושה ריש לקיש יש לגמגם דהנה הסימני' הנעשי' ברשו' האב אינם מוציאי' מרשות האדון אלא הסימני' הנעשי' ברשו' האדון הם המוציאי' מרשותו ומהא בעי למיל' שמית' האב הנעש' ברשות אביה יוציאנה מרשות האדון ואע"ג דלא מהני הך פרכ' לחד' מחדא נר דמהני לחדא מתרתי ובדברי התוס' פו' ד"ה מה לסימני' אבאר בזה בס"ד

מתיב רב ששת וכו' וכ"ת הבא נמי תנא ושייר : קשה דמאי שייר דהאי שייר : ונר' דשייר שטר דע"כ מעניקין לה ופריך והא ארבע' קתני פי' ושטר אין צריך למתניי דבב"ש מהנך נפקא לן דמאי שנא : ודע דמאי דמשני לעי' דלא תנא אלא דבר שיש לו קצבא היינו דוק' בחלוק' ע"ע ואמה העבריה אבל הנרצע קתני ביה מיתת האדון במתני' וק"ל · ויש לדקדק למקשה דפריך ליתני מיתת אב היכי הוה מתייסב לדידיה מיתת האדון דלא קתני ליה גבי אמה : ונראה דהיינו מאי דקאמר בסמוך ה"נ מסתברא אבל הוא דבר קשה שיעלם זה מעיני המקשה ובדוחק אפשר דהוה ס"ל דאמה העברי' לא היתה יוצאה במיתת האדון ולא הוה דריש היקשא דאף לאמתך אלא להענקה בדוקא :

עוד יש לדקד' בהך דפריך רב ששת דנהי דמיתת האב מוציאה מרשות האדון מק"ו אבל לענין ענקה אין מעניקין לה ולכך לא ק

קתני

קתני לה כהך ברייתא ·

ונראה שאם היתה מוציאה מרשותו לגמרי מפני נרע מפני ויוכל שאף על פי שהיכו מפלח מעניק לה ודוקא כורח ויוצא בנרעון כשאף הוא דאין מעניקין כדלקמן מקראי לקמן :

וכ"ת דכר שיש לו קנכא וכו' ומכיון דנק' היינו מדכר שיש לו קנכא וק"ל

עוד יש לדקדק למאי לא פריך רב ששת מדישנא דהך ברייתא כמו שהקשה לקמן רב עמרם והק' מקיבא ממלתיה דר"ש ואפ' דס"ל לרב ששת דלעולם שו דנקטי ת"ק כמלתייהו לא הוי כ"כ כדיוק כמו מכיון דנקט רבי שמעון מ"מ דלמאי פריך מדישנא יאמר דיש לקיש מלא דאמרי כר"ש לכך פריך מסיפ דמסיפא נמי קשיא ליה וק"ל

כתיב רב עמרם וכו' תיובתא דרבים לקיש קשה למאי לא מצני מלתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני כי היכי דקאמר מליבא דרב הונא כרבים כרקין דלא קתני חופה משום דמלתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני : ואפ' דלא מצני הכי משום דק' דרבים לקיש כריבא הוא ועל זה סמך ואמר תיובתא דרבים לקיש ואפשר נ' דמשום הכי פריך והא ר"ל ק"ו הוא וכיון שכן נימא דלא הוי תיובתא דמלתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני ומצני דק"ו כריבא הוא וכו' מיבעי דלישנא דתיובתא דרבים לקיש דקאמר כגמר ממש דמגר הכרייתא עצמה הוי תיובתא : ואפשר לומר עוד שכך מה שק' מליבא דרב הונא היכי קתני מיתת היכם דהוי מלת' דלא כתיב בהדיא ומה שחילקתי שם הוא דכמלת' דתני תנא מכיון ממש שהחלוקו שם שוות ולכך הוי חופה מלתא דלא דמי להכך שכל כיפה דלא תני מכיון לא חש להכי וחשיב מיתת היכם והך ברייתא נמי דלא תני מכיון להשוות החלוקות שם מיתת דמיתת האב מזיקה ה"ל למחסכיה :

מה לכיון שכן נשתנה הגוף : הק' דזוז דלא להחזירו לנוסחים ונאמר ומה אב שאין מזיק כשיני מזיק ממיתתו הדין שמזיק מרשותו כשיני דין שיזיקנה מרשות האב דאיכא למימר מה לרשות אב דין הוא שיזיקה כמיתתו שכן מזיקה כחופה וק"ל ·

תוספות מה לשיני ות"ת נעשה ק"ו משנים ויוכל וכו' וכ"ת מה לשנים ויוכל שכן מזיקין כע"ש · וקשה דמיתת האב כלמוד בע"ש כהיקשא דע"ש לעבדיה : ונראה דלא שייך מיתת האב כע"ש כיון שמעולם אין הכן כרשות האב אבל כחופה שהיא כרשות אב שייך לומר כן וק"ל :

אחר שמניתי ושלשתי מקבתא ו' בחו שיני תשובות נדפסות מחדש למהר"ל והדפים מידושים בפרק זה וכתב בדיבור זה זל ולי קשיא לך קשיא דהיכי קאמרי התוספות דלמאי מ מכניית דלמי פרכי מה לשנים ויוכל שכן קוכי כע"ש לעיל מכיון שיזיקו והילך יוכיחו השיזיקו ושרי כתבו דהשיזיקו דמוציאין מרשות לדון לאו משום קולא דשיזיקו אלא משום דליהו לא וכנה ניהליה אלא כשוד שהיה כמו עכשו אלא תשתנה הגוף ע עכ"ל : ודכרין תמוהים דלאחר שהתוספות כתבו דטעם שאין רצו התוספות שם כן מה שאחרו התום' מהטעם שאין לשיזיקין שנשתנה הגוף הוא ממש עוד להקשות מה לשיזיקין שנשתנה הגוף הוא ממש שהקשה הרב הנז ודכרים כרורים הם לע"ד :

עוד כתבו וזל דלאיכא למפרך שכן מוציאין מעבדות וכו' הקושיא מכוחרת דלא כיטלת כל הילפותות שכעולם כיון דפרכינן ממלתא דכעי למילף : והנראה דהתוספות עשיו פרכא מה לעשו ושיזיקין שכן מוציאין מעבדות כי' ולכך מ מוציאין כחמה וזה תימה דכשלמא שנים ויוכל מוציאין כעלמא ע"ש ולכך מוציאין כחמה אבל כשיזיקין לא רצינו שמוציאין מעבדות כי אם כחמה וכיון דכעלמא מצינו שמוציאין אכילו אלא כעבדו כמו שכתבו התוספות שמוציאין מידי קטנות כמו כן מילף מיתת האב אף על גב דלא מצינו שמוציא כעלמא מעבדות לזה נראה לתרץ דלא"ל דאי הין שייכי שיזיקין דע"ש היה יוצא כהם ואם היה הדין שהיה מכר כשהוא קטן היה יוצא כשיזיקין אלא ש שאין קטן מכר כע"ש כשוא פנים וכן כת' מכר"ם כפרש"י אלכך כיון דלא שייך היה שייך שפיר למפרך מה לשנים ויוכל ושיזיקין שכן מוציאין מעבדו דשפיר היה מוציא אם היה אפ' מה שאין כן מיתת האב אלא מצינו כשוא פנים שמוציאה מעבדות ואף על גב דהיא גופא כעינן למילף מק"ו שיזיקה מוציאה מעבדות מ"מ כל כמה דלא ילפינן פרכא היא דעל מה הנך אפילו פרכא כל דהו פרכינן ·

ועוד נראה לפרש ולומר להקשו' הפרכא הרמוזה למע"ש דלא להוכיח דמיתת האב הנעשה כרשות האב שיוצאה מרשות אדון מכיון ושנים ויוכל שנעשה כבית האדון כזמן ש שהיא כעבדות וזש התוספות שמיתת האב אינה מוציאה מעבדות כלומר כשהיא כתוך העבדו ואף על גב דהיא גופ' כעי' למילף מ"ו פרכא היא ודוק' על חדא מתרתי לו מתלת והדר דינא לא מחדא כרפ' לעיל :

תנן חדא וכו' מאי לאו לאו קשה מה אכרת יש לומר כן : ונראה שיתכאר עם שנדק' למה הכרייתא פרטינה לא הזכירה דין שניתם

מצינתה שיהא לעצמה : ונראה דוקא היכא דהכרח המקצה שם הכרייתא היתה מדבר כמית מחיים ואוי הי שימעינן שמניחת לעצמ ולא לחיות דהך מנח אתא לאשמועי מאי דהוי לעצמה ולהכרח זה בעי למוקומה כיונהה במיתת הלב דהשתא לא יתכן למתני מניחה דכחיוב ומן מנחה המניחה אין קודם מיתת מחיים ודאי דאחיים וכה כה וכבר נשמ זה מהכרייתא האחרת דהוי לאחר ואי לאחר מיחה במיתת הלב שוב ליכא נקרעת לשה והכרייתא כלה לאתת לנו דין בשה העברים ומשני לא לידי ולידי וכו ותקבול זה הדוחק דלא קתני מניחה כיון דק"ל על רים לקים בריבתא הוא :

תוספות והתנחלת וכו' ונ"ל ה"מ גדולה וכו : ונקשה דמ"ש מאי פריך בפ' נערה שנתפתתה דף מז מכין שמעם הכת לחב שנת וכי ימכור לים את בתו לשמה וכו ופריך ואימ ה"מ קטנה וכו ומשני ה"ד דהכהרח כ"ל דקרא ליירי בנערה דאי בקטנה ל"ה לי קרא דוהתנחלת כיון דקטנה שמעי מעמה וע"כ מהני תרי קראי שדיבן חד לקטנה חד לנערה ונ"ל דאותם דשמ לעיל לות בחוקה וכו ופריך ואימ ה"מ וכו ונקרא מיבט לדשמ לאחרת ומשני בכסף הוא וכו ומשמעות נפקא לן דלא יהא לשמה וכמה שתירצו דקרא לשה לקטנה כ"ל דשע"ג דלוקה לכרייתא דלעיל דנפק בסימנין ה"ה דאי למ"ד דנפק בסימן ויוכל והוו קטנה ולכך מייתי מיעט לאחים מקצה ד דהתנחלתם דאירי בקטנה :

ויש לדק לכאורה בדברי התוספות דלא מקשו ולא מידי דשמ דקרא לוקמי דמ"ד כיון דאמר ניתנה לה מוכית קיימי כמקום לב דהא הוה מבקשה ליה לתלמודא כפ' נערה דף מ"ג ומייתי הך קרא דהכא והשתא לא דמי לשה העבריה דאחר מתה אין ליורשי שום שייבות כה ולא מוונות .

איידי ואידי דנפקא בסימנין ה"מ למימר הא דנפקא בסימני בערות הא ד דנפקא בסימני כגון שהיה מילונית כדאית לעיל מיניה תיכף ונראה דפשיטא דהוו לידיה

יכול מ"מ עדיפא מינה מצי :

מהני מרבה כורח וכו' - קשה ליתתיר קרא מובי תשלחנו ומדאינט מעמך לו' מי שמלחו מעמך ידעו יונא כיוכל ושה העבריה כסימנין : ונראה דאי לאו וכי תשלחנו הייתי מרבה מעמך אפילו יונא כגרעון כסף דהא מעמך מקרי לכל השתא דכתיב וכי תשלחנו יצא זה שלין שלוחו והשתא עמך הוי מישט דאי לאו מעמך הייתי מרבה מובי תשלחנו וק"ל .

יכול אפילו חלה כרשי כתוך שם . וקשה שפ' דשי זל הפך הגמר דמוקי לה לקמן בחלה כל שם ושם יעלה על הדעת לשוקמי הך כרייתא בחלה בתוך שם מאי פריך לקמן מ מכרייתא דחלה שלש וכו' ושם יעלה על הדעת לשוקמה הך כרייתא בתוך שם לא פריך לקמן הא גופא קשיא וכו' דמאי תמרת לך דה"ק חלה שלש אין חייב להשלים הוא אפי' היכו עושה מעש מחט ועלה דייקנא הא מרבה חייב להשלים ושיפא לקמן חלה כל שם חייב להשלים הוא אפילו עושה מעשה מחט ועלה דייקנא הא מרבה אינו חייב להשלים משום דאינו עושה מעש מחט אבל השתא דכרייתא דלעיל אירי בחלה כל שם ע"כ ג"ל דעושה מחט כל שם אינו חייב להשלים ומיהו נרא דאכתי אין הכר בין הכרח לשה דע"כ נריך לשוקמה כלה כרייתא דישנו פ' כחד טעמא אי כלה כעושה מעשה מחט אי כאינו עושה מעשה מחט : ונראה טעם לדברי הש"ז דפירש כן כדי לתת טעם למקצה דפריך מהך כרייתא לעניין כורח ודרך התלמוד הוא לתקן קודם הכרייתא שלא יקתור דברי כרייתא לאחרת ואחר כך יקשה ממנה ואף על גב דלא פריך אלא מרישא דהך כרייתא ולכך ביאון רש"י לכרם הכרייתא לפי' בחלה כתוך שם כדי לתת הכנה לומר דכל אופן יתפרש הכרייתא וכתוספי ר"ד הניחו דברו רש"י .

תוספות חלה שלש וכו' חלה ע"כ וכו ואי לא חנים ידו על התחתונה דבע"ה שוכר עליו וכו' : ונקשה למה להם לתוס' לומר כקושיית הגמרא הך דבע"ה שוכר עליו וכו' דהא לא מיתתר חלה בדבר האבוד וכדאיתא בכרייתא עצמה בדברי רבי דוסא והמתרן הוא שתירן כדבר האבוד וד"ה וכו' ונראה דטעם התוספות הוא לתת דוגמת הכרח למקצה דאי אמרינן דהיכא דחנים היו נותנים לו שכרו משלם היכא דלא חנים ניטל מה שהרויח וכדבר האבוד היה מן הדין שיהיה ידו על התחתונה אבל לא שיכול עליהם אי יטען אבל כיון דכדבר האבוד הדין הוא שיכול עליהם לומטען וכדבר שאינו לאבוד ידו על התחתונה מ"מ היכא דחנים לא קנקי כ"כ דרגי ודוקא מה שהרויח הוא ניטל ולא יותר ונהו היתה הכרח למקצה דהיכא דחנים אינו נוטל אלא מה שהרויח ולכך הוסיפו התוספות הך דשוכר עליהם בדי לתת הכרח למקצה אבל מעולם לא נתן לנו לשוקמה הכרייתא כדבר האבוד ונהו מידוש מחידש לו המתרן וק"ל :

אמר מר וכו' ה' מלעיל וכו' ור"מ מנייתא לתא לאשמועינן דלא נטעי אינש למימר מכל מ

שמעון לו דהא לא קתני מכל המיני אלא מכל מין
ומין ואע"ג מיני דקרא קאי וק"ל:

ואימא חמם בלעם מכלהו וכו':

וקשה דהא לקמן פריך כשלמא
לר"מ היינו דכתי' נתן גורן ויקב וכו' כנר' דנתן גורן
ויקב חיטריך למכתי"ו סלעים: ונרא' דנתן גורן
ויקב לאו דוקא דהא מרכי' לקמן ככלל ופרט וכלל
כל המיני ולכך פריך ולימא וכו' ונתן גורן ויקב
בכלל ופרט הוא דאתא:

תוספות ונילף ריקם מעולת רחיה וכו'
ול"ל דשמא הלכ' למשה מסיני
וכו': וקשה דהא קיימא לן דאין ק"ו מהלכה
ואם תמצא מדה מג' מדות שבתורה נדרשת כהם וכיוצא
מכתבו בעלי הכללים וכיון שכן מאי פריך בגמרא
ונילף ריקם מעולת רחיה כיון דבעולת רחיה לא
קיימא לן דהוי מפאו אלא מכח ההלכה: ונראה
דהך ג"ם לא הוי ג"ם גמורה אלא כעין גילוי מלתא
בעלמא: ונראה לי עוד הכרח לזה עם קושיא
לאחרת שנראה להקשות דמאי פריך ונילף ריקם
מעולת רחיה למפאו דהא למפאו לא צריך קרא ד
דכתיב הוא מפאו דתפסת מועט תפסת וכלאו
קרא ידעינן דהוי מפאו: אלא ע"כ נראה דהך
ג"ם היכא מיתרת ולא ג"ם היא אלא כעין גילוי מ
מלתא כעלמא ולא צריך למפרך דלמתוק מינה:

תוספות אלא תפסת מרובה וכו' וים להקשות
דאמה לי אי כתיב חד דיקם לכך דכתיב דכתרת ת
תפסת' יותר פה לא תפסת במקומה עומדת אלא
תקשי מילף מעולת רחיה והייתי סבור לומר דדוקא
היכא דצריך למילף מעבד שריך שפיר להקשות ד
דכיון דדמי לעבד טפי ילפינן מעבד ונקשיי סבר'
תפסת מרובה לא תפסת מסתמא לומר ממקום אחר מ
מקרא דכתיב יכרכך היינו כדאמי למילף מריק'
דכתיב פסיט שפיר מכתיב יכרכך דמרבה אלא
נקשיי הכתרת דתפסת מרובה לא תפסת אלא כ
נוכר בגמרא הך כתרת אלא כך פריך כהך כתרת
דעבד מעבד ה"נ למילף מכל קמ"ל כזה אלא היה
להו לתוספו' לומר דלעיל לא כתיב אלא חד דיקם
מכתיב וכו' דמילף הוו תרי דיקם חד מכתיב וחד
מעולת רחיה היה חילוק זה עומד במקומו: לכך
נראה לפרש דכשלמא כתיב למילף מכ' מקומות
ומ' ילפינן ריבוי ומ' מיעוט מילפינן אחר המיעוט
מכתרת דתפסת ימין המיעוט לא ילפינן אלא מיעוט
דומיא דנתינה דמלמ"ד על עבד מכל כתתין כתיב
אלא חד דיקם כיון שמלותו המקום שנמו אמר הכא
למדים ממנו יכולין ללמוד דכר מרובה מי לא ילפי'
אלא דכ' מועט ממעט' ומכטל' קרא דכתם יכרכך
בידים מכל כשלמנו למדים מנתינה על עבד מיעוט

מכח תפסת מדובה לא תפסת לא מכטל' קרא'
דכתם יכרכך לגמרי כיון שמלותו המקום מין כו
טוס דכר מרובה למלוד היכא:

עוד כתבו ותדע דהא כי ילוף וכו':
נרא' מהתוספות מכריחי' דהכר מצר
עצמו דהא לקמן גם כן מייך להקשו"ך קושיא ונרי'
לתרץ מה שהתוספות תירצו: והנראה שהתום'
פוקי' להו דהיכם צריכין תירוץ לקושיית ולא כלים
דהיכא לתרוצי ולימר דרוקא כך ילפינן משולת
רחיה דהוי מפאו מייך למ"ד כתתר יכרכך מפאו
דמפאו היכי ככלל ברכה אלא כך ילפינן מכלל
עבד דודאי הוי ככלל ברכה אז מקיימי הכרת ד
דתפסת מרוב' וכיון שכן היכם צריכין התם לתירוץ
זה שהם זל תירצו וביטול תירוץ זה הוא דכגמרא
פריך לקמן ונילף מפחות שבערכי ומשני מ' קרא
כתתר יכרכך אלמא אף על גב דילפינן מפחות ש
שבערכי' דהוי ה' שקלים דהוי ככלל ברכה אפילו
הכי לא מעטי הכל מכתם יכרכך וכיון שכן נתבטל
תירוץ זה ולא יש כידנו כי אם תירוץ התוספות שיש
לכל המקומות שים קושי' מהם וזהו כוונת התוספות
כשומרם ויתבע וכו' כלו' תבע רחיה שפי' זה הוא מ
מוכרח ולא האחר מפאו דלכתוב זה אע"ג דא
דלקמן כתר לי':

יכול לא יהיו וכו' ת"ל כתתר וכו' והשתא
הוי הענק תעניק לו ככלל נתן פרט
כתם יכרכ' חזר וכלל ואין לתה לך שה כעין הפרט
לכל מלבד דגמרא הוה משמע דהוי פרט וכלל
דקיימא לן דנעשה ככלל מוסף על הפרט ורבי כל
מילי וכן נראה מדקדק דכרי התוספות כד"ה למר
וכו' שכתבו והא מכלל ופר' דלעי' וכו' הזכירו הכלל
כתחילה ולא חשו להזכיר ככלל דכסוף וק"ל: ודע
דלרבי מאיר נמי מנתן גורן ויקב נמי שמעינן ככלל
ופרט וכלל אף על גב דאינטרי' לדידי' לחתם מכל
מין ומין:

תנן דכתן כתתר יכרכך וכו' מ"ל מה ת"ל
כתתר יכרכך ונקשה דהא אינטריך
לכלל ופרט וכלל כד לעיל ותחק לומר דלא דריש
ליה: ונראה דהכי פריך להך דרשה למה לי וכו'

אם כן מה תלמוד לומר הענק וכו':
נראה דהך מ"ל תלמודא קאמר לה
ואינו דברי הכריתא דהא כפרק שו מניחות פריך
לר"ש עוריה הלי הענק תעניק מאי עביד ליה
ומאי פריך ליה כיון דאיצטו נוסיף אמ' הכרה תורה
וכו':

תוספות לומר למעוטי כספים וכו'
לתירוץ בתירוצו התוספות ד
דגרס' לאתויי וכו' קשה לגי' דגרסי' רחבי' והכל
למעוטי פרדות וכ"ש כספים הדרה קושיא לדוכתה

יקב למאי לתת כיון דלפי תירוץ זה ל"ל דלמ על גב
דלמ הזכיר כי אם למעוטי כרדות דוקא פרדות ולא
כבשים ועיין: ויש לדקדק שהתוספות היו יכולין
לומר הכי דגמרא למר למעוטי וכו' וסולכת ממש
אל מקום הנ"ל שכתבו התוספות: ונראה דכיוצא
בזה הנ"ל מכוונת ממש אל מה שכתב עיקר הפסוק
שהוא לרבות:

תוספות מרבה מני וכו' פי' בקונטרים
וכו' וק"ק שגרת שדברי רש"י לא
שייכי כלל לקושייתם: ונראה דהייתי מפ' דשדה
לחוזה היינו גחלת קדושים דהקרוב הקרוב קודם
והבן קודם לאח ולפי פי' זה אין מקום לקושיית
דלמאי לא נקט שקודם לנחלה דכיון דמקום ק
קדימה נגעו בה היינו הך אבל רש"י ז"ל לא כיר כן
אלא שאם מכר לבן שדה לחוזה אינה מתחלקת
לכהנים וזה לא דמי כלל לענין נחלה דהתם הוי
מדין קדימה לכך הקשו ותי' וכו':

אמה העבריה וכו' קשה דמגרע
לתי בק"ו ומה נרצע שאינו יוצ"ל כשם
שלא כמתת החדון לאמה העבריה וכו' מה לנרצע
שכן נקנה כרגיעה כאבר לגוי יוכיח מה לנאכ"ג
שכן יוצא בגחלת קדושים נרצע יוכיח וכיון שכן
למה לי קרא לאמה העבריה ונראה דלמאי למ"ד
היקשא לאמה העבריה הייתי אומר שאינה יוצאה
במיתת החדון מהיקשא לע"ע בקרא דכי ימכר לך
אחיך וכו' דהא היקשא אף ליציאות שאינה יוצאה
בראשי לויכרים וכמ"ש התוספות בדיבור המתחיל
מוכר עצמו מכח לן ולהכי לינטריך היקשא לאמה
לנרצע כי היכי דלא נמעט מיתת החדון כהך ה
היקשא: תירוץ דאכתי תיכף למידק כיון
דאכתי לאכשר לקיים ק"ו והיקשא למאי לא מקיימי
ליה:

הקשא הכתוב לנרצע אין להקשו לשתי
קרא דממעט מיתת החדון נכי
ע"ע מדלינטריך הקשא דאמה העבריה לנרצע דלמאי
ע"ע היה יוצא במיתת החדון גם לאמה העבריה ה
היתה למדה ממנו כהקשא דכי ימכר דהא ליכא
שום קרא מיותר לומר שאינו יוצא במיתת החדון
אלא מדכתיב יעבד במשמעותו יעבוד לפילו לכן
ילפי' דעובד את הבן מרשינה ולא כתב יעבדך כי
אם קרא דכתיב ועבדך וכיון דאתרחיה דקרא כהכי
אין לנו שום יתור כפסוק דלינטריק קרא מיבי וק"ל:

אם כן נכתוב קרא ואף לאמתך פרש"י ז"ל
דלהקשא לחודיה אתא נכתוב וכו'
רש"י ז"ל לא פי' כדרך כל התלמוד דמ"ל קאי להך
דפריך והדין עמו משום דלא שייך עשייה במיתת
החדון ואתעשה לא משעינן אלא ענקה דוקא

או אינו אלא לרציעה פי' דוקא לרציעה
דאי למרת אן אינו אלא אף לרציעה
וכ"ש הענקה קשה דמאי הוי דקאמר הם כן
נכתוב קרא ואף לאמתך כן ופרש"י ז"ל דלהיקשא
לחודיה אתי וכו' דהא מ"ל לומר כן דהא כשהיה
מכופף אצלו אי היה לרציעה הענק כמ"ש לתיש
לה וכיון דהקשא אתיא למיתת החדון כל שכן ד
דאתיא להענקה אלא ע"כ אי אינו אלא לרציעה
דוקא קאמר אבל ענקה לא שמעינן כיון דלית שום
ריבוי בכתוב: ודע"ל בביאורו לחומש כתב אי
אינו אלא אף לרציעה וע"ע לדעתו ז"ל:

אם כן נכתוב קרא וכו' ולקמן בעי נרצע
מכח לן דיוצא במיתת החדון ואין
לדקדק תיפוק לי מדהיקיש הכתוב לאמה העבריה
לנרצע ידעינן דנרצע יוצא במיתת החדון דאי לא
היקש' כי אם לענין ענק לבד למה לי תעשה דאי לא
הוה קרא לנרצע יוצא במיתת החדון לא הייתי
דורש ויתורא דתעשה אלא הייתי אומר דכולי הי
קרא להענקה לינטריך:

נמכר לגוי מכח לן וכו': קשה דלשתוק
קרא מיניה ומנרצע ולאמה העבריה
ידעינן ליה בק"ו ומה נרצע שאינו יוצא כאלה
יוצא במיתת החדון וכו' מה לנרצע שנקנה כרציעה
לאמה תוכיח מה לאמה שיוצאה בשש נרצע וכו':
ונראה דקרא דוחסב לינטריך למשמועינן בעלמא
דגוי יורם את תכיון ל"ת: אי נמי ליכא למימר
שדה לחוזה תוכיח שנגאל כאלה וכו': אי נמי
לינטריך קרא דלא נילף שכיר שכיר מיום או מוה"ל
מוקיף על עניין ראמצע ונמעט כיה מיתת החדון:

כאן שהורתו וכו' פרש"י שלדתו וכו'
מחלף כיום נמור: ונראה דרש"י
ז"ל כוה כיוון למ"ש התוספות דהורתו אלא בקדושה
ולידתו בקדושה אין רוח חכמים נוחה האנו משום
דאתי למחלוקי כישראל ואפשר שלא היה כדברי
רש"י ז"ל לעון זה:

תנו רבנן יכול כעבדי וכו' ומוקי לה כגון
שיעדה יש לדקדק למאי לא תני
ויוצא בגרעון כסף מה שאין כן באמה היוצאה בנפ
שהיא המיועדת ואפשר דתנא ושייר רציעה
דהא בברייתא לא קתני יציאות כדוקא דהא אינה
מכרת וכשנת לא הוו מילי דיציאות אלא ק' דרציעה
לא מצי למתני דהא קאמר בגמרא מהו דתימא לא
ליכטלו הלכתא מימא וכו' וכיון דלא שייך רציעה
באמה ליכא למימר לא ליכטלו וכו':

עוד יש לדקדק למאי לא קתני ויש בעברי
שאינה נמכרת בנגיכתה מה שאין כן
בעברי. ונראה דזה לא שייך נכי לאמה דהא
בכת ישראל דעלמא מצו למנקט הכי.

כאן באדם א׳ וכו׳ פרשי׳ שעמד בדין בבת אחת: יש לדקדק לוקמא כלה באדם א׳ וכאן בעמד בדין בפעם אח כאן שעמד בדין בשתי פעמים: ונראה דסתמא דמלתא מיד נמכר על עמידתי בדין ואין ממתינין לו עוד שיגנוב פעם אחרת ואין לומ׳ שכבר פרשי׳ וה״ה אם גנב ועמד בדין וכו׳ ונכלל בדברי מה שהקשינו ש שהרי לא הי״ל לרשי׳ לומר ונמכר וחזר וגנב אלא טעמו של רשי׳ זל שמיד נמכר קודם שיגנוב פעם אחר ולכך כתב ונמכר וחזר וכו׳:

דף יח תר גניבו אלף וכו׳ דברי הר״מבם בפ״ג מהל׳ גניבה קשי׳ בזה שכתב זל היה קרן הגניבה שוה מאה ואין הגנב שוה אלא נ׳ הז׳ נמכר ושאר הקרן עם הכפל עליו חוב נראה דאינו חוזר ונמכר וכן כתב בסמוך ובשמעתין כריך דגנבתו טובא משמע וכו׳ וצ״ע: ואולי יש לו נסחא אחרת בשמעתין ובברייתא:

אה עבד עברי נמי וכו׳ כלו׳ אי היה טעמ׳ דכתבי׳ שטרא אפשר דדוקא באמה ולא בעברי אבל מטעם פגם משפח׳ אין לחלק בין עברי לעבריה:

ומני ר׳ שמעון היא הוה מצי לאוקומי כרבי אליעזר גם כן דהא לשפחות אחר אישות לא פליג רבי אליעזר:

לשפחות ושונה וכו׳ פרשי׳ דאפילו לא מכרה לעול׳ וכו׳ אינה מוכר׳ וכו׳ כנר׳ דכשלא מכרה מעולם גריע טפי ובסמוך כתב כדתניא בערכין יכול ימכור וכו׳ ומה מכורה וכו׳ שאינו מכורה אינו דין וכו׳ כנר׳ דאינה מכורה היא יותר פשוט וצריך שנד חוק שלשון אפילו שכתב הוא לומר שאפילו לא מכרה שאינו פשוט הדין כך ואתיא בק״ו וכדכתב בסמוך

תוספות רבי אליעזר לכך נראה וכו׳ מדלא כתיב בבוגדו או בביגדו ביוד: ויש לדקדק שהרי כתבו למעלה דביגדו ביוד הוי לשון בגד ואפ׳ דהשתא ס״ל דסתם ביגדו בלא יוד הוי לשון בגד ולהכי אכתבי׳ ביוד לו שהוא לשון בגידה: ולפי׳ הי״מ נ״ע מאי דקאמר רב נחמן בקידושי דעלמא קאי עיין בהרי״טבא:

בעי רבה יעוד וכו׳ ת״ש בבגדו בה וכו׳ לפי זה התרצן צ״ל דברייתא דלקמן דרב עמרם אייר בקדושי יעוד והנה ע״כ לא אתי כרבי עקיבא דלרבי עקיבא כיון שפי׳ טליתו עליה שוב אינו רשאי למכרה אלא אתיא כרבי אליעזר ורשי זל כתב במסקנא דבוגיין זל ועד השתא מ מהדרינן לאוקומא דלאו כרבי אליעזר כנר׳ ד דמעיקרא מוקמי דלא כוותיה וזה אינו כדפרישית ובקל ית׳:

דף יט בעי ריש לקיש מה שמי עד אדם לבנו וכו׳ אף על גב דבעלמא קטן אין קדושיו קידושין מבעי׳ ליה לר״ל כיון שזוכהו התור לאב שיעדנ׳ לבנו:

אב מצי׳ אישות לקטן אף על גב דמצינו אישות ביבם בן ט שנים דביאתו ביאה ומדאורייתא חוייא ליה לדעת רשי׳: נראה דרבי זירא לא ס״ל דיבם הוי דאורייתא ורב אשי חידש לו כן א״נ קרא לא מעט אלא אשת איש ולא אשת יבם והראשון עיקר וזה צריך לאו׳ לרשי׳ זל שכתב דהוי דאורייתא:

ואלא מאי אינו מייעד אמאי קא ממעט קרא: קשה כיון שיש נד לומר דבנו כל דהו קאמר וכמו ששאל ריש לקיש אמאי קאמר אמאי קא ממעט קרא נימא דמהאי קרא הוא דשמעי׳ דלא נימא דבנו הוי בנו כל דהו: ונראה דא״כ לא היה ראוי שישמיענו כן גבי מיתה ולומר דאין לו מיתה דמשמע הא אישות אית ליה והיה מן הראוי שישמיענו בפי׳ קרא בהדיא דאין אישות לקטן:

אב מצי׳ אישות לקטן אין לומר דמאי דממעט קרא דאין אישות לקטן היינו בשאר אישות דעלמ׳ חוץ מקדושי יעוד דקרא בכל גוונא אייר ואיך קאמר פרט לאשת איש מ מאחר שהמיועדת נקראת אשת איש והיא בכלל:

אמר רבה אי אדם לבתו וכו׳ פרשי׳ דהוה ליה כאומר לה קבלי קדושיך וכו׳: וקשה כיון דבמלתיה דרבי יוסי ה״ל כאומר קבלי קידושיך אם כן היכי מוקי לה ההיא ברייתא דרב עמרם דקאמר ושוין שמכרה בקדושי יעוד ואליבא דרבי יוסי דהא מלתא דרבי יוסי הוי כאילו אמ׳ לה אביה קבלי קידושיך וכיון שכן הוה ליה כאילו ק קדשה עצמה ממש לאישות ואין אדם יכול למכור את בתו לשפחות אחר אישות דאי אמרת דאף על גב שאמר האב לבתו צאי וקבלי קידושך לא מקרי קדשה אביה לאישות כיון שלא קדש בעצמו לוקמ׳ ההיא ברייתא דלעיל בשאמר לה אביה צאי וקבלי קדושיך: ונראה דאף על גב דכשאמר האב לבתו צאי וכו׳ הוה ליה אישות מ״מ במלתיה דרבי יוסי שפחות מיהא איקרי כיון שכבר מכרה מעיקרא ובא האישות מחמת השפחות דמעיקרא:

תוספות אומר אדם לבתו וכו׳ א״כ המכירה נמי תחשב כאילו אמר למקדש: לבאורה היה נראה לומר דבונת התוספות כך הוא דמ״ש רב נחמן צאי וקבלי וכו׳ כשלא דבר למקדש אייר ואפי׳ הכי הקשו התוס׳ פשיטא והשיבו זל שאינו פשיטא משום שלא דבר ל למקדש וחזרו להקשות דאם כן יתקש קושי אחרת

בדברי רב נחמן שהרי ע"כ המוכירה חשובה כחילו
אמר הלא לבתו נתי וכו' מ"כ המוכירה נמי תחשב
כחילו אמר למקדש וכיון שכן מה רב נחמן
דאמר אדם לבתו נתי וקבלי קדושיך מדר' יוסי
בר יהודה דשמעי התם שדבר ג"כ למקדש מפני
שהמוכירה תחשב כחילו אמר למקדש ואם כן כונת
התוס' להקשות קושיא זאת כנ"ל:

ונראה והוא היותר נכון דכונת התוס'
לחזור לקושיא הראשונה שהקשו
והיא הקושיא דפסיטא וזה שהם הקשו פסיטא וכו'
ול"ת דכשאמר הלא לבתו נתי וכו' לא דבר קודם
למקדש זה מ"מ לאומרו שהרי אם כן יקשה היכן
מצינו בדברי רבי יוסי בר יהודה שאמר לבתו
ע"כ המוכירה הוא דאמיכא כאילו אמר לבתו וכיון שכן
גם כן תאמיכא כאילו אמר למקדש וכ"ל ע"כ דמלת'
דרבה אמר רב נחמן דאל' אדם לבתו וכו' הייט
כשדבר למקדש דאל"כ לא מוכח מר' יוסי ולא מידי
וכיון שכן הדרת קושייתם לדוכתא דפסיטא וכו' ותירצו
וכ"ל דלא הוי לא כאילו לא ולא כאילו לה וכו' והא דלא
אפשר מיבעי דכלא אמר לבתו נתי וקבלי קדושיך
דמהני ל"ל דשמעי התם דהוי גזירת הכתוב ד כלא
שייאמר כלום מהני והא דילוף מהתם דיש לה יד
לקבל ולא אמרי דשמעי התם דהוי גזירת הכתוב
הייט טעמא דאי לא הוה קיימא לן בעלמא דיש לה
יד לא היה נזקק הכתוב הכך מה שיש לבו בכל
מקום ואם תיינו אז שכלה רשות הלא תקבל ה
הקידושי היה הכך מה שנזקק תורה שהבת קיימת
ברשות אביה עד שתבגר אחר שכתבתי זה זמן
רב כאן אגיבו תשובות חדשות מהריכל ושיטות
כהן פרקא נתעורר בדברי התוספות והמעיין יר'
שכח התיקון יפה עם מה שכתבתי:

עוד כתבו ול"ל דכדעת אחרת וכו' והכיאו
ראיה מפ' התקבל דף ק"ד דפריך
לרב חסדא וכו' והוו אנו לאתויי ראיה ממלי דפרק
מעיקרא מהיכא דערוב ואזני שלחני שתופי מכותו
דרבנן: וקשה דאכתי נר' דהדרת קושיית התוס'
לדוכתא דנהי דכדעת אחרת מקשה הוי דאוריית'
אכל אכתי תקשי לאחי מייתי לה מר' יוסי בר
יהודה דאיכא למימר דשמעי התם דאינו אלא
מחילת עבוד כעלמא:

ויש לפ' דמה שהתוספות נריכין כזה הוא
שיהיה לקטנה כח להקנות עצמה
לאחרים וכמו שכתב הרמ"ם בפרקי אכל יתומה
קטנה נהי שיש לה כח לזכות בעצמה מיהו אין לה
כח להקנות עצמה ונאמר מ"כ שכונת התוספו' היא
להקשות דאיך יתכן שיש כח לקטנה להקנו' עצמה
כיון שאפי' יד לזכות אין לה דהתם גבי יעוד אינו
כי אם שעבוד כעלמא אכל בשתירנו התוס' שיש לו
שייך מן התורה שתית מייתי ספיר רב נחמן מר'

יוסי בר יהודה דקטנה שתקדשת עי' עצמה אין
לה כח להקנות את עצמה ברשות אביה והשתא
ליכא למ"ד דהתם הוי מחילת שעבוד לאחריה דלעני'
הקנאת עצמה אין שום חילוק כין יעוד לקידושין
ודוקא גבי היות לה יד לאכל הקדושין הוא דשוש
מחלקי כין קידושין ליעוד:

תוספות מלוה שיש עליה משכון אין
לפ' וכו' דמ"כ היה לו להכיאה
כאן דר' יצחק וכו' הנה לעיל דף ח' ד"ה משכון
דאחריש כתבו אל דכיון דכ"ח קונה משכון שלא
כשעת הלואה קנין גמור עד שיפרע כשעת הלואה
מאי אלים שעבודיה לאחשב מיוון לקדם בו אחשה וכו'
וכיון שכן כגר דהדרת קושיית התוספות לדוכתא
דהא אפי' היה כשעת הלואה מצי לאתויי מדרבי
יצחק ואם אי אפי' דברי התוספות כאן אין לפ' וכו'
כלומר ואיירי כמקדש במשכון עצמו והכיא דלעני'
מיירי שלא כשעת הלואה דוקא דאל"כ דהעניינים
שוים הוא ליה לאתויי הכא דר' יצחק ג"כ כי התם
ולעני' הוא ליה ג"כ לאתויי דברי ר' יוסי בר יהודה
ולכי זה דחקי עצמן לפ' דיעוד הוי כשלא כשעת
הלואה הכך המכיאה מלבד הלשון קא מאד להולמו
דהיה רמוי לו' שמקדש במשכון כמו שהתוספות
עצמן כתבו כקמוך:

ומה שהרחה לכאורה הוא דכיון דשתמות
דברי ר' יצחק הוי שלא כשעת הלואה
היה רמוי להכיאה כאן דברי ר' יצחק ולעני' דמיירי
כשעת הלואה דברי ר' יוסי: וכפירושי לאכן העור
כתבתי שמ"ש התוס' למע"ד ר' יצחק מודה אפילו
כשעת הלואה היינו דוקא כמקדש במשכון עצמו
לא כמקדשה כמלוה ולי מיירי הכא שלא כשעת
הלואה ה"ל לאתויי דר' יצחק כאן דהוי דוקא שלא
כשעת הלואה: ולכך גזרו דמיירי הכא כשעת
ההלואה והשתא אין נריך לעני' לאתויי דר' יוסי דהא
ליכא למטעי כלל כיון דהשמיענו כמקדש כמלוה
דמקודם אפי' כמשכון כשעת הלואה כ"ש כמקדש
כמשכון עצמו דמקודשת ואפי' היה כשעת הלואה
ומדרכה הכיאה מר' יצחק לן' לך דכבי הלי גונא
אפי' ר' יצחק מודה: וחזרו והקשו ול"ת כיון דמקדש
כהנאת מחילת מלוה וכו' הכונה דיותר הלואה
היא חלה כמקדשה כמלוה שיש עליה משכון
כיון דממלוה מוחל לה המשכון כעד אחור ממקדש
כהנאת מחילת מלוה דליכ' מעות כעין וזהו הטעם
שהקשו ול"ת וכו' ולא חלקו דהכא השמיענו שאף
על פי שמקדש כמלוה דק"ל דאינה מקודשת אפ"ה
כיון דאיכא משכון אפי' אמר לה תהא מקודשת
כמלוה מקודשת: והשובן לי עוד מדבריהם דס"ל
דהכא הוי שמקדשה כהנאת מחילת מלוה ולכך
הקשו למה אנו נריכין ללמוד מר' יוסי עוד כתבו
ול"ל דפשיטא ליה שאין עיקר היעוד וכו':

ויש נראה דלא דמי דין המקדש במלוה להוציא דהיכא דמסכין מבתמא לא סמכא דעתא עד שיחזיר לה:

עוד כתבו הב"ל דקבר ר' יוסי ע"ע אין גופו קבוי וכו' וק"ל דאין שכל הברית התוספו' הוא מדקאמר רב נחמן מקדש במלוה על המשכון תקשי לרב נחמן ממ"ש ליה דר' יוסי בר יהודה ס"ל דע"ע אין גופו קבוי וכעבור זה למד מדברי דין זה דילמא ר' יוסי בר יהודה ס"ל דע"ע גופו קבוי כפי ההלכה ולא ילמוד זה הדין ונ"ע: לאחרי ימים רבים נדפסו מחדש תשו' הר"ב ודקדק קצת בדברי התוס' ורוב דבריו מיושבין על לב ורוב דבריו כולן בכלל דברי:

תר כיצד מניח יעור וכו' פרש"י הק' לה מעת כתחילה וכו' וק"ל דלימא לה כשמוכר ולא כרב ולא כר' יוחנן דס"ל התם דלשמואל דתנאה הוי מקודשת לבעלי עד ל' יום ולרב מקודשת לתרוייהו ולרבי יוחנן לפי ק' תוספ"כ:

ולרבי התוספו' שכתבו מהו דתימא הא לא אמר מעכשו ולפילו לרבנן כמי תהא מקודשת לאחר שקדשה וכו' וקשה דליך לפשר לטעות בדברי רבנן ולומר דיהא מקודשת לאחר כיון דרבנן אוכי בברייתא דלקמן דשם רבנן ליעד מייעד ולפשר דתרי רבנן הוו: ובקונ' דברי התוספות בפ"ז רבי ינחק לכאורה נראה דלא דמי המשל זה למשל דלעיל דכאן ללמוד כמשל דין מחודש מכל שכן שאין יום לא הוי כ לומר דאף על פי שלא אמר שלשים יום לא הוי כ כמעכשו מיהו נלמד מהמשל שכבר כא כפי בר יוסי בר יהודה שהם כא לאחר וקדשה קודם שיעבור מקודשת לבעלי ומ"מ נראה דסכילותיהו לומר דמה לאו' לאשה וכו' ולא הוי כמעכשו וק"ל:

ורבנן הלי לאשה מלי עבדי ליה: קשה לימא דלישנא דברים דברים פרקין לאמר רב הונא מכין שמעשה הבית לאשה שנאמר וכי ימכור איש את בתו לאמה ולי לא הוה פריש רב"ח שם מידי הייתי לומר דהתם דריש מ מדכתיב בתו לאמה ועיקר הכתו' לגבי דרב' דהכא הוא דאתא לאשה לכל רב"ז לפ"ז דלאמ' קרא יתירא הוא וכו' ודרשא דרב הונא אתיא לא כמאן לא כרבנן ולא כרבי אלישור ולא כרבי מאיר דלרבנן מ"ע דלא מכרה לפקולי ולר"מ פעמי' שאינו מוכרה שלא לאמ' ולר' אלישור מיבעיא לקרובין ונ"ע:

והלא דין הוא וכו': קשה דכשמקדשה לפקולי עביד איסורא ולכתחילה אינו יכול לעשותו ולהכי מיבעיא לקרא לו שיעשנו לכתחילה אף על פי שאינו רשאי לקדש: ודחיני ק' ו גמור אלא מברא בעלמא: ורפיתי

בפשטות למהדרין לב שכאן מחדש הוקשה לו על הך ק' דמאי מוקמיה מהק' שהביא רבי מכורה ככר וכו' והדבר פשוט מאד שאינו ק' אלא מברא שיאמר דאשה היא נערה לא תמכר כיון שיגדלה בפיחני נערות:

תנן רבנן אשה כנפו יכה וכו' אי מהתם וכו' יש לדקדק לכתוב אשה כנפו ולא לימא קרא אלא תנא: ול"ל דאי לאו קרא אלא תנא הייתי דורש דרשת רבי אלישעזר ס"ל דהיינטריך בקנין עבדים דתרתי שמעינן מינה:

ואימא גחול' תהיה כי היכי דלא יטמא וכו' אף על גב דכתיב פרקין כתבו התוספות בד"ה בפרוטה דאי הוה כתיב עבד לא הוה אתי נזקין מיניה דהיינו הוה וכו' משום שלא יטמא וכו' דמשמע דטעמא דלא יטמא הוא אימתי והכא כגמרא קאמר דלענין פדיון נחמיר עליו וכו' כגון דלענין פדיון לא מהדרינן לטמא דלא יטמא: ול"ל דקרא דאשה עו' רבו' הנמיעבו דגם לענין פדיון לא נחמיר עליו: ול"ל דהתוספות כתבו כן לומר שהייתי טועה בפברא ז' ולאו משום קושטא דמלתא אמרו כן:

תוספות כל הקונה וכו' ול"ל כדאית כירוש דפעמים אין לו אלא כד' וכו' ואין להקשות מהך דדרשינן בחיובו נמי על ואי לאחיך עמך חייך קודמין לחיי חברך דמאי הכא שמירת קרא בטוב העבד שאין לא אלא מעמך כי אחיך ואת כיתך כי טוב לו עמך כגון שהוא לטובת העבד ע"כ משום דקרא אדון לעצמו הוא ועוד ר"ל שלא ימלט מחיות שום לו: ועו' אי לאחיך קודמין לחיי העבד לעתוק קרא מיניה ומוקי אחיך עמך ידעינן ליה דמ"מ עבדו משלו ישרש לענין זה

דף ך בעא מיניה רב הונא וכו' ע"ע הכמכ לגוי נגש לאחיך קשה מאי בעי דהא מק' דמקדיש שמעינן שנגמל ונימא ומה מקדיש שהורע כחו שאינו יוצא כיוצא יפה כחו שלוה וגוחל ע"ע הכמכר שיפה כחו שחוזר כיוצא לו אינו דין שינגל לאחיך:

ונראה דניקא ליה למדרש ג"ש דגאולתו אף על גב דאיכא ג"ש גמורה מ מלמדרש ק' ממקדיש ואי קשיא לך הרי התוספות לקמן בד"ה משום דאיכא למימ וכו' כתבו דאדרבה אית לן למימר אי אפשר ומה מקדיש וכו' אף על גב דאיכא דגמר מעבד מקיים הג"ש דגאולתו שאני התם דניחא למדרש ק' ממקדיש לפי שהוא מ מגדר לגדר מצינו הג"ש דגאולתו שהיא מגדר לע"ע ועיין כמה שהכתוב כד"ה משום דאיכ למימר: אך מכתי קשה שהתוספות ממנו

בדיכור גאולתו דלאו גמ"ג גמורה היא דאם כן מאי
קאמר תו דילמא לקולא אמרינן וכו' ומאי קשיא
גמ"ג דג"ם גמורה היא ומ"מ היכא דאפשר לקיים
הג"ם והק' מקיימי' הילכך מספקא ליה מי אמרינן
הג"ם לגמרי תו דילמא לקולא אמרינן ונקיים הק'
ממקדים שדהו ולכך לקולא אמרינן דנגאל לחנמין
ולחומרא לא אמרינן ונקיים הג"ם דגאולתו:
ונראה דמ"ב לא היל לכעה"ג לפתוח מלתיה ולומר
תו דילמא לקולא אמרינן מסתם דקאי אג"ם בלאו
הכי: ולדברי התוספות שכתבו שאינו אלא גילוי
מלתא ליכא למפרך מה לשדה אחוזה שכן הורע
בחו ליגאל מיד כדלקמן. ונראה דהוי הך גילוי
מלתא כאילו מקרא כתוב בהדיא ולא פריכין מידי
אלא דלא הוי ג"ם גמורה לשנאמר אין ג"ם למחצה:

אל לאו למרת ינאל כלו וכו': **קשה**
למאי לא מצי רב אסי
ממתניתו של רבי שמעון למדנו כדלקמן ונימא הכי
לפי שמצי כע"ש שיפה כחו ביובל הורע כחו
שאינו ניגאל לחנמין. ול"ל דתרתי אליבא דכ"ע וק"ל
אלא דילמא לקולא אמרינן הכא לא קאמר
תו דילמא היכא דגלי גלי כדלקמן לפי
שמצי שיך עבד על העליונה משום הכי מכפק ליה
הכא הכי אי אמרינן לקולא ולא לקמן:
נגאל כלו ולא חצי: **קשה** כיון דע"ש
הנמכר לגוי אינו ניגאל לחנמין מכח
קרא וע"ש הנמכר ליגאל אף על גב דלא כתיב
ביה גאולתו מ"מ יליף בג"ם דשכר שכיר מ"כ לעשל
דף ט"ו גבי הא דקאמר שש אתן תמך דלא יליף וכו'
והלא דין הוא ומה מי שאינו ניגאל כלה וכו' ומ"
ד"ד דיליף ג"ם לחמי קאמר ומה וכו' וק' ולדידך מי
איכא דלא יליף ג"ם היכי כעי למיליף בגוי מ
ישראל שניגאל בכסף מה לנמכר לישראל דין הוא
שניגאל בכסף לכי שיפה כחו שניגאל לחנמין תאמר
בנמכר לגוי וכו' אלא ודאי דיליף ג"ם: וכ' ר"י לא
יליף ג"ם הוא יליף דאזנו ניגאל לחנמין מו"ו דוכי
תקיש ולפ על גב שהתוספות הכריחו לעיל דעביד
ק' ממכרוהו בית דין ואיכא למפרך מה למכרוהו
בית דין שכן ניגאל לחנמין ויונח בסתם אף לכי שיפה
בנמכר לגוי וכו'.

בעא חיבי וכו' המוכר בית בכתי ערי
חומה וכו' ים להקשות מאי בעי
עילוי ליה כק' מע"ש שיפה כחו ליגאל ביובל ועם
כל זה אינו לוה וניגאל לחנמין כתי ערי חומה וכו'
ונראה דמבעיא ליה לי אמרי' הסכרת דר' שמעון
אף לא ובמבעיין הוא ידע הכרייתא דלקמן דאם
ניגאל ניגאל ומבעיא ליה לי הכרייתא היא

מוכחת מלישנא דהלכתא דאם על כתי ערי חומה
אינה למפרך מה למוכר בית בכתי ערי חומה שכן
הורע כחו ליגאל.

אמר רבי שמעון מה טעם לפי שאינו
וכו': קשה למאי אינטריך
כסד' לחזוק כדי גאולתו ללמד שאינו ניגאל לחנמין
דהא ממה מצינו במקדים שהורע כחו ליגאל ביובל
יפה כחו שניגאל לחנמין וכע"ש שיפה כחו אינו נגא
ל"ד שדה אחוזה כמי הוקיל והורע כחו שאינו יוצא
ביובל יתיפה כחו שלא יגאל לחנמין. ונראה
דדוקא במקדים ושדה אחוזה שמצי הך טעמ' מיבי'
לכיון כתי ערי חומה דשוה בהם לכל כעבור מה
שמצי כע"ש לתן למילף שדה אחוזה דאפשר דדוקא
בע"ש אמרינן הכי וק"ל.

איתיבי אם ניגאל יגאל וכו': קשה למ"ד
לא עכיד ק' מכתי המקדישים
שיפה כחן שיוצא ביובל ואינו ניגאל לחנמין מק"ו
שהורע כחו וכו' ות"ת דניחא ליה למעבד ק' מנונה
למאי לא קאמר במקדישים כתי ערי חומה כתי חצרים
יוכיח ולא צריך למהדר דינא כמה הנך: ודע
דקשה מני למפרך מה לשדה אחוזה שכן הורע כחו
ליגאל בסנה שהיה והשתא ליכא למימר כתי ערי
חומה יוכיח והיא עצמה היא הפרכא שעשו לקמן
לחדא מהתם והכא מני למע"ד לא לחדא מחדא
שהיא פי כא כתוכא כתירא: ונראה דמ"מ אינו
כותב בהדיא בתורא ליגאל בסנה שהיה ואפשר
דלא פריכין הך פרכא אלא לחדא מתרתי:

דף כ כא **הוכפות**

מיתיבי וכו' דאי
לאו הכי למאי נקט ק' וכו' הכא לא קני למימר
דשדה מצדה ניחא למילף דכיון דהוי סיט שאינו
קיימת הוה ליה למנקט ק' מע"ש עד"ן עדיין לדק'
כמה שהקשו ות"ת מ"מ למאי וכו' ומאי קשיא דהא
מאי דנקט הכי הוא לאשמועינן דכתי ערי חומה
הוי הדין כך והיא סיט קיימת ולא נשתי כתי ערי
חומה: ונראה דמלישנא דתנא לא משמע דאתא
לאשמועינן דין כתי ערי חומה והוה ליה לתנא ג'
למנקט בלישניה לטון קנה וק"ל. ומה שכתבו
התוספות בתחילת הדיבור דכרייתא היא קודם
דכתיב יגאלנו טעמו של דבר דקאמר כתי ערי חו'
יוכיח מסוס דגמר מצדה לחוזה גאולתו נאולתו
לכל לאחר דכתב קרא אם נאול יגאל מעתה למ"ד
דמסוס דיפה כחו כתי ערי חומה הוא דומיא
דמקדים דמסוס שהורע כחו יפה כח וק"ל: לאחר
שעיינתי ואת הקונ' הדפים מוה"ר נ' ונראה
לי קונים זו כתוכה כעט כרוכ' ומס רשיתי רוב מן
הדקדוקים שים לי בקונים וכל"ה לקמן וקונים
שהקשה

מהקשה בתחילת דיבור זה : ודלמיתי שהקשה
בדבריהם לעיל כתבו התוספות דהיינו קודם דכתיב
שם גאול יגאל דע"כ ליכא למימר כתי ערי חומה
וכיו"ב שם לא דמיגר גאולה גאולה : ונראה לדלעתם
הכי הוי דלמרינן יוכיח ונמר גאולה מסדה מכל
כתר דכתב רחמנ' מקדים מעתה לא גמר כתי ערי
חומה מסדה אלא יליף ממקדים דדמי ליה כך כ"ל
וכגמרא יש לדק למאי לא עביד פרכא מה לסדה
לחוז שכן עכד מיסורא סהדי על עונש שנשא וכתן
כפירות שביעית אלא מוכר שדותיו כדאיתא לעיל
פאר רבי יוסי כמה קשה אבקה אל שביעית וכו' :
וכה"ג עשו התוס' פרכא כרים פרקין ד"ה כפרוטה
וכו' דמכך טעמא לא אתי כיקין מע"ש : ונראה
מנחזור הק"ו למקומות והשתא ליכא למפרך מידי :

תוספות משום דליכא למימ' וכו' ותו"ת
ולמה לי וכו' תיפוק לי מק"ו
דע"ש : קשה דמה לע"ש שכן תינו נגאל כחוקה
וכחליפין מה שאין כן בסדה לחוזה עיין :

עוד קשה כמה שתירצו דלדרכה אית לן
למילף ממקדים דע"כ יוכיח שיפה
כאן לגאול ולפילו הכי תינו נגאל לחנמין :

עוד קשה ליפתוק קרא מאם גאל יגאל ד
דמקדים ומדלינטריך כדי גאולתו
ידעינן ליה דלמה לי קרא מע"ש נפקא לן אלא ע"כ
הייתי טועה דהוה ילפינן ממקדים : ולקושית
הרמבונ נראה דכשהקשו התוספות לא תקשו
לדעתייהו מקדים כלל ולהכי הוה ילפינן ע"ש ד
דהייתי תומ' דנגאל כלו ולא תניו לכל כתר דכתב
קרא במקדים וכתבו התוספות דהייתי תו' ליפכא
ממקדים השתא מי לא הוה כתיב קרא דסד לחוזה
גם כע"ש הייתי תומר דלוה ונגאל מק"ו דמקדי' וכנגל
לגאולת לחרים הוה דאתא ואחר שנכתב בסדה
לחוזה ונמר גאולתו גאולתו מעתה ילפינן הנ"מ ל
לגמריכן לקולא כין לחומרא דנגאל כלו ולא תניו
ולקושית שניה נראה דמדלינטרי' כדי בסד לחוזה
לא הייני טומעים מקדים ולדרכ' מקדים הוה מיותי'
ליה מק"ו דע"ש וקרא דסד לחוזה אתא למעט כתי
החנרים וקרא דעל סדה המרן יחסב לגאולת ק
קרובים הוה דאתא : וכמ"ש התוספות דקר' דסדה
לחוזה לא לינטריך אלא לאחר שנכתב מקדים :
ים לדקדק כדברי הכריתא דלעיל שממרה יכול
ואלא דין הוא ומה סדה לחוזה וכו' : ויה תימה
דלמי לא הוה כתיב מקדים גם סדה לחוזה לא הוה
כתיב דמק"ו דע"ש הוה נפקא ואיה רצוי לומר
שיכול והייתי דורש כק"ו דע"ש דהוה העיקר דמיגל
הוא יליף סדה לחוזה : ונראה דכיחא ליה לבעל
הכריתא למילף סדה מסדה : אחר שכתבתי כל
זה כאו תשובות להר"כל וכתב בסוגיא זו דברים

ע"ש למרתי עת לקנר"

ורע שכשכתבו התוספות כתתי' דבריהם
למה לי ומנא וכו' לאו מוכנא
כדי גאולתו לחודי' קאמר אלא מהשינה ידו ע"כ
דמשמעון מיניה דליכו לוה וגואל . ויש לדק כמה
שתירצו דלדרכה אית לן למימר ליכא וכו' דמ"ל
לכתוב קרא דהשינה ידו גבי סדה לחוזה דמשמע
דליכו לוה ולשתוק מכדי גאולתו והשתא ליכא למ
דכילף סדה לחוז' ממקדים דמה למקדים שכן לוה
וגואל להכי דין הוא שנגאל לחנמין תו לכתוב כדי
גאולתו ולשתוק מהשינה ידו ולא מצינן למי' בסדה
לחוזה שיכא לוה וגואל מק"ו דמקדי' דמה למקדי
שכן יפה כאן שנגאל לחנמין : ונראה דגבי מקדי
ליכא שום קרא אלא הוא דאם גאל יגאל ומיניה
שמעינן דלוה וגואל וכגאל לחנמין מכח הריבוי
ואי לא הוה כתיב אלא חד קרא כסדה לחוזה ה
הייתי תומר כדי לקיים הק"ו דמקדים נמי יש לו ג"כ
דין זה . ועוד דכסדה לחוזה למקדים ליכ' פרכא
וכתי החנרים הוא דיליף ממקדים וסדה לחוז' הים
דומה ממם לכתי החנרים וק"ל .

ולענין הלכה נראה דלפי המסקנא אין
ע"ש הנמכר לגוי נגאל לחנמין
דהכי לסיק רבינא על דברי תנא דכריתא משום
דליכא למימר ע"ש הנמכר לגוי יוכיח וכו' ואין לוה
וגואל לחנמין וכודאי דתנא דכריתא לאחר פרכא
כמיך ולא הזכירה משום דלא נקט כמלתי' שלא מילי
דסדה :

ויש לתמוה על פסקת הר"מכם ז"ל כמה
שכתב כ"כ מהלכות עבדים ז"ל וש
לו גלות ולגאול את עצמו מן הגוי וגוש לחנמין הכל
הנמכר ליסראל וכו' חינו גואל לחנמין ע"כ . והרב
מוהרי"ק ז"ל הקשה כפירושו להר"מכם כתב ז"ל ולא נ'
הכרח לאחר מלותה סוגיא אלא שאחר שפטר רב
פפת לאחר לתי' ל' נגאל לחנמין משכחת לה ל
לקולא ולחומרא אלמא לתי' דהוה כתרתה לא ס"ל
כפשיטותיה דרב פפת ולתתי קשיא שלין זה כדאי
לדחות פשיטותו של רב פפת עכ"ל . ומה שהקשה
ז"ל לדרכו שלין זה כדאי לדחות וכו' נרא"דוה לים
ממה שיקשה ביותר דלתי' הוא לאחרון והר"מכם ס"ל
דכל מת"ל הוא פשיטו' שפיר פפק כלתי' אבל מ
קשיא הא קשיא דע"כ פשיטו' דלתי' לים
פשיטות ד"כ תקשי ליה לדעת לתי' מאי לפרוך
לקמן מכריתא מה לכתי ערי חומ' שכן הורע כמ
וכו' וע"כ ליכא למימר אלא ע"ש הנמכר לגוי יוכיח
ואיך יתכן שהר"מכם עזב הכריתא מפורשת ולתי
איך יתרץ דף פרכא דמה לכתי ערי חומה והיותן
ק' שהר"מכם חלק בין ע"ש הנמכ' לגוי לע"ש הנמכ'
ליסרא"ל ולא מצינו לו סורס כנמרא דהא מדרגא

ולפיכך ש"מ וכו' ונראה לי שהר"מ מכם בפרק כלכלי ובימוקי עמו ושעמו דלא ליתא דהך גמלא הוא מוקצה לא הוי לכלי לו לתל"מ וכו' דכר שלישי ומלי למיכתב ליה שיאמר דכר זה אלא ע"כ דלכלי בפסיעות קאמר שכי וכיון דלכלי ע"כ ס"ל דע"ע הנמכר לגוי מיבו נגאל לאחלין ע"כ ג"ל דס"ל דע"ע הנמכר ליישראל נגאל דאם לא כן למיכתב בהדיא כדריית דלקמן מה לבתי ערי חומה שכן הורע כחו וכו' ולכלי מצי לך דלכלי למ"ד ע"ע הנמכר ליישראל יוכיח שהיו נגאל אלא מלתא מגבי ליה הכברה דלא ישמע כין הגוים דגוי טפי מישראל וה"ר מכם פרק כלכלי מצוה דתלמודא ה כהילו אחר רב ששת ולא חלק עליו ורבינא דאמר לקמן ע"ע הנמכר לגוי יוכיח דלהיו נגאל לכלי דרב ששת קאי שכי לא לכלי דלכלי ולא כדהוה ני למימר ע"ע הנמכר ליישראל ולכלי דלכלי שלא שהין שכונה כי אם להגיל מכרדת כתי ערי חומה כנ"ל:

מאי נלו להכות בתי ערי חומה יש לדקדק לזה שלא היה יודע לקובעו חוכה ל למה לי קרא דכבל ועיין בר"ח לקובעו חוכה:

איתיבי תניא מה ת"ל יגאל נגאל מלי לאו להכות בתי ערי חומה וכו' וכך למקצה הוה קרא דכבל לינטריך לערי חומה ותני קרא לינטריכו חד לגופיה וקד לקובעו חוכה:

תוספות לקובעו חוכה והכא לא שייך לאקשויי מלי בכל כו' הכא כ"ע דמה שייך לומר הכא מלי בכל כ"ע: ונראה דלכתי ערי חומה קאי והוקשה להו להכי יהושע דם"ל דעבד לחומה רשות ע"כ גאולה תתמו דבתב רחמנא לבתי ערי חומה הוא דלא לגרכי שיעור הוא דלינטריך לבתי החצרים ולקובעו חוכה אלא לגרכי יהושע דם"ל דבתי החצרים רשות לינטריך קרא דגאולה תתמו לאתן לבתי ערי חומה ולפ"ז לא לינטריך קרא דבכל לבתי ערי חומה דכלאו ריבוי דבכל ממעיט ליה וע"כ לא לינטריך אלא לע"ע הנמכר לגוי ולקיבעו חוכה וה"ק שהרי בתבו התוספות למעלה דקרא לא אתי לגרכוי אלא מידי דגאולת קרקע ולפ"ז היה לאסגר להקשות הכא לר' יהושע מלי בכל ותירנו דלא שייך לאקשויי וכו' ושעמו דלאו בתי ערי חומה היינו בבתב בהדיא עכשיו דבד וקרא דגאולה אתמו אתי לכתוב כתי ערי חומה היינו מקצי דבכל ע"כ לאחוקי לא אתי אלא כיון דלא נכתב כהדיא עכשיו לא מני קרא דגאולה תתמו לאחוקי שם לא ריבוי דבכל וכיון דמתרבין מיבי כתי ערי חומה ממילא מרבי גם כן ע"ע. ומ"ש לך הקשה וכו' לשון לך צריך שיהיה

נקטר והוא כדרך זה דלאו הוא מרבי מבכל ע"ע ל לאוקמי וקרא דגאולה אתמו לרבות כתי ערי חומה לא היתה הקושיא כ"כ כיון דלא לאקשויי מ מריבוי מ' מבל עבדו דמקרא דבכל רבי ערי חומ' וע"ע מסתפק דלאו הריבוי הוא:

ויש לדקדק מלי הק' ר' שמואל כיון דכבר אמ' לעיל משמע דלא מבעיא ליתא כרבי אליעזר אלא לפי לו כרבי יהושע מ ליתא וכרי' דכוותה לו' דאיכו מן הדין לאוקומא כרבי יהושע כלל:

עוד יש לדקד' מה הק' לאוקמא כרבי אליעזר וכבתי החצרים נימא דלרבי לא מ מוקי הכי משום דקאמר לעיל דבכל קאי: ונראה דכיון דכבר הוכחנו דלעולם לפי לו הוא לומר דלא מבעיא ליתא כרבי אליעזר ואין כונת ר"ת שמואל שלא להקשות היכי מוקי לה כרבי יהושע אם כן לא ק' ולא מידי וכלאו שכי מקשו שפיר דניחא לן לאוקמא כרבי אליעזר ולא כר' יהושע דאין הריבוי פוסק: ועוד יש לדקדק כהלכה עיין כהר"ש ח"ג:

תיפוק לי דכבר אתכתי וכו' יש לדק' נימא דלרבי יהיה הך טעמא ל דנעשה כעל מום לאתמועינן לגב מורחיה דאין נרצע אלא בנוכח של אזן לאפוקי בכרת רבי יוחנן דאמר דכמלתא הן רונעין:

תוספות בכיאה שניה כ"ע לא פליגי וכו' קשה מה שייך למפלג נכי שפחה כיון דיאה דאסורה לעבייה דדוקא כיפת תאר דאיכא טעמא דיצר הרע שייך למימר שכי:

ועוד מלי הלי דכתבו דהא ליתותב שמוש דכלאו הכי יכולין להקשות מדב אחרב: ועוד למה לא הקשו קושיא זו שיכתב קמא ויקשו משמואל לשמואל: ונראה דליכתב קמא לא קשיא לעמו אל דמשום יצר הרע דוקא הוא דהותרה כיאה דאסורה לכל בליעב בתרא דתליא בתלמודא במלתיה דשמואל ורב אלא פליגי בריאה שניה דלכולי עלמא לאיר כגר' דהכי ס"ל לתלמוד והוקשה להו מהתמא דתלמודא דידיה לדידיה ד דלעיל מכי שפחה לא מפלגי וכו' וטעמא הוי משום דלא שייך כה הטעמ' אחרא לית בהו דכבלי שייך לאסור גיורת ולפילו הכי אתי ור"ל לתלמוד דהכי הלכתא דהא ליתותב שמואל:

ומה שהוצרך תלמודא למימ' טעמא לרב ושמואל דאסרי וכו' ולא קני כנדרי הכעיא משום חידוש ומשום דריכה בהן מנות. נראה דרב רצה לתת טעם לו' דרבוי שיודה הכא שמואל מהך טעמא וכן שמואל יסיב טעמ' לו' דאפי' רב דכלאי עליה לעיל רבוי הוא שיודה הכא כגר'

תנו רבנן מרגע לית לי וכו' במאי קמפלגי ר' דרים כללי ופרטי וכו' מה ספרט מפורש על מתכת וכו' בסדר הכתובים נזכר קודם הרבוי דולקחת ולא"כ מיעוט דמרגע ונר' דבעל הכרייתא לא כיון רק להורות לנו הדין לזיך יהיה נדרש מיעוט דשם ולהכיא מידי דמתכת וכמ' שבועות פ"ק כתבו התוס' ז"ל לרבות כל דבר הנלקח ביד לאו דוקא דהא ממעט שם והוקם לה' מוסר וכל כה"ג דף ל"ו על דברי התוס' ז"ל ותמיה לי דהא ודאי הכרייתא תחלת המדה נקט וה"ל כאילו לא תמר ולקחת כל דבר הנקח ביד מרגע מעט מה מרגע מיוחד ע"ל מתכת על כל על מתכת וחוזר ורבה ונתת כאומו כל דבר הנתון ריבה ומעט וריבה ריבה הכל ומאי מעט שם וכיון דכן הא לא קמיפלגי ולא מידי דכספא מי הוה קאמר ונתת כל דבר הנתון היה נדרך למ"ד דלאו דוקא נקט משום דריבה ומעט וריבה מאי ריבה כל מילי וכו' אבל הריבוי קאמר שהוא תחילת המד' פשיטא דהוא מרבה כל מילי וכו' עכ"ל והיוקק הרב לדחוק עצמו בתירוצים ולהכיא דברים רחוקים על הבנת הכרייתא וה"ל דהכרייתא לא נקט אלא מה שלמדנו מכפי האמת תדע לך שהרי לא הזכירה כלל הריבוי דונתת אלא ע"כ היינו לומ' דליכא קראי אלא נקט במלת והדברים פשוטים לע"ד: ומ"ש גילוי מלה בהבנת הכרייתא מדברי התוספות כ' בבכורות דף ל"ז עם שבאמת התם ק"ל דשם לימוד דבר הנלקח ביד והכרייתא קמיך מריבה ומיעט וריבה וכו' וכבר מלכתוב בזה כמ"ש שבועו' בס"ד

ולענין הלכה כפיסקא הוחת ע"ש הר"מכם ז"ל פרק ג' מהלכות עבדי' כתב ז"ל ונוקב אזנו הימנית במרגע של מתכת וכו' כגר שפוסק כר' והדין עמו דהלכה כר' מחבדו ור' דרים כללי ופרטי ויוקק לתרן כגמרא שיכיח דבשפוות נקיב אליבא דר' ליה לא ס"ל מפום ד' דר"מ דרים ריבה ומיעט וריבה והר"מכם ז"ל וכי ס"ד ביטרח לכי תרי ופסק בשבועות כר"ע:

עוד קשה דהכא לכאורה מהלכות מקורות פ"ב כתב ז"ל פרק המיס וכו' וכתב הרב המגיד מפני ז"ל דפסק כדתנא דבי רבי ישמעאל וכפ"ק דשבועו' פריך לסברת ר' דרים גבי ופדויו מכן חדם דדרים ליה טריבה ומעט וריבה וכו' ומשני דה"ל כרבי ישמעאל דחין וה כלל ופרט אלא ריבה ומעט כעבו' משני הכלים ממוכים זו לזו וכו' וקשה דהכא לכו' בכורים פרק ג' כתב ז"ל דחין פודין בקרקעות וכו' והיינו כרבנן דבי מערבא דפליג ה' רבי ישמעאל ולקושית המרגע לחוד מניח לתרן ולומר דבשמעתין לחרי ד"ח המרגע להכיא לת המרגע הגדול וה"ל להר"מכם דפליג, קר ד"ה

עם תגלי דלעיל ומהמרגע הגדול נכקע לן דהמ' של מתכת: אך קשה הקושיא האחרת גם כה' כית הכחירה פסק כמ"ד כלל ופרט וכלל וכחמת הם דכרים תמוהים מאד ומצד דוחק קושיית מלו רחיתי לפרש ולומר דסר"מכם ז"ל רחה כ לשונות במסכת שבועות האחר דקאמר השכחן כידיעות דאית ליה טעמים דנפשיה שבועות דאית ליה ט טעמים דנפשיה מכלן וכו' סברת הוא ליפטר מחריב' מסכחן כידיעות וכו' סברת הוא ר"ע מ"ט מפום דדרים ריב' וכו' רבי נמי דרים ריבוי ומיעוטי וס"ל להר"מכם ז"ל דהחילוק בין כ לשיות אלו הוא דלישנא קמא מסברת נחורים ממרינן דבשבועות ס"ל כחותיה ושעמת דמלת דכיון דכידיעות קתים ר' שיבא דיליף ה"ה בשבועות ואף על גב דבעלמא ה' דרים כללי ופרטי אית לן למימר דבשבוע' אית ליה שום קרא יתירא דמרב' אפי שבועה דלשעבר וכמ"ש התוספות אם לר"ע דאית ליה שום מיעוט דממעט קרקע וכל הך דסקיל ושרי תלמודא ותלי פלוגתא דר' בהך דשבועות היינו לליפטר כתרא אבל לליפטר קמא בכל דוכתא דרשינן כלל ופרט וכלל והשתא הקושיא דשבועות בהיא דה' עבדי' ניחא אבל מכתי קשה היא דה' ביכורים דפסק כרבנן אף על גב דהוו תרי כללי ממוכי זו לזו הכך דרבי ישמעאל ואפשר דהתם נמי היכא שום ריבוי אחר ונריך להעמיק בסוגיא בפרק שו טרפות דגר' דעם עומק היא קושי' על תרוכא לדברי הר"מכם ז"ל שם וצ"ע: ונריך עדיין לתת טעם למה פסק כליפטר קמא ולא כליפטר כתרא. ונראה דרהה הר"מכם דהחוא תירוצא כתרא לחינו מסכים בפרק כיפוי הדם דפריך ולוחא ליה נא טרוף וכו' דהא ר' רהה דברייו של ר"ש ושנאה בלשון חכמים ולא רצה לומר תני לה וליה לא ס"ל וכמו שכתבו התוס' ז"ל אלמא הוי תירוצא דחיקא ההיא תירוצא כתרא דשבועות ולא קיל הכי כמ"ל:

תוספות אמת וכו' אין כונתם להקשות אין קראי אלא אית ליה דאכתי לא תירצו התוספות לזה כלל מכל כונתם הכרורה היא למה לי קרא לכך ותירצו דאיצטריך משום ד' מיסור ודבק וכו'.

תוספות מאי מריח שתים אפי' ר' וכו' פי' לא מבעיא דכשתים היכא דאיכא למיסור דהייבו שהתירה הכתוב לעצמו שלא שמוליך אחרת אצל אחיו אבל כשאין לו ויצר הרע אלא ג שמוליך אחת לאחיו הייתי אומר דמותר וזש לשון אפילו.

דף כב תוספות אלא יחלוצה אך אין לתרן שפיר לפי הקושט שהחילוק וכו' עם היות שאפ' דכיאק

דאשונה איכא למו' דדוקא משום יצר הרע התירו
אבל אי ליכא יצר הרע לא וכמ"ש מהר"אם בפרשת
כי תצא: נראה דהמעמיק בהבנתם ית' לו יושר
דבריהם והוא דהם זל' הקשו מה שהקשו בדיבור
הקודם דגבי שפחה שרי וגבי יפת תאר אסיר והם
תירצו דהתם הוי חידוש אבל הכא דבי שדיא גבי
יש' אין כאן חידוש כלו' דהחידו' הוא דוקא בביאה
ראשונה שעדין לא נתגיירה אבל בביאה שניה
שעשה כבר המעשים אין כאן חידוש אבל לפירוש
רש"י שהביאה הראשונה גם כן היא אחר המעשים
ומצא לפז' דבין ביאה ראשונ' בין ביאה שנייה היא
חידוש דאף על גב שמתגיירת בע"ב שריא לישראל
והו חידוש א"כ אתרוייהו אין בהם חידוש דהוי
גיורת א"כ לא היה ראוי להפליג בין ביאה ראשונ'
לשנייה אלא לו' דבפלן יהא מותר דומיא דשפחה
ואין לומר דאבתי לאו גיורת גמורה היא כיון
שהכתוב לא התירה אם לא יש בו יצר הרע: ולפז'
לא שייך להקשו' למ"ש התוספות דהא שפיר מחלק
בין ביאה ראשונה לשנייה דבראשונה תלי הטעם
דמותר משום יצר הרע אבל בשנייה אפילו ליכא
תאות יצרו הרע אבל במה שכתבתי א"ש דהיא ק
קושיא אחרת ובזה נתבטל מ"ש הר"אם זל' בפר' כי
תצא על דברי רש"י זל' ומה שהקשו בתוספות מה
חילוק יש וכו' נראה לע"ד דביאה ראשונ' לא היתה
אלא אם היה יצרו וכו' ותשובתו ז"ל לא היתה
נעלמת מפעלי התוספות אש לא היתה הבנת
דבריהם על דרך שכתבתי: עיין מ"ש הרי"בל
א"ד בשיטותיו בזה ודבריו נ"ע:

תר אם אמור יאמר וכו' ראיתי בדברי
הר"מבם פרק ג' מהלכות עבד ים כתב
זל' אבל אם אמר אחר שם אינו נרצע עד שיאמר
וישנה בסוף שם בתחילת פרוטה אחרונ' ודעתי זל'
תמוה דהשתי אמירות בהתחלת הפרוטה אינו מן
הראוי אלא צריך שיהיה האחת קודם התחלת פ
פרוטה אחרונ' וגם בהתחלת הפרוט' וכמו שמתבא'
מדברי רש"י זל' ויש להאריך בזה אלא שאין דין
זה נהוג בזמנינו לכך קיצרתי:

תר לו אשה ובנים וכו' יש לספק אי בעי
בנים שני או דילמא אפי"א ע"ד ובני
פלוא וכו' והא דמוכח מקרא דאת בתיך דצריך ש
שיהיה לרבו' אשה ובנים נראה דמוכח לה מיתורא
דואת דאם לא כן הא קיל דאין בית אלא אשה:

הלכה א דף כב

מתניתין עבד כנעני וכו' אי' שדה
אחוזה חוזרת לבעלי' ביובל
וכו' ק' דאי חוזר ביובל למה לי למכתב קראי ביש'

במוכר עצמו ובמכר והו בית דין שיוצ' ביובל דמק"
דעבד כנעני שאינו יוצא בשש ויוצא ביובל נפקא
לה וליכא למפרך פרכא דאזמה דאיכא למי' נרצע
יוביח מה לנרצע שכן יוצ' במית האדון עבד כנעני
מכיח ואתי מתרוייהו ועיין: אין לדקדק לשתוק
מהיקשא דעבד כנעני לשדה אחוזה מדאינטריך
לעולם למעט יובל דהייתי אז' דלעולם הוי לעולמו
של יובל אבל השתא דכתיב הקש לע למו של יובל
לא אינטריך ועכ"ל לא חתא אלא לעולם ממש:

אלא לתנא בדא ליתני משיכה וכו' לעי
דמקש ליתני חליפין לא מצי למי
תנא ושייר ושייר משיכה דהא לתנא דתני חליפין
ולא משיכה תקשי לן אמאי לא תני משיכה והוא
מצי לתרץ דמשיכה הוי תקנתה דרבנן דהא לקמן
גבי מתניתין דנכסי שאין להם אחריות פריך ולר
יוחנן דאמר מעות קונות ממתניתין וכו' וטעם האי
קושיא היא משום דנראה לו דוחק לומר דמתני' הוי
תקנתה דרבנן ונראה דלא בעי תלמודא לאוקומא
מלתא דשמואל במחלוקת רבי יוחנן ורי"ש לקיש
וניחא טפי לאוקומי מלתא דשמואל לדעת הכל:

הלכה ב תנו רבנן וכו' מאי קאמר אמ'
רב אשי וכו' פרש"י
מה ענין הגבהה וכו': יש לדקדק למה לא פירש
רש"י זל' בפירוש מאי קאמר כלומר מה הבנה יש
בדברי רבי שמעון דהא כיון דת"ק לא קאמר
דחזקה גדולה מהגבהה מה מחדש רבי שמעון:
ונראה דרבי שמעון הוא מפרש דברי ת"ק שאמר
כיצד בחזקה והוכיר הגבהה גם כן ונתן ר"ש טעם
לת"ק שהוכי' הגבהה כעבו' שאינו ראוי שההגבהה
יהא גרועה מהחזקה שהרי ההגבהה קונה בכל
מקום ולכך פריך השתא מאי קאמר ופרש"י מה ענין
הגבהה וכו' דקושיא אחריתי ליכא דאפשר דר"ש
הוא מפרש כו' פרישי:

אלא מעתה שפחה כנענית תקנ' בביאה
קשה דהא אמר קרא ובעלה ואמרי
לעיל דממעט אמה העבריה דאינה נקני בביאה
והכי נמי ממעט שפחה ונראה דמאי דממעט
היינו קנין ביאה והכא פריך דיהא נקנית מטעם
הגבהה דמ"ש מעבד כנעני שנקנה בהגבהה:

ולענין הלכה כתב הר"אש דד"ק שימוש
גופו אבל במלאכה אחרת כגון
שתפר את בגדיו וכו' לא וכפי הנראה דטעמו הוי
משום דס"ל דאכילת פירות לא הויא חזקה וכמ"ש
הר"ן זל' והטור ח"מ בסימן קנ"ו הביא דברי הר"אש
בהתמא ותמיה לי דבח"מ סימן רע"ה כתב זל' ויש